

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут**

Кафедра судочинства

Кузьмич О.Я.

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

**методичні вказівки для підготовки до семінарських
занять студентів 3-го курсу денної та заочної форм
навчання спеціальності «Право»**

Івано-Франківськ, 2021

УДК 347.965 (477)

ББК 67.76 (4Укр)

К 89

Затверджено на засіданні кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 5 від 09.12.2021 р.)

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 3 від 03.02.2022 р.)

Рецензенти:

**Кернякевич-Танасійчук
Юлія Володимирівна**

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри судочинства
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Махінчук Віталій Миколайович

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри судочинства
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

К 89

Кузьмич О. Я. Цивільне процесуальне право України: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 126 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Право» і призначені для підготовки до семінарських занять студентів 3-го курсу денної та заочної форми навчання із навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України», а також для підготовки до складання екзамену. В методичних вказівках викладені: зміст навчальної дисципліни і тематика семінарських занять для студентів денної та заочної форм навчання. До кожної теми подано методичні рекомендації, що допоможуть студенту якісніше оволодіти темою, питання для обговорення, завдання для самоконтролю, практичні завдання, перелік літератури та нормативно-правових актів. Розроблені методичні вказівки призначені для студентів, викладачів, аспірантів.

© Кузьмич О.Я., 2021

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Тематика завдань для семінарських занять студентам денної форми навчання.....	7
Тема 1. Загальні положення цивільного процесуального права.....	7
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права.....	9
Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини.....	13
Тема 4. Цивільна юрисдикція.....	15
Тема 5. Учасники цивільного процесу.....	19
Тема 6. Строки у цивільному судочинстві. Судові витрати. Судові виклики і повідомлення. Заходи процесуального примусу.....	24
Тема 7. Доказування та докази у цивільному процесі	29
Тема 8. Позов.....	34
Тема 9. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у цивільній справі.....	38
Тема 10. Провадження у справі до судового розгляду	41
Тема 11. Провадження у справі у суді першої інстанції.....	44
Тема 12. Особливості розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження.....	48
Тема 13. Судові рішення.....	51
Тема 14. Заочний розгляд цивільної справи.....	55
Тема 15. Особливості позовного провадження у справах про визнання необгрунтованими активів та їх витребовування.....	57
Тема 16. Наказне провадження.....	60
Тема 17. Окреме провадження.....	63
Тема 18. Апеляційне провадження.....	70
Тема 19. Касаційне провадження.....	75

Тема 20. Провадження у справах у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами.....	79
Тема 21. Виконання судових рішень.....	83
Тема 22. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	87
Тема 23. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів.....	92
Тема 24. Відновлення втраченого судового провадження.....	95
Тема 25. Провадження у справах за участю іноземних осіб	97
Тематика завдань для семінарських занять студентам заочної форми навчання.....	103
Тема 1. Цивільна юрисдикція.....	103
Тема 2. Доказування та докази у цивільному процесі	106
Тема 3. Особливості розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження.....	111
Тема 4. Судові рішення.....	114
Тема 5. Провадження у справах у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами.....	117
Тема 6. Провадження у справах за участю іноземних осіб	121

ВСТУП

Цивільне процесуальне право України є однією із галузей права правовими норми якої регулюються відносини, які складаються у зв'язку із здійсненням цивільного судочинства. Як галузь права цивільне процесуальне право України має свої правові інститути та конструкції, правова природа яких підкреслює значимість цієї галузі права та загалом її місце у правовій системі України. Про це зокрема свідчать предмет та метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин, принципи цивільного процесуального права, інститути цивільної юрисдикції, процесуальних строків, суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин, інституту доказів та доказування, позову, підготовки розгляду цивільної справи по суті та її розгляду, види цивільного судочинства, положення щодо інстанційного перегляду судових рішень у цивільному процесі тощо.

Їх вивченням займається наука цивільного процесуального права України як і навчальна дисципліна.

Як навчальна дисципліна цивільне процесуальне право України передбачає відповідний обсяг тем, які спрямовані на вивчення тих чи інших інститутів та правових конструкцій цивільного процесуального права, їх доктринальних положень, проблем процесуально-правового регулювання відносин, які складаються у зв'язку із здійсненням цивільного судочинства, особливості правозастосовчої практики тощо.

Вивчення цієї дисципліни спрямовано на формування у студентів системи знань щодо сутності та специфіки даної галузі права, що у свою чергу сприятиме їм зрозуміти правову природу цивільного судочинства та його співвідношення з іншими юрисдикційними формами захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб.

Саме для досягнення цієї мети сформовано тематику та зміст методичних вказівок. Зокрема визначені теми, рекомендації щодо підготовки до них, сформовано перелік завдань та визначено перелік рекомендованої літератури.

ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТАМ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Дана тема присвячена основним правовим категоріям, які стосуються теоретичних основ цивільного процесуального права. Зокрема йдеться про такі поняття як предмет та метод правового регулювання, система цивільного процесуального права, види цивільного судочинства тощо. Тому аналізуючи юридичну літературу слід передусім звернути увагу на їх дискусійний характер та розуміння їх правової природи у наці цивільного процесуального права.

Не менш важливими в контексті цієї теми є також питання, які стосуються стадій цивільного судочинства та їх характеристики, а також джерел цивільного процесуального права.

Питання для обговорення

1. Поняття цивільного процесуального права. Предмет, метод і система цивільного процесуального права.
2. Місце цивільного процесуального права у правовій системі України.
3. Цивільна процесуальна форма.
4. Джерела правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Дія норм в часі, просторі і за колом осіб.
5. Поняття цивільного судочинства та його види
6. Стадії цивільного процесу

Термінологічні завдання: цивільне процесуальне право; цивільне судочинство; цивільний процес; стадії цивільного процесу; норма цивільного процесуального права

Питання для самоконтролю

1. Яким чином цивільне процесуальне право співвідноситься із такими галузями права як цивільне право, сімейне та трудове?
2. Яким чином цивільне процесуальне право співвідноситься з іншими процесуальними галузями права?
3. Який метод правового регулювання є характерним для цивільного процесуального права?
4. Назвіть джерела цивільного процесуального права та охарактеризуйте їх?
5. Назвіть види цивільного судочинства та охарактеризуйте їх?
6. Здійсніть класифікацію стадій цивільного процесу?

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права»
2. Підготуйте презентацію на тему: «Види цивільного судочинства»
3. Підготуйте презентацію на тему: «Стадії цивільного процесу»

Практичні завдання

1. Визначте до якого виду цивільного судочинства належить вирішення наступної категорії цивільних справ :

- про визнання недійсної угоди, укладеної неповнолітнім;
 - про стягнення аліментів;
 - про встановлення неправильності запису актів громадянського (цивільного) стану;
 - про встановлення факту реєстрації народження;
 - про встановлення факту перебування на утриманні;
 - про встановлення факту смерті;
 - про визнання громадянина померлим;
 - про визнання громадянина безвісно відсутнім;
 - про встановлення факту перебування у фактичних шлюбних відносинах;
 - про встановлення факту родинних стосунків;
 - про відмову здійснити нотаріальні дії;
 - про визнання громадянина обмежено дієздатним;
 - про поновлення цивільної дієздатності громадянина;
 - про визнання громадянина недієздатним;
 - про поновлення цивільної дієздатності;
 - про видачу судового наказу про стягнення боргу;
 - про видачу наказу про стягнення суми боргу за нарахованою, але не виплаченою заробітною платою;
 - про видачу судового наказу про розірвання шлюбу;
 - про відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої злочином;
 - про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням;
 - про видачу судового наказу про стягнення аліментів на дитину;
2. Які стадії цивільного процесу можуть мати місце у випадку розгляду судом загальної юрисдикції цивільної справи про відмову здійснити нотаріальні дії? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477- IV URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV URL : <http://rada.gov.ua>
5. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
6. Джерела цивільного процесуального права України: традиції й інновації : монографія / С. В. Васильєв ; НАПрН України, НДІ прав. забезпеч. інновац. розвитку. – Х. : Еспада, 2013. – 432 с.
7. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
8. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
9. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
11. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
12. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
13. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.
14. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
15. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

ТЕМА 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Принципи в науці цивільного процесуального права вважаються основними ідеями та керівними початками, які лежать в основі здійснення цивільного судочинства. Іншими словами будь-яка галузь права окрім предмету та методу правового регулювання повинна мати і принципи, які лежать в основі формування

та побудови її інститутів, базових категорій та понять. Тому вивчаючи дану тему слід передусім проаналізувати правову природу принципів цивільного процесуального права, їх класифікацію та особливості їх реалізації тощо.

Питання для обговорення

1. Поняття принципів цивільного процесуального права, ознаки та їх значення.
2. Класифікація принципів цивільного процесуального права. Особливості їх взаємодії.
3. Принципи цивільного процесуального права, які закріплені у Конституції України, їх характеристика
4. Принципи цивільного процесуального права, які закріплені у галузевому законодавстві про цивільне судочинство, їх характеристика

Термінологічні завдання: принципи цивільного процесуального права; принцип здійснення судочинства виключно судами; принцип незалежності та недоторканості суддів; принцип рівності перед законом та судом; принцип безпосередності та безперервності розгляду цивільних справ; принцип об'єктивної істини; принцип диспозитивності; принцип змагальності.

Питання для самоконтролю

1. *В чому полягає сутність принципу процесуальної економії часу?*
2. *В чому полягає сутність принципу доступності правосуддя та яким чином цей принцип співвідноситься із принципом змагальності?*
3. *Яким чином співвідноситься принцип здійснення судочинства державною мовою із принципом змагальності?*
4. *Яким чином співвідноситься принцип рівності перед законом та судом із принципом процесуальної рівності?*
5. *Яким чином співвідноситься принцип об'єктивної істини із принципом змагальності?*
6. *В чому полягає сутність принципу доступності правосуддя?*
7. *Чи не суперечить діяльність третейських судів принципу здійснення судочинства виключно судами України?*
8. *В чому полягає сутність принципу остаточності та правової визначеності судового рішення?*
9. *Яким чином між собою у цивільному процесі співвідносяться принципи диспозитивності та публічності?*

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Поняття принципів цивільного процесуального права, їх значення та особливості взаємодії»

2. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Класифікація принципів цивільного процесуального права»

3. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Принципи усності, безпосередності та безперервності у цивільному судочинстві»

4. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Процесуально-правові аспекти реалізації принципу змагальності у судовій практиці»

5. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Реалізація принципу диспозитивності у цивільному процесі»

6. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Пропорційність у цивільному судочинстві»

Практичні завдання

1. Розглядаючи спір по суті суд першої інстанції дійшов висновку про те, що позивач у справі є неналежним у зв'язку із чим постановив ухвалу про заміну неналежного відповідача на належного?

Чи не вважаєте Ви, що суд тим самим допустив порушення одного із принципів цивільного процесуального права? Якщо так, то якого саме? Відповідь обґрунтуйте.

2. Розглядаючи цивільну справу Шевченківський районний суд міста Києва дійшов висновку про те, що необхідно допитати К. Михайличенка про відомі йому обставини, які стосуються предмету доказування. К. Михайличенко проживав у м. Калуші Івано-Франківської області. Як наслідок, Шевченківський районний суд міста Києва звернувся із відповідним дорученням до Калушського міськрайонного суду.

Чи не відбулося у даному випадку порушення принципу безпосередності? Відповідь обґрунтуйте.

3. У підготовчій частині судового засідання позивачем було заявлено клопотання про залучення до участі у справі свого представника адвоката Петренка як експерта із питань права. Судом було задоволено відповідне клопотання.

Чи не відбулося у даному випадку порушення судом одного із принципів цивільного процесуального права? Якщо так, то якого саме? Відповідь обґрунтуйте.

4. Продовжуючи розгляд цивільної справи за позовом С. Дикуна до М. Мазур про визнання права власності на житлове приміщення Калуський міськрайонний суд продовжив розгляд цивільної справи без участі належним чином повідомленого про час і місце розгляду цивільної справи відповідача, який не з'являвся на судові засідання та не повідомляв причини відсутності своєї неявки.

Оскаржуючи рішення Калуського міськрайонного суду в апеляційному порядку М. Мазур просила скасувати це рішення на тій підставі, що воно було винесено за її відсутності, а, отже, було прийнято з порушенням принципу безпосередності.

Дайте правову оцінку позиції, яку обійняла М. Мазур оскаржуючи рішення Калуського міськрайонного суду в апеляційному порядку на предмет дотримання принципу безпосередності при вирішенні справи?

5. Неповнолітні С. Вірстюк та Г. Марків вирішили бути присутніми на судовому засіданні, в якому мала розглядатися цивільна справа учасником якої виступав їх друг М. Дичкевич, який також був неповнолітнім.

Однак суд відкриваючи провадження у справі попросив покинути залу судового засідання посилаючись на те, що їхня присутність під час розгляду цієї справи суперечить принципу гласності та відкритості цивільного процесу.

Визначте, чи законними були дії суду. Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про доступ до судових рішень: Закон України від 31.03. 2023 р. № 1402-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

4. Конвенція про захист прав людини та основних свобод : затверджена Законом України від 02.10.2013. № 994_002-13 URL : <http://rada.gov.ua>

5. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

6. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.

7. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

8. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблеми сучасної теорії і практики. Монографія. Право. Київ. 2020. 672 с.

9. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах : монографія / Н. Ю. Сакара. – Х. : Право, 2010. – 256 с.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

11. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В.. Київ. Право. 2020. 752 с.

13. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи

України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

14. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

15. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

16. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

17. Тимченко Г. П. Принципи цивільної юрисдикції: Теорія, історія, перспективи розвитку: Монографія – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 412 с.

ТЕМА 3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Дана тема присвячена основним правовим категоріям, які стосуються теорії цивільних процесуальних правовідносин. Тому аналізуючи юридичну літературу слід передусім звернути увагу на дискусійний характер таких понять як цивільні процесуальні правовідносини, об'єкт цивільних процесуальних правовідносин та розуміння природи елементів цивільних процесуальних правовідносин. Особливо це стосується юридичних фактів як підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин.

Питання для обговорення

1. Цивільні процесуальні правовідносини : поняття, особливості та види
2. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин
3. Елементи цивільних процесуальних правовідносин
4. Суд як основний суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Термінологічні завдання: цивільні процесуальні правовідносини; суб'єкти (учасники) цивільних процесуальних правовідносин; об'єкт цивільних процесуальних правовідносин; передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин; процесуальні юридичні факти.

Питання для самоконтролю

1. Які ознаки є характерними для цивільних процесуальних правовідносин?
2. Назвіть елементи цивільних процесуальних правовідносин?
3. Здійсніть класифікацію суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин використовуючи при цьому різні критерії?
4. Назвіть і охарактеризуйте види цивільної процесуальної дієздатності

5. Яким чином між собою співвідноситься цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність із правоздатністю та дієздатністю у матеріальних галузях права?

6. Чому суд вважається основним суб'єктом цивільних процесуальних правовідносин?

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Елементи цивільних процесуальних правовідносин»

2. Підготуйте презентацію на тему: «Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин»

3. Підготуйте презентацію на тему: «Класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин»

4. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Цивільна процесуальна правосуб'єктність»

Практичні завдання

1. С. Петренко, будучи неповнолітнім уклав договір банківського вкладу на суму 5000 грн. строком на 3 місяці. Зі спливом вказаного строку банк посилаючись на скрутне фінансово-економічне становище не повернув депозит і відсотки за користування депозитом. При цьому запропонував продовжити строк дії договору банківського вкладу ще на три місяці.

З огляду на ситуацію, яка склалася С. Петренко вирішив звернутися із позовом про повернення банківського вкладу до суду.

Чи має право С. Петренко у даній ситуації особисто звертатися із відповідним позовом до суду? Відповідь обґрунтуйте.

2. С. Макаренко будучи студентом першого року навчання Торгівельно-економічного університету (17 років) звернувся до суду із позовом про неналежне виконання університетом взятих на себе за контрактом зобов'язань, оскільки в аудиторному фонді університету відсутній достатній температурний режим для належного навчання.

Чи володіє в даній ситуації достатнім обсягом цивільної процесуальної правосуб'єктності С. Макаренко для звернення із відповідним позовом до суду? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

3. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.

4. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

5. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д, Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

8. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

9. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

10. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 4. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ

Одним із юрисдикційних судових органів, який згідно із відповідними положеннями Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вправі здійснювати захист порушених, невизнаних чи оспорюваних суб'єктивних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб є суд загальної юрисдикції. Тому готуючись до цієї теми слід передусім проаналізувати поняття та сутність цивільної юрисдикції, її види, критерії, якими слід керуватися при визначенні належності вирішення тих чи інших справ до судів цивільної юрисдикції, а також питання, які стосуються відмежування цивільної юрисдикції від інших суміжних, зокрема адміністративної, господарської тощо.

Не менш важливими питаннями в межах цієї теми є також питання щодо поняття підсудності та її видів, а також їх характеристика.

Особливу увагу слід також звернути й на питання передачі справи з одного суду до іншого та недопустимості спорів про підсудність

Питання для обговорення

1. Поняття цивільної юрисдикції та її характеристика. Співвідношення цивільної юрисдикції з іншими суміжними : конституційною, адміністративною та господарською
2. Види цивільної юрисдикції
3. Територіальна цивільна юрисдикція : види та їх характеристика
4. Передача справи з одного суду до іншого

Термінологічні завдання: цивільна юрисдикція; конкуренція юрисдикцій; інстанційна цивільна юрисдикція; територіальна цивільна юрисдикція; підсудність справ цивільного судочинства.

Питання для самоконтролю

1. *Що таке цивільна юрисдикція і як вона співвідноситься із таким поняттям як компетенція, підвідомчість та повноваження суду?*
2. *Назвіть критерії визначення цивільної юрисдикції?*
3. *Назвіть і охарактеризуйте види цивільної юрисдикції?*
3. *Що таке підсудність у цивільних справах і як вона співвідноситься із цивільною юрисдикцією?*
4. *Назвіть види підсудності?*
5. *Як між собою співвідносяться загальна територіальна підсудність та альтернативна?*
6. *В чому полягає сутність виключної територіальної підсудності?*
7. *Чи передбачені випадки в діючому цивільному процесуальному законодавстві, коли суд апеляційної інстанції може розглядати відповідні справи як суд першої інстанції?*
8. *В яких випадках є можливою передача справи з одного суду до іншого?*

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Відмежування цивільної юрисдикції від юрисдикції адміністративних та господарських судів»
2. Підготуйте презентацію на тему: «Види цивільної юрисдикції»
3. Підготуйте презентацію на тему: «Територіальна цивільна юрисдикція»

Практичні завдання

1. Громадянин К. Іванов уклав договір на будівництво житлового будинку із підрядною організацією «Едем» в Обухівському районі м. Києва. В обумовлений договором строк підрядна організація «Едем» не приступила до виконання робіт. Більше того, звернулася із листом до К. Іванова про зміну кошторисної документації в частині збільшення вартості виконуваних робіт.

З огляду на ситуацію, яка склалася К. Іванов прийняв рішення звернутися до суду із позовом про розірвання договору. Сам К. Іванов постійно проживає в м.

Івано-Франківську, підрядна організація зареєстрована в Сихівському районі м. Львова.

З огляду на природу договору, про який йдеться, постійне місце проживання К. Іванова, а також місце реєстрації юридичної особи «Едем», до якого суду в даній ситуації може звернутися К. Іванов з відповідним позовом? Відповідь обґрунтуйте.

2. М. Максимів уклала договір майнового найму (оренди) квартири з К. Романко. Зі спливом строку договору К. Романко не звільнила взяту в майновий найм (оренду) квартиру. Як наслідок, М. Максимів вирішила в судовому порядку захищати свої права, які випливають із договору найму (оренди) квартири.

З огляду на ситуацію, яка склалася, якими правилами територіальної (цивільної) юрисдикції має користуватися М. Максимів при зверненні до суду з відповідним позовом, а саме правилами загальної (територіальної) цивільної юрисдикції чи виключної територіальної цивільної юрисдикції? Відповідь обґрунтуйте.

3. Подружжя Михайло та Ганна Прокопиви уже пів року на законних підставах працюють у республіці Чехії. В силу обставин особистого характеру, які стосуються кожного із них подружжя прийняло рішення розлучитися і визначити долю майна, яке вони нажили за час подружнього життя (у шлюбі прожили 5 років). До виїзду у Республіку Чехія подружжя постійно проживало у м. Івано-Франківську проте основна частина їхнього нерухомого майна знаходилася саме у місті Калуші.

З огляду на наведену ситуацію у разі звернення одним із них до суду про розірвання шлюбу та розподіл майна, яке перебуває у їхній спільній власності який вид підсудності має бути застосований? Відповідь обґрунтуйте.

4. Складаючи заповіт С. Книгиницький визначив умову згідно якої його молодший син отримає в спадщину однокімнатну квартиру, яка знаходиться у м. Івано-Франківську, за адресою Шевченка 56/21 якщо на час відкриття спадщини у нього народиться дитина від шлюбу. Дізнавшись про таку умову після відкриття спадщини молодший син С. Книгиницького М. Книгиницький звернувся до апеляційного суду Івано-Франківської області як суду першої інстанції про визнання заповіту в цій частині недійсним.

Чи правильно визначена М. Книгиницьким інстанційна цивільна юрисдикція при зверненні з відповідним позовом до суду апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

5. 28 серпня 2020 р. С. Максимів звернувся до ПП «Едем» з проханням у наданні інформації щодо наявності вакантних посад на підприємстві та розміру посадових окладів таких посад згідно з штатним розписом. Однак директор ПП «Едем» відмовився надати таку інформацію посилаючись на те, що такі відомості віднесені до конфіденційної інформації підприємства. С. Максимів вирішив звернутися до суду цивільної юрисдикції із позовом про зняття режиму конфіденційності з такої інформації.

З огляду на ситуацію, яка склалася чи віднесено вирішення даного спору до судів загальної юрисдикції? Відповідь обґрунтуйте.

6. Виконуючи ремонтні роботи працівники акціонерного товариства «Ремсервіс» заподіяли шкоду майну, яке перебуває у власності Івано-Франківської обласної ради. Йдеться про пошкодження фасаду однієї із будівель, яка перебуває у комунальній власності цієї ради. Саме АТ «Ремсервіс» зареєстровано у Калуському районі.

До суду якої юрисдикції належатиме вирішення даного спору? Відповідь обґрунтуйте.

7. Директор «Івано-Франківського коледжу» відрахував студента четвертого року навчання за неуспішність. Студент навчався на заочній формі навчання. Його місце постійного проживання м. Калуш. Батьки студента вважаючи безпідставність наказу про відрахування свого сина директором «Івано-Франківського коледжу» вирішили його оскаржити в судовому порядку. Студент навчався на контрактній формі.

Які правила про територіальну цивільну юрисдикцію слід використовувати при звернення із відповідним позовом?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII URL : <http://rada.gov.ua>

4. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12. 2003 р. № 1382-IV URL : <http://rada.gov.ua>

5. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05. 2003 р. № 755-IV URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 №807-IX URL : <http://rada.gov.ua>

7. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

8. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.

9. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

10. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д,Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.

11. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

12. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

13. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

14. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

15. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

16. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 5. УЧАСНИКИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ (6 год.)

Дана тема розрахована на 6 год. На перше семінарське заняття із цієї теми виносяться перші 5 теоретичних питань, а також задача номер 6. На друге заняття – 6-9 теоретичні, а також задачі номер 1, 5, 7, 8. На третє заняття – 10, 11, а також задачі номер 2, 3, 4.

Дана тема присвячена вивченню одного з елементів цивільних процесуальних правовідносин, а саме їх учасників. Тому готуючись до цієї теми слід звернути увагу на характеристику учасників цивільних процесуальних правовідносин, їх класифікацію, процесуально-правове становище тощо.

Не менш важливими у контексті цієї теми є також питання щодо сутності зловживання цивільними процесуальними правами учасниками цивільної справи, формами зловживань та правовими наслідками таких зловживань

Питання для обговорення

1. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх характеристика. Класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин

2. Сторони у цивільному процесі: поняття та загальна характеристика. Процесуальне становище сторін. Зловживання суб'єктивними процесуальними правами : поняття, форми та процесуально-правові наслідки.

3. Процесуальна співучасть: види, підстави виникнення та правові наслідки

4. Заміна неналежного відповідача

5. Процесуальне правонаступництво

6. Поняття та процесуально-правова характеристика інституту третіх осіб у цивільному процесі.

7. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору

8. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору

9. Судове представництво: поняття, види та правові наслідки

10. Органи та посадові особи, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

10.1. Підстави та форми участі у цивільному процесі органів та посадових осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

10.2. Процесуально-правовий статус органів та посадових осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

11. Інші учасники цивільного процесу : перекладач, свідки, експерт, спеціаліст, експерт з питань права, судовий розпорядник, секретар судового засідання

Термінологічні завдання: сторони; заміна неналежного відповідача; процесуальна співучасть; треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору; треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору; представник; представництво в цивільному процесі; самопредставництво; процесуальне правонаступництво; неналежний відповідач; органи державної влади; органи місцевого самоврядування; Уповноважений Верховної Ради з прав людини; прокурор; свідок; перекладач; експерт; експерт з питань права; спеціаліст; судовий розпорядник; секретар судового засідання

Питання для самоконтролю

1. Які ознаки є характерними для сторін у цивільному процесі?

2. Назвіть види (форми) зловживання суб'єктивними процесуальними правами учасниками цивільної справи?

3. Що таке процесуальна співучасть? У яких випадках вона виникає?

4. Який порядок залучення співвідповідача та заміни неналежного відповідача на належного?

5. Назвіть види третіх осіб та поясніть у чому полягає між ними відмінність?

6. Який порядок залучення до участі у справі третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору?

7. Який порядок вступу у процес третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору?

8. Яким обсягом процесуальних прав та обов'язків володіє кожен із видів третіх осіб у цивільному процесі?

9. Що таке процесуальне правонаступництво, у яких випадках воно виникає та до яких процесуальних наслідків воно призводить?

10. У яких випадках органи державної влади та місцевого самоврядування, а також посадові особи можуть брати участь у цивільному процесі з метою

захисту прав та інтересів інших осіб? Назвіть форми такої участі у цивільному процесі?

11. Чи не суперечить принципу диспозитивності участь у цивільному процесі у порядку ст. ст. 56, 57 ЦПК України відповідних посадових осіб та органів державної влади чи місцевого самоврядування?

12. Яким обсягом процесуальних прав та обов'язків володіють органи та посадові особи, які беручи участь у цивільному процесі з метою захисту прав та інтересів інших осіб?

13. Назвіть види інших учасників цивільного процесу?

14. У чому полягає відмінність між такими іншими учасниками цивільного процесу як експерт та спеціаліст?

15. Яку функцію у цивільному процесі виконують експерти з питань права?

Завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Зловживання суб'єктивними процесуальними правами: поняття та форми»

2. Підготуйте презентацію на тему: «Треті особи у цивільному процесі»

3. Підготуйте презентацію на тему: «Судове представництво»

4. Підготуйте презентацію на тему: «Органи та посадові особи, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб»

5. Підготуйте презентацію на тему: «Інші учасники цивільного процесу : перекладач, свідки, експерт, спеціаліст, експерт з питань права, судовий розпорядник, секретар судового засідання»

Практичні завдання

1. Л. Івченко, будучи звільненим з роботи за прогул звернувся за правовою допомогою до адвоката К. Ленька. Як адвокат, К. Ленько займався адвокатською діяльністю у формі адвокатського бюро.

Якими документами К. Ленько як адвокат у даному випадку може підтверджувати виникнення своїх повноважень у разі представництва інтересів Л. Івченка у суді? Відповідь обґрунтуйте.

2. У серпні місяці 2021 р. прокуратура м. Києва, яка діяла в інтересах В. Дикун звернулася до суду із позовом до Л. Макаренка про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири у м. Києві. Зокрема, у позові зазначалося, що В. Дикун є малолітнім сином Л. Смирнова, яким у грудні місяці 2020 р. складено заповіт відповідно до умов якого у разі настання його смерті право власності на квартиру переходить до В. Дикун. Однак, незважаючи на складений заповіт Л. Смирнов ще до настання своєї смерті відчужив квартиру Л. Макаренку у зв'язку із чим і породив спір щодо права власності на квартиру.

Визначте, яке процесуальне становище займатиме у цивільному процесі кожен із суб'єктів наведеної фабули справи? Відповідь обґрунтуйте.

3. Орган опіки й піклування будучи залученим до участі у розгляді справи для подачі висновку за позовом С. Вітренко до К. Вітренко про позбавлення останнього батьківських прав у зв'язку із ухилянням ним від виконання батьківських обов'язків, звернувся із клопотанням до суду про ознайомлення із матеріалами справи?

Яке процесуальне рішення у даному випадку має прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

4. Згідно вчиненого заповіту Н. Павлишин поклав обов'язок на свого старшого сина Г. Павлишина надати своєму молодшому синові, якому на момент відкриття спадщини виповнилося 12 років право користування однією із кімнат будинку, переданого у спадщину до досягнення ним повноліття. Однак отримавши у спадщину будинок і оформивши на нього право власності Г. Павлишин відмовився виконати покладений на нього його батьком заповідальний відказ.

Виходячи із обставин цієї справи прокурор м. Івано-Франківська звернувся із позовом в інтересах малолітнього сина Н. Павлишина до Г. Павлишина про виконання покладеного на нього заповідального відказу.

Визначте, яке процесуальне становище займатиме у цивільному процесі кожен із суб'єктів наведеної фабули справи. Чи є достатніми підстави для звернення із відповідним позовом прокурора? Відповідь обґрунтуйте.

5. Здійснюючи перекриття частини будинку, яка належала на праві власності С. Черненку будівельна компанія «Едем» виконуючи його замовлення за договором будівельного підряду пошкодила перекриття іншої частини будинку, яка належала іншому співвласнику (Н. Карасьову). Останній вирішив звернутися до суду з позовом про відшкодування заподіяної йому шкоди та відновлення перекриття частини його будинку.

З огляду на фабулу справи визначте процесуальне становище у цивільному процесі кожного із учасників цієї справи. Відповідь обґрунтуйте.

6. Згідно вчиненого заповіту К. Гавриш поклав обов'язок на свого старшого сина Я. Гавриша надати П. Миколинку право користування однією із кімнат будинку, переданого у спадщину. Однак отримавши у спадщину будинок і оформивши на нього право власності Я. Гавриш відмовився виконати покладений на нього його батьком заповідальний відказ. Після цього М. Миколинка звернувся до суду із позовом до Я. Гавриша про виконання покладеного на нього заповідального відказу.

Івано-Франківський міський суд відкрив провадження у справі, вчинив ряд дій підготовчого характеру після чого призначив справу до судового розгляду. Коли справа розглядалася по суті М. Миколинка помер у зв'язку із чим суд постановив ухвалу про зупинення провадження у справі до заміни М. Миколина його правонаступником.

Чи дозволяє правова природа спірних матеріальних правовідносин правонаступництво у даному випадку? Які настають правові наслідки у зв'язку із настанням правонаступництва у цивільному процесі?

7. Н. К. Копчак, будучи незадоволеним рішенням суду першої інстанції для подачі апеляційної скарги вирішив запросити собі іншого адвоката в якості свого представника. В той же час Н. Н. Артус будучи відповідачем по справі не маючи адвоката який би представляв її інтереси в суді апеляційної інстанції як представника вирішила запросити собі адвоката І. Н. Іванова, який представляв інтереси Н. К. Копчака як третьої особи, яка заявляла самостійні вимоги на предмет спору в суді першої інстанції.

Яке рішення у даному випадку повинен прийняти адвокат І. Н. Іванов? Яким чином це питання врегульовано законодавством України? Обґрунтуйте свою відповідь.

8. Н. М. Вінтоняк будучи відповідачем у цивільній справі уклав із адвокатом К. К. Іваночко, який займається адвокатською діяльністю індивідуально, договір про надання правової допомоги. З'явившись в судове засідання свої повноваження адвокат К. К. Іваночко підтвердив ордером. Водночас представник позивача по справі висловив заперечення щодо участі у справі адвоката К. К. Іваночко посилаючись на те, що адвокат може підтверджувати свої повноваження на ведення цивільної справи у суді першої інстанції ордером тільки у тому випадку, якщо він є членом адвокатського об'єднання. Незважаючи на заперечення представника позивача суд не заборонив адвокату Іваночко брати участь у цивільній справі.

Чи правомірними є дії суду у цій ситуації? Назвіть документи, які можуть посвідчувати повноваження адвоката, який займається адвокатською діяльністю індивідуально на ведення цивільної справи у суді першої інстанції. Обґрунтуйте свою відповідь.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III URL : <http://rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини : Закон України від 23.12. 1997 р. № 776/97ВР URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про прокуратуру : Закон України від 14.10. 2014 р. № 1697-VII URL : <http://rada.gov.ua>

9. Рішення Конституційного суду України від 08.04.1999 у справі № 30рн/99
URL : <https://ccu.gov.ua/index.php>
10. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
11. *Курс цивільного процесу: Загальна частина*. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
12. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
13. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження [Текст] / Бичкова С. С. - К. : Атіка, 2011. - 419 с.
14. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
15. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
16. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
17. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
18. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.
19. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с

ТЕМА 6. СТРОКИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ. СУДОВІ ВИТРАТИ. СУДОВІ ВИКЛИКИ І ПОВІДОМЛЕННЯ. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ (4 год.)

Дана тема розрахована на 4 год. На перше семінарське заняття виносяться перші п'ять теоретичних питань, а також задачі номер 1, 2, 3. Усі інші види завдань на наступне заняття.

Процесуальні строки, судові витрати, судові виклики і повідомлення, заходи процесуального примусу є процесуально-правовими явищами, які безпосередньо впливають на динаміку цивільних процесуальних правовідносин. Тому в межах цієї теми слід приділити належну увагу вивченню правової сутності цих правових

явищ, особливостях їх правового регулювання та застосування в правозастосовній діяльності.

Особливу увагу в межах цієї теми слід приділити також аналізу відповідних положень Закону України «Про судовий збір» на предмет їх застосування щодо визначення розміру ставок судового збору реалізуючи право на захист в судовому порядку.

Питання для обговорення

1. Строки у цивільному судочинстві: поняття, види та їх обчислення
2. Зупинення, поновлення, продовження та закінчення процесуальних строків
3. Інститут судових витрат: процесуально-правова сутність та значення
4. Види судових витрат та їх характеристика:
 - 4.1. Судовий збір
 - 4.2. Витрати, які пов'язані з розглядом цивільної справи
5. Розподіл судових витрат
6. Інститут судових викликів та повідомлень у цивільному судочинстві: поняття та процесуально-правова характеристика
7. Зміст судових викликів та повідомлень та порядок їх вручення
8. Заходи процесуального примусу : поняття та процесуально-правова сутність
9. Види заходів процесуального примусу та їх характеристика

Термінологічні завдання: процесуальні строки; обчислення процесуального строку; перебіг процесуального строку; зупинення перебігу процесуальних строків; поновлення процесуальних строків; продовження процесуальних строків; судові витрати; судовий збір; витрати, які пов'язані з розглядом справи; ціна позову; судові виклики; судові повідомлення; заходи процесуального примусу.

Питання для самоконтролю

1. Як співвідносяться між собою процесуальні строки із процесуальними юридичними фактами?
2. Якими ознаками характеризується перебіг процесуального строку?
3. Якими особливостями характеризується обчислення процесуального строку?
4. Яким чином співвідноситься цивільна процесуальна відповідальність із заходами процесуального примусу?
5. Які види заходів процесуального примусу передбачені чинним цивільним процесуальним кодексом?
6. В чому полягає відмінність судового збору від витрат, які пов'язані із розглядом цивільної справи?
7. За яким принципом відбувається перерозподіл судових витрат?
8. В чому відмінність судових викликів від повідомлень?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Поняття та види процесуальних строків»
2. Підготуйте презентацію на тему: «Судові витрати»
3. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Інститут судових викликів та повідомлень у цивільному процесі»
4. Підготуйте презентацію на тему: «Види заходів процесуального промису»

Практичні завдання

1. Повертаючи позовну заяву позивачу для усунення недоліків, суд йому визначив три дні, хоча в ЦПК йдеться про 5 днів.

Чи не допущена судом помилка при визначенні цього строку для усунення недоліку? Відповідь обґрунтуйте.

2. Сплив строку для подачі апеляційної скарги мав настати у неділю, яка вважалася вихідним днем. Тому апелянт подав апеляційну скаргу в понеділок, тобто у наступний робочий день. Однак суд апеляційної інстанції відмовив у відкритті апеляційної скарги посилаючись на те, що апелянт мав подати апеляційну скаргу в п'ятницю, тобто в останній робочий день перед вихідними.

Дайте правову оцінку діям суду?

3. Визначте судовий збір у наступних категоріях справ :

- про захист честі та гідності фізичної особи;
- про захист ділової репутації;
- при зверненні із заявою про забезпечення доказів;
- при зверненні із заявою про забезпечення позову;
- про захист права власності на нерухоме майно;
- про повернення позичальником кредиту за кредитним договором;
- про поновлення незаконно звільненого за прогул;
- про розірвання шлюбу;
- про визнання батьківства (материнства)

4. Позивач був відсутнім особисто на першому судовому засіданні при розгляді його справи по суті. Проте був присутнім його представник. Як наслідок, суд відкладаючи розгляд цивільної справи видав представнику позивача судову повістку про дату, час та місце наступного засідання для її вручення позивачеві?

Чи правомірними є дії суду? В який спосіб мав повідомити суд представника позивача про дату, час та місце наступного засідання? Відповідь обґрунтуйте

5. Участь у судовому засіданні експерта була не обов'язковою, оскільки учасники цивільної справи не вимагали дачі з боку останнього відповідних пояснень з приводу методики експертного дослідження чи відповідних понять та термінів, які використовував експерт при експертному дослідженні та у наданому ним висновку. Тому суд надіслав відповідній експертній установі повідомлення про розгляд відповідної цивільної справи на її офіційну електронну адресу.

Чи правомірними є дії суду в даній ситуації? Відповідь обґрунтуйте.

6. Місце постійного проживання чи тимчасового перебування відповідача у справі було невідомим для позивача, тому Івано-Франківський міський суд на підставі своєї ухвали розмістив відповідне оголошення про виклик на офіційному сайті державної судової адміністрації України.

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

7. За невиконання ухвали про витребування доказів Івано-Франківський міський суд до позивача у справі за позовом «Приватбанку» до С. Петренка про сплату заборгованості за порушення зобов'язань з кредитного договору наклав штраф у розмірі 600 грн.

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

8. Відповідачем у підготовчій частині судового засідання було заявлено відвід складу суду. Перед видаленням до нарадчої кімнати для прийняття із цього приводу процесуального рішення суд запропонував учасникам цивільної справи висловитися із приводу зробленої заяви.

Іванов, будучи третьою особою, яка заявила самостійну вимогу на предмет спору, утримався від своїх пояснень щодо заявленого відповідачем відводу у зв'язку із чим щодо нього було застосовано судом такий захід процесуального примусу як попередження.

Чи є у даному випадку достатніми підстави для застосування щодо Іванова такого заходу процесуального примусу як попередження? Відповідь обґрунтуйте.

9. До свідка Іванова, який був інвалідом першої групи Калуський міськрайонний суд застосував привід. Застосування такого заходу процесуального примусу було обумовлено тим, що свідок Іванов без поважних причин не з'являвся на судові засідання для надання показань по суті заявлених позивачем вимог.

Чи правомірними були у даному випадку дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

10. Петренко, будучи позивачем у справі відмовився від безпосередньої участі у розгляді його цивільної справи по суті, тим не менше вирішив бути присутнім під час її розгляду.

У ході розгляду цивільної справи по суті, коли один із свідків по справі почав давати показання Петренко емоційно їх коментував, використовуючи при цьому нецензурну лексику, образливі і лайливі слова та символи. На зауваження суду не реагував, після чого суд оголосив перерву у судовому засіданні на невизначений період часу.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? Чи правомірними були дії суду?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про судовий збір : Закон України від 05.08. 2021 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції: Закон України від 12.08.2014 року № 1632-VII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про граничні розміри компенсації вират, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та господарських справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави: Постанова КМ України від 27 квітня 2006 р. № 590 URL : <http://rada.gov.ua>
6. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 р. № 1845/0/15-21 URL : <http://rada.gov.ua>
7. Порядок надсилання судових повісток, повідомлень і викликів учасникам судового процесу в електронній формі: Наказ ДСА від 23.01.2023 № 28 URL : <http://rada.gov.ua>
8. Заходи процесуального примусу: науково-практичний коментар глави 9 розділу I Цивільного процесуального кодексу України [Текст] / С. С. Бичкова, В. І. Бобрик, М. О. Гетманцев ; НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Нац. акад. прав. наук України. Київ : НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. 13 с.
9. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
10. *Курс цивільного процесу: Загальна частина*. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
11. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
12. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
13. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
14. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
15. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

16. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

17. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 7. ДОКАЗУВАННЯ ТА ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ (4 год.)

Дана тема розрахована на 4 год. На перше семінарське заняття виносяться перші чотири теоретичні питання, а також задачі номер 1, 2, 4, 5. Усі інші завдання на наступне заняття.

Дана тема присвячена з'ясуванню сутності та понять інституту доказування та доказів у цивільному судочинстві. Готуючись до заняття особливу увагу слід приділити не тільки вивченню сутності судового доказування, але й також визначенню його етапів та суб'єктного складу. Важливе значення в межах цієї теми має також вивчення правової природи предмету доказування, визначенню фактів, які ним охоплюються, а також фактів, які не підлягають доказуванню.

Вивчаючи природу доказів у цивільному процесі слід не тільки приділяти увагу їх поняттю, класифікації, але й також їх належності, допустимості, достатності та їх достовірності.

Не менш важливими у межах цієї теми є питання, які стосуються забезпечення доказів у цивільному процесі. Тому слід достатню увагу приділити поняттю забезпечення доказів, способам їх забезпечення та правовим наслідкам.

Питання для обговорення

1. Поняття судового доказування та його стадії. Суб'єкти судового доказування. Місце судового доказування в досягненні цілей та завдань цивільного судочинства.

2. Предмет доказування у цивільних справах. Тягар доказування. Законні презумпції.

3. Факти, які не підлягають доказуванню: загальновідомі факти, факти, які визнані сторонами, преюдиційні факти.

4. Поняття доказів та їх види.

5. Належність, допустимість, достатність та достовірність доказів.

6. Засоби процесуального доказування та їх види:

6.1. Пояснення сторін, третіх осіб як свідків

6.2. Показання свідків

6.3. Письмові докази

6.4. Речові докази

6.5. Електронні докази

6.6. Висновок експерта

7. Забезпечення доказів

Термінологічні завдання: *судове доказування; судове доведення; предмет судового доказування; правові презумпції; преюдиційні факти; загальновідомі факти; факти, які визнані сторонами; докази; забезпечення доказів; належність доказів; допустимість доказів; достатність доказів; достовірність доказів; оцінка доказів.*

Питання для самоконтролю

1. *В чому полягає відмінність судового доказування від судового доведення?*
2. *Чому інші учасники цивільної справи не є суб'єктами судового доказування?*
3. *Яку функцію у цивільному процесі виконують докази?*
4. *Яким чином співвідносяться докази та предметом доказування?*
5. *Чи вправі учасники цивільної справи визнати факти, яких не існувало?*
6. *За яких умов той чи інший факт вважається преюдиційним?*
7. *В чому полягає відмінність преюдиційних фактів від презюмуючих?*
8. *В чому полягає належність доказів від їх допустимості?*
9. *Назвіть види засобів процесуального доказування?*
10. *В чому полягає відмінність електронних доказів від речових?*
11. *За яких умов пояснення сторін, третіх осіб та їх представників можуть вважатися допустимими доказами у цивільному процесі?*
12. *За яких умов показання свідка може вважатися допустимим доказом у цивільному процесі?*
13. *Яке має значення для цивільного судочинства інститут забезпечення доказів?*
14. *Назвіть способи забезпечення доказів?*
15. *Чи надає суд оцінку доказам на предмет їх належності та допустимості при прийнятті рішення про їх забезпечення?*

Індивідуальні завдання

1. *Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Суб'єкти судового доказування»*
2. *Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Предмет доказування у цивільному процесі»*
3. *Підготуйте презентацію на тему: «Поняття доказів та їх види»*
4. *Підготуйте презентацію на тему: «Види засобів доказування у цивільному процесі»*
5. *Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Електронні докази у цивільному процесі»*

6. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Способи забезпечення доказів у цивільному процесі»

7. Підготуйте презентацію на тему: «Поняття та види судової експертизи у цивільному процесі»

Практичні завдання

1. Д. Д. Марків, Р. М. Максимів, В. В. Горін та К. Л. Дмитриченко як працівники підприємства «Калина» були звільнені 04. 04. 2020 р. з роботи за прогул без поважних причин.

Зазначені працівники 01.04. 2020 р. з'явилися на прохідній підприємства тільки о 10.00 год. (робочий день розпочинається згідно із правилами внутрішнього трудового розпорядження о 08.00 год.) у зв'язку із тим, що в гуртожитку, який їм виділений зазначеним підприємством для проживання, а саме в їхньому блоці сталася аварія трубопроводних мереж, у зв'язку із чим стався витік води, яким почалося підтоплення сусідніх блоків.

Зазначені працівники працювали зварщиками 6 розряду.

З огляду на ситуацію, яка склалася, наведені працівники вирішили звернутися до суду із позовом про їх поновлення на роботі.

Визначте обставини, які мають охоплюватися предметом доказування по цій справі?

2. Адвокат К. Іванов, який спеціалізується на вирішенні сімейних спорів у приватній бесіді зі своїм другом також адвокатом Л. Бистрицьким розповів, що один із відомих підприємців міста (назвавши його прізвище) звернувся до нього за правовою допомогою. Як виявилось Л. Бистрицький перебував у дуже близьких стосунках із цією родиною у зв'язку із чим поцікавився в дружини підприємця про потреби в отриманні правової допомоги її чоловіка саме в адвоката К. Іванова, що спровокувало ще більший конфлікт в родині, оскільки між подружжям останнім часом особисті відносини були доволі загострені.

З огляду на ситуацію, яка склалася підприємець звернувся з позовом до суду про розірвання договору з К. Івановим про надання правової допомоги та відшкодування моральної шкоди у розмірі 50000 грн. за розголошення адвокатської таємниці.

Визначте обставини, які мають охоплюватися предметом доказування по цій справі

3. Будучи представником Н. Самійліва у цивільній справі С. Іваненко звернувся з адвокатським запитом до головного лікаря Комарівської центральної районної лікарні для отримання інформації щодо факту звернення відповідача у справі М. Петренка за отриманням медичної допомоги та його діагнозу. Однак головний лікар відмовив йому у наданні такої інформації.

Чи можна в такий спосіб забезпечити С. Іваненком отримання доказів у цивільній справі? Відповідь обґрунтуйте.

4. При зверненні із позовом до суду про визнання права власності позивачем були визначені наступні обставини, які охоплюються предметом доказування : наявність спірного майна; підстави набуття права власності; обставини, що свідчать про володіння позивачем спірним майном як його власним; підстави того, що позивач порушує, оспорує або не визнає право власності.

Визначте, чи правильно позивачем визначено предмет доказування у даній справі.

5. У справі про виключення майна з під-арешту позивачем було надані наступні докази:

копія свідоцтва про арешт (опис) і оцінку майна; документи, на підставі яких накладено арешт (копія вироку або рішення суду, копія постанови слідчих органів, ухвала суду про забезпечення позову, виконавчий лист);

докази, що підтверджують право власності на майно, яке (витребується) вимагається (договір купівлі-продажу, дарування; свідоцтво про спадщину; касовий чек, рахунки, заповіти, розписка, податкова накладна, гарантійний талон, документи про придбання іншого майна в кредит; реєстраційне посвідчення, паспорт та технічні вироби; показання свідків та ін.).

Чи правильно є визначеними у даному випадку докази, які мають бути подані в обґрунтуванні позовних вимог? Відповідь обґрунтуйте.

6. Суд першої інстанції відкриваючи провадження у справі витребував у позивача відповідні докази, які стосуються обрахунку заявленої ним до відшкодування боржником суми заборгованості за порушення кредитного договору у зв'язку із чим постановив із цього приводу відповідну ухвалу.

Чи є підстави вважати у даному випадку витребування судом вказаних доказів по справі одним із способів їх забезпечення?

7. О. Петренко будучи очевидцем заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки майну С. Петріянчук збирався виїжджати за кордон на лікування. Тому С. Петріянчук звернулася до суду із заявою про його допит як свідка до початку розгляду справи по суті. На момент звернення із такою заявою С. Петріянчук ще не пред'явила відповідного позову до суду.

Проаналізуйте ситуацію. Чи є підстави для задоволення такої заяви про забезпечення доказів?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.12.2017 р. № 2017-VIII
URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III URL : <http://rada.gov.ua>
4. «Про Заяву Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків» Постанова ВР України від 21 квітня 2015 року № 337-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 №53/5 URL : <http://rada.gov.ua>
9. Про судову експертизу у кримінальних і цивільних справах: постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 № 8 URL : <http://rada.gov.ua>
10. Білоусов Ю. В., Феннич В. П. Доказові презумпції у цивільному судочинстві : монографія / Ю. В. Білоусов, В. П. Феннич. – Х. : Харків юридичний, 2012. – 280 с.
11. Грабовська О. О. Теоретичні та практичні проблеми доказування у цивільному процесі України : монографія. Юрінком Інтер. 2018. 472 с.
12. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
13. *Курс цивільного процесу: Загальна частина*. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
14. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
15. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
16. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
17. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
18. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

19. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.

20. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 8. ПОЗОВ

Дана тема розрахована на 4 год. На перше семінарське заняття виносяться перші 4 теоретичних питань, а також задачі номер 1-3. Усі інші види завдань на наступне заняття.

Дана тема присвячена основним правовим категоріям, які стосуються теорії позовного провадження у цивільному процесуальному праві. Тому аналізуючи юридичну літературу слід передусім звернути увагу на дискусійний характер теорії позову у цивільному процесі, питання, які пов'язані із модифікацією позову, його співвідношення з іншими процесуальними засобами захисту прав у цивільному судочинстві тощо. Не менш важливими у межах даної теми є також питання, які стосуються природи права на пред'явлення позову та його співвідношення з іншими суміжними суб'єктивними правами у цивільному судочинстві.

Питання для обговорення

1. Поняття та особливості позовного провадження.
2. Поняття позову та його процесуально-правова природа.
3. Елементи позову та їх характеристика. Зміна елементів позову.
4. Види позовів та їх характеристика. Тотожність позову.
5. Право на позов. Передумови права на пред'явлення позову.
6. Умови реалізації права на позов.
7. Забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.

Термінологічні завдання: позов; підстава позову; предмет позову; позови про визнання; перетворювальні позови; позови про присудження; забезпечення позову; право на позов.

Питання для обговорення

1. Назвіть особливості, які є характерними для позовної форми захисту суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів у цивільному процесі?
2. Яке має значення для цивільного судочинства виділення елементів позову?
3. Виділіть критерії, якими можна керуватися при здійсненні класифікації позовів у науці цивільного процесуального права?

4. Виділіть елементи позовів про визнання, про присудження та перетворювальних позовів?
5. Охарактеризуйте юридичну природу права на позов
6. Яку роль відіграє інститут забезпечення позову у цивільному процесі?
7. Назвіть способи забезпечення позову?
8. Чи на усіх стадіях цивільного процесу є можливим забезпечення позову у той чи інший спосіб?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Позови в інтересах невизначеного кола осіб»
2. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Зустрічне забезпечення у цивільному процесі»

Практичні завдання

1. У травні 2020 р. ПП «Гермес Плюс» звернулося до суду з позовом до С. Задорожного про визнання правочину дійсним та про визнання права власності на нежитлове приміщення. Позивач зазначив, що 2 березня 2020 р. між ним та відповідачкою в усній формі було укладено договір купівлі-продажу приміщення магазину загальною площею 55,7 кв. метра вартістю 119 тис. грн., що належав відповідачці на праві приватної власності. Пізніше на ім'я С. Задорожного як завдаток за цим договором поштовим переказом було перераховано 30 тис. грн.

Проте, незважаючи на досягнення згоди щодо всіх істотних умов зазначеного договору та на виконання за ним «Гермес Плюс» своїх зобов'язань, С. Задорожний від нотаріального посвідчення договору відмовився.

За наслідками аналізу фабули справи визначте підставу та предмет позову.

2. У грудні 2020 р. Т. Соловійова звернулася до суду із позовом до Коростенської об'єднаної державної податкової інспекції про визнання договору дійсним, посилаючись на те, що згідно з договором-зобов'язанням від 19 травня 2020 р. Ш. Захарія зобов'язалась оформити її, позивачки, ім'я договір довічного утримання (догляду). Проте, внаслідок смерті не встигла його нотаріально посвідчити.

Під час судового засідання позивачка доповнила свої вимоги і просила визнати за нею право власності на квартиру в м. Коростені, яка належала Ш. Захарії та все інше майно, що залишилось після смерті останньої.

За наслідками аналізу фабули справи визначте підставу та предмет позову

3. У березні 2020 р. Л. і М. звернулися до суду із позовом до Міністерства культури і мистецтв України, Національної кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка та дочірнього підприємства МКФ «ФестЗемля» про поновлення порушених авторських прав та відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Позивачі зазначили, що відповідачі порушили їхні авторські права на літературний сценарій повнометражного художнього фільму «Записки Кирпатого

Мефістопеля», а також авторське право Л. на режисерську постановку однойменного фільму, використавши без їхньої згоди і дозволу створений ними за цим сценарієм фільм, і просили поновити авторські права, стягнути матеріальну шкоду на користь Л. у сумі 135 тис. грн. і М. – у сумі 90 тис. грн., а також відшкодувати моральну шкоду, стягнувши на користь кожного з них по 90 тис.

За наслідками аналізу фабули справи визначте підставу та предмет позову

4. Визначте, до якого виду за процесуальним критерієм належать позови про :

- а) поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу та відшкодування моральної шкоди;
- б) визначення порядку користування земельною ділянкою;
- в) про зміну договору найму житлового приміщення;
- г) про визнання таким, що втратив право на користування житловим приміщенням;
- д) про визнання права на користування житловим приміщенням;
- е) про визнання батьківства;
- є) про розірвання шлюбу та визначення місця проживання дітей;
- ж) про стягнення аліментів на утримання дітей;
- з) про визнання шлюбу недійсним;
- и) про визнання заповіту недійсним і визнання права на житловий будинок у порядку спадкування

5. І. В. Іванов, Р. М. Кириченко, В. В. Горан та В. М. Медвідь працюючи на підприємстві «Осмолода» 06.05.2021 р. були звільнені з роботи у зв'язку із систематичним невиконанням трудових обов'язків (вказані працівники працювали на підприємстві в одній зміні механіками деревообробних станків). Зокрема ними було невиконано план за зміну по висушуванню 50 метрів кубічних деревини, як це було передбачено планом, який затверджувався керівником підприємства на початку календарного року. В той же час працівниками висушено було тільки 45 метрів кубічних деревини. В своїх поясненнях працівники посилалися на поломки окремих деталей станків, що не дозволило їм виконати план.

Кожний із працівників впродовж року вже раз був притягнутий до дисциплінарної відповідальності, зокрема було оголошено кожному із них догану наказом керівника підприємства від 01.03.2021 р.

Виборний орган первинної профспілкової організації дав згоду на звільнення цих працівників (рішення від 05.05.2021 р.).

Виходячи із фабули справи визначте підставу та предмет позову до суду про поновлення на роботі осіб, про яких йдеться, звільнених у зв'язку із систематичним невиконанням ними трудових обов'язків (п. 3 ст. 40 КЗпП України).

6. Довідавшись про стан свого здоров'я К. Симоненко вирішив скласти заповіт. Заповіт було посвідчено одним із нотаріусів державної нотаріальної контори районного центру м. Калущ. Л. Вінтоняк будучи помічником нотаріуса проживав в тому ж селі що й К. Симоненко. Перейшовши на іншу роботу Л.

Вінтоняк поцікавився в одного із синів К. Симоненка, що є передумовою для його конфлікту із батьком. Крім того, Л. Вінтоняк також повідомив, що через його конфлікти із батьком батько відмовився заповідати йому своє майно. Така інформація спровокувала ще більший конфлікт в родині К. Симоненків.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? Сформулюйте підставу та предмет позову, якщо К. Симоненко захоче звернутися із позовом до нотаріуса про захист своїх прав та інтересів у зв'язку із розголошення ним нотаріальної таємниці.

7. Будучи незадоволеним рішенням судом першої інстанції, яким визначалося порядок здійснення права спільної сумісної власності подружжя на будинок, один із подружжя оскаржив таке рішення в апеляційному порядку.

Поряд з оскарженням такого рішення було також заявлено клопотання про забезпечення позову, зокрема про заборону вчинення дій другим із подружжя, які спрямовані на відчуження такого будинку.

Чи дозволяє фабула справи використовувати вказаний спосіб забезпечення позову? Чи вправі апелянт ініціювати питання про забезпечення позову на стадії апеляційного перегляду відповідної справи, якщо таке клопотання не заявлялося на стадії її розгляду по суті? Відповідь обґрунтуйте.

8. С. Калиній оспорує право авторства на опублікований С. Михайличенком підручник «Історія Станіславова» поряд із пред'явленим позовом до Івано-Франківського міського суду заявив клопотання про забезпечення позову, зокрема про заборону продажу відповідних підручників до ухвалення судом рішення по суті спору.

Чи є підстави для ухвалення судового рішення про забезпечення позову? У разі ухвалення судом позитивного рішення чи будуть підстави для зустрічного забезпечення? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 року № 9 URL : <http://rada.gov.ua>

3. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Дика А. О. Спир про право у цивілістичному процесі: нотаріат, суд, виконавче провадження : монографія. Київ : Алерта, 2021. 288 с. Серія «Процесуальні науки».

4. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

5. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

6. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д, Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
8. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
9. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
10. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
11. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
12. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 9. ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПОЗОВУ. ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ

Дана тема з врахування правової природи позову у цивільному процесі присвячена процесуальним аспектам реалізації права на позов. Зокрема в межах даної теми йдеться про порядок пред'явлення позову, процесуальні аспекти відкриття провадження у справі, пред'явлення зустрічного позову та заперечення на позов.

Не менш важливими питаннями в межах даної теми є також питання, які пов'язані з об'єднанням та роз'єднанням позовів.

Особливу увагу слід також приділити аналізу судової практики та питанням підготовки проектів відповідних процесуальних документів, зокрема позовних заяв, зустрічних позовів, відзиву на позов тощо.

Питання для обговорення

1. Порядок пред'явлення позову до суду. Відкриття провадження у справі. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви
2. Відмова у відкритті провадження у справі
3. Зустрічний позов
4. Відзив на позов : поняття та види
5. Об'єднання та роз'єднання позовів

Термінологічні завдання: відкриття провадження у справі; залишення позовної заяви без руху; повернення заяви; відмова у відкритті провадження у справі; зустрічний позов; заперечення проти позову

Питання для самоконтролю

1. Який порядок пред'явлення позову до суду?
2. Які настають правові наслідки у випадку, якщо суд прийме рішення про залишення позову без руху чи його повернення?
3. Охарактеризуйте правові наслідки відмови суду у відкритті провадження у справі.
4. За яких умов пред'являється зустрічний позов до суду?
5. Назвіть види заперечення проти позову та поясніть особливість кожного із них.
6. За яких умов є можливим об'єднання та роз'єднання позовів?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 10 тестових завдань з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте 5 фабул задач з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. До Івано-Франківського міськрайонного суду було пред'явлено декілька впродовж тижня позовів з аналогічних підстав, предмету та між тими ж сторонами у зв'язку із чим судом було прийнято рішення про повернення другого і третього позовів в силу того, що до цього ж суду уже подано декілька позовів з ознаками тотожності.

Дайте правову оцінку діям суду? Відповідь обґрунтуйте.

2. У справі за позовом С. Іваненка до К. Миколенка про визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна недійсним Івано-Франківський міський суд відмовив у задоволенні позовних вимог. Через шість місяців С. Іваненко повторно звернувся із позовом до К. Миколенка, але уже окрім вимоги про визнання відповідного договору недійсним ще і з вимогою про повернення сторін у попередній стан, тобто із двосторонньою реституцією. Однак суд відмов у відкритті провадження у справі пославшись на наявність ознак тотожності позову із попереднім.

Дайте правову оцінку діям суду? Відповідь обґрунтуйте.

3. Позивач Н. Іваненко звернувся до суду з позовом до Т. Петренка, управління міграційної служби в Одеській області про визнання правомірною укладеної 28 квітня 2020 р. між ним і Т. Петренком угоди купівлі-продажу

квартири, визнання права власності, усунення перешкод у здійсненні права власності, зняття з реєстрації за адресом спірної квартири.

У зустрічному позові Т. Петрова просила визнати недійсним зазначений договір купівлі-продажу квартири, поновити його права на квартиру та усунути перешкоди в користуванні нею, посилаючись на порушення його прав власника при відчуженні цієї квартири?

Чи є підстави для прийняття до спільного розгляду зустрічного позову із первісним? Відповідь обґрунтуйте.

4. У червні 2021 р. Я. Мельниченко звернувся до суду з позовом до С. Бистрикіної про усунення перешкод у користуванні квартирою у м. Львові шляхом її виселення. Свої вимоги позивач обґрунтовував тим, що набув право власності на спірну квартиру на підставі договору купівлі-продажу, укладеного 15 лютого 2020 р. у зв'язку із чим С. Бистрикіна повинна була звільнити квартиру від свого майна, виписатися з неї й оплатити комунальні послуги. Проте вказані вимоги не виконали.

Під час розгляду справи С. Бистрикіна звернулася до суду із зустрічним позовом до Я. Мельниченко про визнання недійсним договору купівлі-продажу спірної квартири. Обґрунтовуючи свої вимоги, С. Бистрикіна посилалася на те, що договір купівлі-продажу було укладено з метою приховати угоду – договір застави.

Чи є підстави для прийняття до спільного розгляду зустрічного позову із первісним? Відповідь обґрунтуйте.

5. У справі за позовом АТ «Конвалія» до головного бухгалтера С. Смирнової про відшкодування шкоди, яка настала внаслідок невиконання нею своїх посадових обов'язків, С. Смирнова у відзиві на позов зазначила про те, що вирішення цього спору не належить до компетенції судів загальної юрисдикції у зв'язку із чим просила суд відмовити у задоволенні позовних вимог у повному обсязі.

Дайте правову оцінку підготовленому запереченню С. Смирнової? Відповідь обґрунтуйте.

6. Між адвокатом З. Петренком та В. Семкулич було укладено договір про надання правової допомоги у цивільній справі. За умовами цього договору адвокату З. Петренку В. Семкуличем було перераховано 3000 грн. гонорару. У зв'язку із недобросовісним виконанням адвокатом З. Петренком умов договору про надання правової допомоги (як вважає В. Семкулич) В.Семкулич звернувся із вимогою до адвоката З. Петренка про повернення гонорару. Останній відмовився повертати гонорар.

Для вирішення спору про повернення гонорару В. Семкулич звернувся до Івано-Франківського міського суду з позовом про повернення гонорару.

Через місяць В. Семкулич звернувся з новим позовом до адвоката З. Петренка, але уже з вимогою про відшкодування моральної шкоди у зв'язку із неналежним виконанням узятих на себе зобов'язань за договором про надання правової допомоги.

Чи є підстави у даному випадку для того, щоб Івано-Франківський міський суд як суд першої інстанції об'єднав ці позови в одне провадження? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>
2. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Дика А. О. Спир про право у цивілістичному процесі: нотаріат, суд, виконавче провадження : монографія. Київ : Алерта, 2021. 288 с. Серія «Процесуальні науки».
3. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
4. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
5. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
8. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
9. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
10. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 10. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Дана тема присвячена процесуальним аспектам підготовки справ до їх розгляду по суті. Особливу увагу слід приділити вивченню завдань та функцій, які покладені на дану стадію цивільного процесу, аналізу процесуальних форм підготовки справ до розгляду по суті, обсягу процесуальних питань, які вирішує

суд на даній стадії цивільного процесу та повноваженням, якими він наділений за наслідками підготовки справ до їх розгляду по суті.

Питання для обговорення

1. Підготовка справи до судового розгляду як самостійна стадія цивільного процесу : поняття та процесуально-правова сутність
2. Підготовче судове засідання як процесуальна форма підготовки справи до судового розгляду (завдання, порядок проведення, питання, які вирішуються в підготовчому судовому засіданні)
3. Письмові заяви учасників цивільної справи по суті спору в підготовчому провадженні: відповідь на відзив, заперечення щодо відповіді на відзив, пояснення щодо позову або відзиву третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, заяви з процесуальних питань : заяви, клопотання, заперечення
4. Судові рішення в підготовчому засіданні
5. Врегулювання спору за участі судді

Термінологічні завдання: підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу; підготовче засідання; заяви; клопотання; відмова від позову; визнання позову; мирова угода

Питання для обговорення

1. *Яка процесуально-правова сутність даної стадії цивільного процесу?*
2. *В яких процесуальних формах може відбуватися підготовка судом справи до її розгляду по суті?*
3. *В чому полягає особливість такої процесуальної форми підготовки справи до судового розгляду як підготовче засідання?*
4. *Яким обсягом процесуальних прав та обов'язків наділений суд на даній стадії цивільного процесу?*
5. *Яким обсягом процесуальних прав та обов'язків наділені учасники цивільної справи на даній стадії цивільного процесу?*

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 10 тестових завдань з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте 5 фабул задач з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
3. Підготуйте презентацію на тему: «Врегулювання спору за участі судді»

Практичні завдання

1. Б. М. Дичкевич, В. В. Пилипів, В. В. Боднар та К. Л. Марко працюючи водіями першої категорії на підприємстві «Конвалія» були звільнені 08.04.2021 р. з роботи за прогул без поважних причин.

Зазначені працівники з'явилися на території підприємства 08.03.2021 р. тільки о 12.00 год. (робочий день розпочинається згідно із правилами внутрішнього трудового розпорядку о 08.00 год.). Таке запізнення в пояснюючій вказані працівники мотивували тим, що в гуртожитку, який їм виділений зазначеним підприємством для проживання, а саме в їхньому блоці сталася аварія трубопроводних мереж у зв'язку із чим вони були змушені викликати сантехніка житлово-експлуатаційного підприємства для ремонту водопровідних мереж. Виборний орган первинної профспілкової організації дав згоду на звільнення цих працівників (рішення від 07.04.2021 р.).

На підставі пред'явленого позову цим працівниками про поновлення їх на займаних посадах судом відкрито провадження.

Які дії підготовчого характеру мають бути вчинені судом для її розгляду по суті? Відповідь обґрунтуйте.

2. С. Мартиненко звернувся із позовом до Т. Іванової про визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна дійсним, визнання права власності на це майно та виселення Т. Іванової із займаної квартири.

У яких формах судом може здійснюватися підготовка цієї справи до судового розгляду та який обсяг дій підготовчого характеру має виконати суд для її призначення до розгляду по суті? Відповідь обґрунтуйте.

3. У справі за позовом Іванова до Сидорова про повернення завдатку у подвійному розмірі Іванов вирішив відмовитись від позову. Але при цьому відмовитись від позову шляхом укладення мирової угоди.

Чи будуть у такому випадку підстави для затвердження судом умов мирової угоди, якою опосередковуватиметься відмова Іванова від позову? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про медіацію : Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX
URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду: Постанови Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 року URL : <http://rada.gov.ua>

4. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

5. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
6. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д.Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
8. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
9. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
10. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
11. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
12. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 11. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ (4 год.)

Дана тема розрахована на 4 год. Перші два питання з тих, які передбачені для обговорення виносяться на перше заняття. Усі інші питання, а також задачі – на друге семінарське заняття.

Процесуальна форма розгляду справ у суді першої інстанції має свої особливості. Тому в межах цієї теми слід з'ясувати процесуальні аспекти розгляду цивільних справ в суді першої інстанції, складові частини судових засідань як процесуальної форми розгляду цивільних справ, форми вирішення ускладнень, які можуть виникати в ході розгляду цивільних справ тощо.

Крім того, не менш важливими в межах цієї теми є питання, які пов'язані із формами завершення провадження без винесення судом рішення по суті спору. Йдеться про закриття провадження у справі та залишення позову без розгляду. Тому слід також з'ясувати поняття кожної із названих форм завершення розгляду цивільної справи без винесення судом рішення по суті спору, підстави їх настання та правові наслідки.

Питання для обговорення

1. Судові засідання як процесуальна форма розгляду цивільних справ у суді першої інстанції. Ритуально-церемоніальні особливості судових засідань. Повноваження головуєчого.
2. Порядок судового розгляду цивільних справ у суді першої інстанції. Складові частини судових засідань. Їх характеристика.
 - 2.1 Відкриття судового засідання
 - 2.2 З'ясування обставин справи та перевірки їх доказами
 - 2.3. Судові дебати
 - 2.4. Постановлення та проголошення судового рішення
3. Оголошення судом перерви та відкладення розгляду цивільної справи.
4. Зупинення провадження у справі
5. Завершення провадження у справі без винесення судом рішення по суті спору: закриття провадження у справі та залишення позову без розгляду
6. Фіксування цивільного процесу

Термінологічні завдання: судовий розгляд як стадія цивільного процесу; судові засідання; перерви у судових засіданнях; відкладення розгляду цивільної справи; зупинення провадження у справі; судові дебати; право репліки; закриття провадження у справі; залишення позову без розгляду

Питання для самоконтролю

1. З яких складових частин складається судове засідання в якому відбувається розгляд цивільних справ по суті?
2. Які основні завдання вирішує суд в межах такої складової частини судового засідання як підготовче?
3. В якому порядку здійснюється допит свідків при розгляді справи по суті?
4. В якому порядку суд досліджує письмові та речові докази?
5. Яка процесуальна форма дослідження висновку експерта?
6. В якому порядку відбувається виступ учасників цивільної справи у судових дебатах?
7. В чому полягає процесуальна сутність таких способів усунення ускладнень, які можуть виникати в ході судових засідань як оголошення перерви, відкладення розгляду справи та зупинення провадження у справі?
8. Від врахування яких факторів буде залежати чи скористається суд у випадках, обумовлених нормами процесуального права, своїм правом зупинити провадження у справі?
9. У яких випадках суд може закрити провадження у справі та які у цьому випадку наставатимуть правові наслідки?
10. У яких випадках суд може залишити позов без розгляду та які у цьому випадку наставатимуть правові наслідки?

11. У чому полягає відмінність між такими підставами для закриття провадження у справі як відмова від позову, повернення позовної заяви та відсутністю предмету спору?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Зупинення провадження у справі» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

2. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Закриття провадження у справі» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

3. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Залишення позову без розгляду у справі» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

4. Підготуйте презентацію на тему : «Судове засідання як процесуальна форма розгляду та вирішення цивільної справи»

Практичні завдання

1. Розглядаючи справу по суті Івано-Франківський міський суд у зв'язку із неявкою без поважних причин на перше судове засідання представника позивача адвоката С. С. Кізими з врахуванням думки учасників цивільної справи відклав розгляд цивільної справи призначивши дату наступного судового засідання. Однак, за два дні до дати наступного судового засідання адвокат С. С. Кізима у зв'язку із раптовим погіршенням стану свого здоров'я звернувся до суду через канцелярію з клопотанням про повторне перенесення судового засідання.

Яке рішення в цій ситуації має бути прийняте судом? Відповідь обґрунтуйте.

2. С. Дмитришин уклав договір про надання правничих послуг із адвокатом Коваленко. Через три місяці після укладення договору адвокат Коваленко здійснив уступку права вимоги за цим договором адвокату Іваненку. Іваненко до якого перейшло право вимоги за цим договором звернувся із позовом до С. Дмитришин про компенсацію витрат за надані йому правничі послуги у сумі 30.000 грн. У свою чергу С. Дмитришин звернувся із позовом до адвоката Коваленка з яким укладав цей договір, про відшкодування моральної шкоди в сумі 50.000 грн. за розголошення ним адвокатської таємниці при відступленні права вимоги.

За клопотанням С. Дмитришин суд зупинив провадження у справі за позовом пред'явленим до нього адвокатом Іваненко до тих пір поки в іншому провадженні не буде розглянуто справу за його позовом до адвоката Коваленка.

Дайте правову оцінку діям суду щодо ухваленого ним рішення про зупинення провадження у справі? Відповідь обґрунтуйте.

3. Заявивши клопотання про допит як свідка С. Коваленко будучи позивачем у справі захворів на гостре респіраторно-вірусне захворювання, у зв'язку із чим не

зміг з'явитися на судове засідання. Тому через свого представника заявив клопотання про відкладення розгляду справи до повного свого одужання.

Яке рішення у цій ситуації має прийняти суд. Відповідь обґрунтуйте.

4. У серпні 2020 р. Марченко звернулася до суду з позовом до Захарової про розірвання договору довічного утримання (догляду), посилаючись на те, що вона як непрацездатна за віком уклала з відповідачкою договір довічного утримання (догляду), посвідчений нотаріусом 16-ї Київської державної нотаріальної контори 14 січня 2020 р., згідно з умовами якого відповідач зобов'язаний довічно повністю утримувати її, надавати необхідні продукти, одяг, забезпечувати належний догляд, матеріальну та фізичну допомогу. Проте з дня підписання договору відповідачка не виконує його умови і не надає їй ніякої допомоги. Враховуючи викладене позивачка попросила суд розірвати договір довічного утримання (догляду).

Як вбачається з матеріалів справи, позивачка померла 12 жовтня 2020 р. Тому з огляду на обставини, які склалися суд закриття провадження у справі на підставі п. 7 ст. 255 ЦПК України (настання смерті фізичної особи, якщо спірні правовідносини не допускають правонаступництво).

Визначте правомірність дій суду. Відповідь обґрунтуйте.

5. До початку розгляду справи по суті за позовом «Приватбанку» до С. Мартинів про повернення заборгованості за порушення зобов'язань з кредитного договору С. Мартинівим було сплачено заборгованість у повному обсязі. Тому «Приватбанк» звернувся до суду із клопотанням про закриття провадження у справі.

У даному разі суд повинен закрити провадження у справі у зв'язку із відмовою позивача від позову (п. 4 ч. 1 ст. 255 ЦПК України) чи у зв'язку із відсутністю предмета спору (п. 2 ч. 1 ст. 255 ЦПК України)? Відповідь обґрунтуйте.

6. Суд першої інстанції в ухвалі про відкриття провадження у справі зобов'язав позивача надати відповідні докази, які стосуються обрахунку заявленої ним до відшкодування боржником суми заборгованості за порушення кредитного договору.

Однак в обумовлений в ухвалі судом строк позивач не виконав покладений на нього обов'язок у зв'язку із чим суд прийняв рішення про залишення позову без розгляду.

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про медіацію : Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX URL : <http://rada.gov.ua>

4. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус від 20.10.2012 р. № 5492-VI URL : <http://rada.gov.ua>

5. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 р. № 1845/0/15-21 URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ в суді першої інстанції : Постанови Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 року за № 2 URL : <http://rada.gov.ua>

7. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

8. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

9. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д.Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

11. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

12. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

13. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

14. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

15. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 12. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ У ПОРЯДКУ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (2 год.)

Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження є однією із спрощених процедур у цивільному судочинстві. Тому готуючись до цієї теми слід передусім з'ясувати в чому полягає процесуальна сутність даної форми позовного провадження та в чому її відмінність від загального позовного провадження. Важливими є також питання, які стосуються категорії справ, які можуть

розглядатися в межах даної форми спрощеного позовного провадження та порядку їх розгляду.

Питання для обговорення

1. Поняття та процесуально-правова сутність спрощеного позовного провадження
2. Справи, розгляд яких є можливим в порядку спрощеного позовного провадження та їх характеристика
3. Відкриття провадження у порядку спрощеного позовного провадження
4. Порядок розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження та прийняття судових рішень за наслідками їх розгляду

Термінологічні завдання: спрощене позовне провадження; малозначні справи

Питання для самоконтролю

1. *В чому полягає правова сутність спрощеного позовного провадження?*
2. *Розгляд яких справ є можливим у порядку спрощеного позовного провадження?*
3. *Чи передбачені законодавством України відповідні обмеження щодо неможливості розгляду тих чи інших цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження?*
4. *Який порядок відкриття провадження у порядку спрощеного позовного провадження?*
5. *Який порядок розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження?*

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Роль і значення розгляду і вирішення цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження у сучасному цивільному процесі України»

Практичні завдання

1. У травні 2021 р. Захаров звернувся до суду з позовом до Проскурник про стягнення суми боргу за договором позики. Позивач посилався на те, що 29 квітня 2021 р. він позичив відповідачу 5 тис. доларів США, а 3 липня 2021 р. – ще 4 тис. доларів США, що підтверджено розписками відповідача.

Проте в обумовлені терміни Проскурник боргу не повернув, у зв'язку із чим Захаров просив стягнути з нього суму боргу 252 тис. грн., що є еквівалентною

сумою зазначеній сумі в доларах, та 15 тис. 431 грн. за прострочення виконання грошового зобов'язання.

Чи можливим є вирішення даної справи в порядку спрощеного позовного провадження? Відповідь обґрунтуйте.

2. У. Вінтоняк в інтересах неповнолітнього сина звернувся до суду з позовом до М. Катрій про відшкодування шкоди, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що відповідач, керуючи автомобілем, наїхав на його сина 2014 р. н., чим завдав хлопцю тяжких тілесних ушкоджень. Посилаючись на те, що у зв'язку з нещасним випадком його син отримав травму, позивач просив стягнути з відповідача на його користь 25 тис. 193 грн. та відшкодування моральної шкоди у сумі 50000 грн.

Чи можливим є вирішення даної справи в порядку спрощеного позовного провадження? Відповідь обґрунтуйте.

3. Відкриваючи провадження у справі за позовом Укргазбанку до С. Савченко про повернення тіла кредиту та відсотків за користування кредитом суд першої інстанції призначив її до розгляд у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням сторін. Проте після пред'явлення зустрічного позову позичальника про визнання кредитного договору недійсним суд об'єднав ці позови в одне провадження та здійснив **перехід щодо їх розгляду у загальне позовне провадження** (ч. 4 ст. 193 ЦПК).

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте

4. Суд розглянув цивільну справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами незважаючи на клопотання позивача про розгляд справи за його присутності. Справа стосувалася повернення позичальником 150.000 грн., які він узяв у позику. Договір позики був укладений у письмовій формі і нотаріально посвідчений 30 листопада 2020 р. Згідно договору позичальник мав повернути грошові кошти 01.09. 2021 р. чого не було зроблено.

За наявними у справі доказами письмового характеру, які підтверджують факт укладення цього договору і його невиконання однією із сторін суд 30.11.2021 р. прийняв позитивне рішення на користь позикодавця.

Чи правомірними є дії суду? За яких умов суд вправі розглядати справу у порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

3. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

5. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

7. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

8. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

9. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 13. СУДОВІ РІШЕННЯ (2 год.)

Розгляд і вирішення судами загальної юрисдикції цивільних справ є неможливим без прийняття відповідних судових рішень. Тому готуючись до цієї теми слід звернути увагу на існуючі наукові концепції, якими обґрунтовується процесуально-правова сутність судових рішень у цивільному процесі, їх форму та структуру.

Не менш актуальними в межах даної теми є також аналіз питань, які стосуються вимог, яким мають відповідати судові рішення та правових властивостей, яких вони набувають з моменту набрання ними законної сили.

Крім того, особливу увагу слід також звернути на вивчення способів усунення недоліків судових рішень і практику їх застосування.

Питання для обговорення

1. Поняття та процесуально-правова сутність судових рішень у цивільному процесі
2. Форми судових рішень та їх правова характеристика
3. Вимоги, яким мають відповідати судові рішення
4. Зміст судового рішення
5. Законна сила судових рішень
6. Недоліки судових рішень та способи їх виправлень
7. Судові ухвали у цивільному процесі: поняття та види

Термінологічні завдання: судове рішення; рішення суду; ухвала суду; окрема ухвала; постанова суду; законна сила судового рішення; роз'яснення рішення суду; додаткове рішення; виправлення опісок і арифметичних помилок

Питання для самоконтролю

1. Назвіть існуючі в юридичній літературі наукові концепції, якими обґрунтовується процесуальна сутність судових рішень у цивільному процесі?
2. Назвіть форми судових рішень та їх охарактеризуйте?
3. Яким вимогам мають відповідати судові рішення?
4. Що таке законна сила судових рішень та яких властивостей набуває судові рішення з моменту набрання ним законної сили?
5. Назвіть способи усунення недоліків у судових рішеннях?
6. Назвіть та поясніть властивості, які набувають ухвали суду з моменту набрання ними законної сили?
7. В чому полягає процесуально-правова сутність окремих ухвал у цивільному процесі?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Форми судових рішень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Законна сила судових рішень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
3. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Недоліки судових рішень та способи їх виправлень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
4. Підготуйте презентацію на тему: «Форми судових рішень у цивільному процесі»

Практичні завдання

1. Яка процесуальна форма судового рішення має бути дотримана судом при вирішенні ним наступних процесуальних питань:
 - а) відмова у відкритті наказного провадження за заявою заявника про видачу судового наказу;
 - б) накладення штрафу на позивача як цивільну процесуальну санкцію за зловживання ним процесуальними правами;
 - в) зупинення провадження у справі у зв'язку із смертю відповідача у правовідносинах, які допускають правонаступництво;
 - г) стягнення із відповідача на користь позивача грошової компенсації за порушення ним прав інтелектуальної власності;
 - д) затвердження умов мирової угоди та закриття на цій підставі провадження у справі;

е) процесуальне рішення щодо зустрічного забезпечення;
є) призначення комплексної експертизи;
ж) часткове задоволення позовних вимог та закриття провадження у справі.

2. Сформулюйте резулятивну частину рішення, яке прийнято Івано-Франківським міським судом 21.02.2022 р. у справі за позовом С. Николайчук до М. Петренюк про повернення боргу у сумі 25 тис. грн. за договором позики. Сам договір сторонами укладений був 18.06.2021 р.

Судом позовні вимоги були задоволені в повному обсязі. С. М. Николайчук проживає за адресою м. Івано-Франківськ, Шевченка 43, кв. 81, а М. Я. Петренюк - м. Івано-Франківськ, Мазепи 24, кв. 1. Справа розглядалася без участі третіх осіб та свідків.

Інтереси С. Николайчук представляв її адвокат. Згідно акту виконаних робіт за договором про надання правничих послуг даний вид судових витрат становив 1200 грн.

3. У справі за позовом Іванова до Сидорова про визнання права авторства на твір літератури та відшкодування 50 тис. в якості грошової компенсації за порушення останнім права авторства суд оголосив тільки вступну та резулятивну частину.

Що стосується повного судового рішення, то судом було повідомлено про те, що повний текст рішення буде підготовлений 29 січня 2022 р. При цьому вступна та резулятивна частина рішення були проголошені 21 січня 2022 р.

Чи законним є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

4. Державний виконавець Івано-Франківської міської державної виконавчої служби після відкриття виконавчого провадження звернувся до Івано-Франківського міського суду щодо роз'яснення прийнятого ним рішення в частині звернення стягнення на виділену ним частку майна у натурі, яке належало відповідачу на праві спільної сумісної власності.

За наслідками розгляду відповідної заяви суд змінив прийняте ним рішення в частині розподілу майна між сторонами. Зокрема якщо в першому випадку було порівну розподілено між сторонами акції, які їм обом належали на праві спільної сумісної власності, то в другому випадку акції було передано у власність позивача, в той час як будинок площею у 380 м.кв. залишено за відповідачем чим самим було усунуто проблему щодо звернення стягнення на акції відповідача.

Оцініть ситуацію. Дайте правову оцінку діям суду?

5. Івано-Франківський міський суд задовольнивши частково позовні вимоги у справі про захист права власності здійснив розподіл судових витрат. Проте відповідач будучи не задоволеним рішенням суду у частині перерозподілу судових витрат звернувся із заявою до цього ж суду про зменшення розміру судових витрат, які він має сплатити позивачу на правничу допомогу.

Чи є підстави для прийняття у даному випадку додаткового рішення? Відповідь обґрунтуйте.

6. За наслідками розгляду справи про захист авторських прав на твір літератури суд першої інстанції у мотивувальній частині рішення не правильно вказав прізвище та по - батькові автора твору про захист права авторства якого йшлося. Зокрема замість Петрина Павло Теодорович було вказано Петрина Петро Федорович.

Чи можна усунути цей недолік? Якщо можна, то у який спосіб? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про судові рішення у цивільній справі: постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 року № 14 URL : <http://rada.gov.ua>

3. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

4. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

5. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

9. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

10. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

12. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

13. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 14. ЗАОЧНИЙ РОЗГЛЯД ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ (1 год.)

Заочна форма розгляду цивільної справи вважається однією із форм захисту прав та інтересів позивачів від недобросовісних відповідачів. Тому готуючись до цієї теми слід передусім з'ясувати за яких умов є можливий заочний розгляд цивільної справи та який порядок розгляду цивільних справ передбачається даною формою.

Не менш важливе значення в межах цієї теми мають питання щодо правової природи заочних рішень та набрання ними законної сили.

Особливої уваги заслуговують також питання щодо перегляду та оскарження заочних рішень.

Питання для обговорення

1. Поняття та процесуально-правова сутність заочного розгляду справ
2. Умови допустимості заочного розгляду справи, їх процесуально-правова характеристика
3. Особливості заочного розгляду справи та ухвалення заочного рішення
4. Перегляд та оскарження заочного рішення

Термінологічні завдання: заочний розгляд цивільної справи; заочне рішення; повторне заочне рішення

Питання для самоконтролю

1. Чим обумовлено запровадження даної форми розгляду цивільних справ?
2. За наявності яких умов можлива дана форма розгляду цивільних справ?
3. Чи погоджуєтесь Ви із тезою про те, дана форма розгляду цивільних справ обмежує дію принципу змагальності?
4. За якими правилами відбувається заочний розгляд цивільних справ?
5. З якого моменту заочне рішення набуває законної сили?
6. Назвіть підстави, які дозволяють переглянути заочне рішення?
7. У яких випадках суд залишає заяву про перегляд заочного рішення без задоволення?
8. У яких випадках суд скасовує заочне рішення?
9. Чи підлягають перегляду повторні заочні рішення?
10. Якого порядку слід дотриматися при оскарженні заочного рішення?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Перегляд та оскарження заочного рішення» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте презентацію на тему : «Особливості заочного розгляду справи та ухвалення заочного рішення»

Практичні завдання

1. Відповідач вкотре не з'явився на судові засідання у зв'язку із чим позивач заявив клопотання про заочний розгляд цивільної справи. Проте третя особа, яка заявила самостійні вимоги на предмет спору заперечила про проведення заочного розгляду цивільної справи. Свою правову позицію вона мотивувала тим, що прийняте заочне рішення по цій справі сприятиме зловживанню процесуальними правами недобросовісному відповідачу зокрема в останнього виникне право звернутися із заявою про його перегляд.

Чи дозволяє ситуація, яка склалася судові задовольнити клопотання позивача про заочний розгляд цивільної справи? Відповідь обґрунтуйте.

2. Продаючи квартиру Н. Максиміву С. Федорченко пообіцяла, що впродовж двох місяців зніметься із реєстрації. Однак свого слова недотримала після чого Н. Максимів звернувся із позовом до Івано-Франківського міського суду про усунення перешкод у здійсненні права власності на майно шляхом зняття С. Федорченко із державної реєстрації за купленою ним квартирою.

Будучи належною повідомленою про час і місце розгляду відповідної справи С. Федорченко не з'являлася на судові засідання після чого за клопотанням позивача суд прийняв заочне рішення у справі, яким задовільнив позовні вимоги у повному обсязі.

С. Федорченко звернулася із заявою до цього суду про перегляд заочного рішення навівши поважність причин своєї відсутності у судових засіданнях (гостре вірусне респіраторне захворювання, що підтверджується довідкою від сімейного лікаря). Взявши їх до уваги суд скасував заочне рішення і призначив справу до судового розгляду.

Чи правомірними є дії суду? У яких випадках суд може скасувати прийняте ним заочне рішення? Відповідь обґрунтуйте.

3. У справі за позовом С. Васильченка до Г. Іванової про визнання права власності на транспортний засіб було прийнято повторне заочне рішення. На підставі заяви про перегляд повторного заочного рішення Івано-Франківським міським судом було скасоване прийнятим ним повторне заочне рішення і справу було призначено до нового розгляду.

Дайте правову оцінку діям суду? Чи визначені законодавцем підстави для скасування повторного заочного рішення? Відповідь обґрунтуйте.

4. 22.01.2022 р. Івано-Франківський міський суд прийняв заочне рішення у справі за позовом С.Петренко до Н. Комарницької про поділ майна.

З якого моменту і в якому порядку дане рішення суду може набрати законної сили. Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
3. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
4. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д.Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
6. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
8. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
9. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
10. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 15. ОСОБЛИВОСТІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ВИЗНАННЯ НЕОГРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ ВИТРЕБОВУВАННЯ (1 год.)

Визнання активів необґрунтованими є однією із форм реакції держави на прояви кримінальних правопорушень корупційного характеру у відповідній категорії осіб. Тому готуючись до цієї теми слід передусім звернути увагу на такі поняття як «активи», «необґрунтовані активи», коло учасників даної категорії справ, предмет доказування, особливості їх підготовки до розгляду по суті, а також сам розгляд їх по суті.

Не менш актуальними питаннями є також питання, які пов'язані із правовими наслідками визнання активів необґрунтованими

Питання для обговорення

1. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування

2. Порядок розгляду справ про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування.

3. Правові наслідки визнання активів необґрунтованими

Термінологічні завдання: активи; необґрунтовані активи; законні доходи; корупційне правопорушення; спеціальна конфіскація; цивільна конфіскація

Питання для самоконтролю

1. Якими факторами обумовлена потреба у запровадженні інституту провадження у справі про визнання активів необґрунтованими та їх витребовування?

2. Які правові критерії використовуються для визнання того чи іншого активу необґрунтованим?

3. Назвіть підстави за наявності яких суд може відмовити у відкритті провадження у справі про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування?

4. Яке коло учасників цивільної справи є сторонами провадження у справі про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування?

5. Яке коло учасників цивільної справи може бути третіми особами у справі про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування?

6. В чому полягає сутність принципу необґрунтованості активів?

7. Чи може суд розглядати справи про визнання необґрунтованими активів та їх витребування у порядку спрощеного позовного провадження?

8. Які факти охоплюються предметом доказування у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування?

9. За допомогою яких засобів доказування суд може визнавати той чи інший актив необґрунтованим?

Практичні завдання

1. Держава Україна в особі спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора України звернулася до Вищого антикорупційного Суду з позовом до голови Долинської ОТГ Калуського району Івано-Франківської області про визнання необґрунтованими активів та стягнення в дохід держави грошових коштів (тобто йшлося про так звану цивільну конфіскацію).

Однак Вищий антикорупційний суд відмовив у відкритті провадження у справі посилаючись на те, що підставою для відкриття провадження у справі є передусім обвинувальний вирок, який набрав законної сили за вчинення даним головою корупційного злочину, про що не було сказано в пред'явленому позові.

Дайте правову оцінку діям Вищого антикорупційного суду? Відповідь обґрунтуйте.

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребовування»
2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Правові наслідки визнання активів необґрунтованими»

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про вищий антикорупційний суд : Закон України від 24.05.2022 р. № 2447-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 № 263-IX URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про національне агенство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про національне антикорупційне бюро : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про прокуратуру : Закон України від 14.10. 2014 р. № 1697-VII URL : <http://rada.gov.ua>
8. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
8. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
9. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
11. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
12. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

13. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

14. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

15. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 16. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ (2 год.)

Наказне провадження вважається одним із видів цивільного судочинства. Тому готуючись до цієї теми слід передусім з'ясувати в чому полягає його процесуально-правова сутність, яка категорія справ може розглядатися в порядку даного виду судочинства і за яких умов.

Важливими є також питання щодо юридичної природи судового наказу, набрання ним законної сили, а також підстави та порядок його скасування.

Питання для обговорення

1. Наказне провадження : поняття та процесуально-правова сутність
2. Вимоги, щодо яких може бути виданий судовий наказ
3. Відкриття наказного провадження
4. Судовий наказ. Поняття та процесуально-правова сутність
5. Скасування судового наказу

Термінологічні завдання: наказне провадження; судовий наказ; заява про видачу судового наказу; заява про скасування судового наказу

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для наказного провадження?
2. Назвіть вимоги, щодо яких може бути виданий судовий наказ?
3. Які правила про підсудність використовуються при видачі судових наказів?
4. У яких випадках суд може відмовити у видачі судового наказу?
5. В чому полягають особливості правової природи судового наказу?
6. З якого моменту набирає законної сили судовий наказ?
7. У яких випадках і в якому порядку може бути скасований судовий наказ?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему : «Судовий наказ як форма судових рішень»

2. Підготуйте презентацію на тему : «Співвідношення наказного провадження з іншими формами спрощеного розгляду цивільних справ, зокрема заочним розглядом та розглядом справ у порядку спрощеного позовного провадження»

3. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Скасування судового наказу» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

4. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Наказне провадження» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. Красноармійським міськрайонним судом Донецької області 3 квітня 2021 р. видано судовий наказ про стягнення з ВАТ «Трест Красноармійськшахтбуд» на користь К. Дичкевича заборгованості із заробітної плати в розмірі 10 тис. грн. та компенсацію за затримку її виплати 250 грн. Розмір компенсації зазначався у довідці підприємства.

Дайте оцінку правомірності дій суду. Чи вправі із заявою про видачу судового наказу про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати стягувачі ставити питання про стягнення компенсації за порушення строків виплати заробітної плати?

2. Романівський районний суд Житомирської області 28 липня 2021 р. видав судовий наказ за заявою прокурора в інтересах М. Бауліної про стягнення допомоги за час перебування у відпустці у зв'язку із вагітністю та пологами.

Дайте оцінку правомірності дій суду. Відповідь обґрунтуйте.

3. Ковельський міськрайонний суд Волинської області ухвалою від 10 квітня 2021 р. відмовив у прийнятті заяви АТ «Ратнівське виробниче управління» про видачу судового наказу про стягнення заборгованості за надані послуги з Д. Дикуна за період з 1 червня 2017. по 16 квітня 2018 р. Суд виходив із того, що заборгованість перебуває за межами строку позовної давності, і з неї впливає спір про право.

Дайте оцінку правомірності дій суду.

4. Городоцький районний суд Львівської області протягом 41 дня не вирішував питання щодо прийняття до розгляду заяви К. Гаврилової про видачу судового наказу про стягнення з військової частини грошової компенсації за продовольчий пайок. Заява була подана до суду 9 листопада 2020 р., а ухвала про відмову в її прийнятті постановлена лише 20 грудня 2020 р.

Яких процесуальних строків мав дотриматися суд вирішуючи питання про відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу?

5. Баришівський районний суд Київської області ухвалою від 27 лютого 2021 р. відмовив у прийнятті заяви про видачу судового наказу ВАТ «Укртелеком» в особі Центра електрозв'язку № 2 Київської обласної філії про стягнення заборгованості за надані послуги електрозв'язку з Б. Костянтинової на

тій підставі, що згідно з адресною довідкою, яка надана міграційною службою, Б. Костянтинова виписалася з місця проживання, яке вказував стягувач.

З огляду на фактуру справи дайте оцінку правомірності діям суду.

6. Вишгородський районний суд Київської області ухвалою від 20 квітня 2021 р. залишив без розгляду заяву про видачу судового наказу про стягнення боргу з Ю. Риги на тій підставі, що стягувачем зазначена адреса, за якою боржник не проживає, що підтверджується поштовим повідомленням.

Дайте оцінку правомірності діям суду.

7. Кременецький районний суд Тернопільської області ухвалою від 11 грудня 2020 р. скасував судовий наказ про стягнення з М. Антошкіної на користь Міськводгоспу м. Кременця заборгованості з водопостачання. Боржник у своїй заяві поросив скасувати виданий судовий наказ без посилання на будь-які підстави.

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

8. 22.01.2022 р. Івано-Франківський міський суд видав судовий наказ за заявою про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати.

З якого моменту і в якому порядку даний наказ набере законної сили? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 URL : <http://rada.gov.ua>

3. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

4. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

5. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

6. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

7. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

8. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

9. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

10. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 17. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ (6 год.)

Дана тема розрахована на 6 год. На перше семінарське заняття із цієї теми виносяться перші 3 теоретичні питання. На друге заняття - 4 та 5 теоретичні, а також задачі номер 1, 3, 4, 6, 12. На третє заняття - 6 та 7, а також задачі номер 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13.

Будучи одним із видів цивільного судочинства окреме провадження має свою правову природу. Саме правова природа окремого провадження впливає на коло справ, які можуть розглядатися в порядку цього виду судочинства, коло їх учасників, обсяг процесуальних прав та обов'язків, якими вони можуть володіти тощо. Крім того, правова природа даного виду провадження впливає і на особливості розгляду цієї категорії справи в судах першої інстанції. Наведені питання й становлять предмет уваги в межах даної теми.

Не менш важливими є також питання, які пов'язані із правовою природою процесуальних рішень по цій категорії цивільних справ, зокрема вимог щодо них, їх проголошення та постановлення, а також набрання ними законної сили

Питання для обговорення

1. Окреме провадження як вид цивільного судочинства
2. Учасники справ окремого провадження та їх процесуально-правове становище
3. Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження
4. Розгляд справ про зміну правового статусу фізичних осіб: *справи про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатної та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності, розгляд судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх, про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою, усиновлення дитини або неповнолітньої особи*
5. Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення
6. Розгляд справ про відновлення чи визнання неоспорюваних прав : *справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі, про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність, про визнання спадщини відумерлою*

7. Розгляд справ про примусове здійснення певних правових дій: *справи про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку, про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу, про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб про видачу і продовження обмежувального припису*

Термінологічні завдання: окреме провадження; заявники; заінтересовані особи; факти, які мають юридичне значення; юридичні стани; безвісна відсутність; банківська таємниця; безхазяйна нерухома річ; відумерла спадщина; цінні папери; вексель; психіатрична допомога; обмежувальний припис.

Питання для самоконтролю

1. Чим обумовлена обмеженість дії принципу змагальності при розгляді судом справ в порядку окремого провадження?

2. Яким обсягом процесуальних прав та обов'язків володіють заявники та заінтересовані особи?

3. Чи дозволяє правова природа окремого провадження при розгляді судом справ зупиняти провадження у справі?

4. Які правила про підсудність застосовуються в окремому провадженні?

5. За якими правилами відбувається розгляд справ у порядку окремого провадження?

6. Яка категорія справ може розглядатися у порядку окремого провадження?

7. Назвіть коло заінтересованих осіб, які можуть бути залучені судом при розгляді справ про примусове здійснення певних правових дій?

8. Чи належать справи про встановлення факту проживання однією сім'єю до тих справ, які можуть розглядатися у порядку окремого провадження?

9. Яка категорія справ, що розглядається у порядку окремого провадження розглядається колегіально у складі одного судді і двох народних засідателів?

10. Чи можна вважати оголошення особи померлою в порядку цивільного судочинства підставою для закриття порушеного проти цієї особи кримінального провадження?

11. Чим обумовлений розгляд цивільних справ про видачу обмежувального припису саме в порядку окремого провадження?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Судові рішення в окремому провадженні»

2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Доказування та докази в окремому провадженні»

3. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Дія принципу диспозитивності в окремому провадженні»

4. Скласти список бібліографічних джерел із долучення відповідних витягів із наукових джерел на тему: *«Розгляд справ про зміну правового статусу фізичних осіб: справи про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатної та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності, про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою, усиновлення дитини або неповнолітньої особи»*

5. Підготуйте 5 фабул задач на тему: *«Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення»* на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

6. Скласти список бібліографічних джерел із долучення відповідних витягів із наукових джерел на тему: *«Справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі, про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність, про визнання спадщини відумерлою»*

7. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: *«Справи про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку, про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу, про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб про видачу і продовження обмежувального припису»* на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. Подружжя Іван та Світлана Корж поїхали на вихідні у м. Львів святкувати день народження своїх дітей. Виходячи із потяга Чернівці – Львів вони забули портмоне в якому серед інших речей знаходилося і їх свідоцтво про одруження. Про цю втрату вони довідались уже перебуваючи у місті Львові. Проте повернувшись назад у м. Чернівці їм так і не вдалося знайти втрачене портмоне з відповідними документами.

З огляду на ситуацію, яка склалася, чи є підстави для звернення подружжям Іван та Світлана Корж до суду про встановлення факту їхнього одруження?

2. Л. Купріянова спираючись на положення Законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» звенулася із заявою до Івано-Франківського міського суду в якій просила зобов'язати Івано-Франківську філію банку «Аваль» розкрити банківську таємницю щодо відкритих її чоловіком депозитних рахунків у відділеннях цього банку, та обсягу грошових коштів, які перебувають на цих рахунках. Ця інформація їй потрібна для підготовки позову до її чоловіка про розлучення та поділ майна, яке перебуває у них на праві спільної сумісної власності

Проаналізуйте ситуацію. Чи є підстави для відкриття Івано-Франківським міським судом провадження у справі та прийняття позитивного по ній рішення? Відповідь обґрунтуйте.

3. О. Пилипенко 1963 р.н. звернулася до Івано-Франківського міського суду про встановлення факту її перебування на утриманні В. Пилипенка з 17 січня 2017 р. до дня його смерті 15 березня 2021 р. Встановлення факту її перебування на утримання її чоловіка потрібно їй для одержання пенсії.

В якості заінтересованої особи просила залучити Івано-Франківське міське відділення Пенсійного фонду України.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі та її розгляду? Якщо так, то чи будуть підстави для залучення Івано-Франківського міського відділення Пенсійного фонду України як заінтересовану особу? Відповідь обґрунтуйте.

4. С. Данова з метою прийняття спадщини звернулася до Івано-Франківського міського суду із заявою про встановлення факту смерті її чоловіка. Свою заяву вона аргументувала тим, що її чоловік був пасажиром поїзда, який зазнав аварії у м. Фастів 01.09.2021 р.

Чи є підстави для відкриття провадження у даному випадку? Якщо так, то хто може бути залучений в якості заінтересованої особи по цій категорії справ? Відповідь обґрунтуйте.

5. ТзОВ «Вікторія» будучи векселедержателем звернулося до Івано-Франківського міського суду із заявою про визнання втрачених векселів реєстраційний номер яких 376876322768683 недійсними та відновлення прав на них. Свої вимоги ТзОВ «Вікторія» обґрунтовувало тим, що отримавши права на відповідні векселі шляхом індосаменту у ТзОВ «Вікторія-Захід» оригінали цих векселів залишились у ТзОВ «Вікторія-Захід» за його фактичним місцезнаходженням, а саме за адресою: 08290, Україна, Київська обл., м. Ірпінь, смт. Гостомель, пров. Річний, буд. № 26.

Проте одним з колишніх директорів ТзОВ «Вікторія-Захід» була допущена халатність і оригінали векселів були втрачені.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі і прийняття позитивного рішення для ТзОВ «Вікторія»? Відповідь обґрунтуйте.

6. С. Калиній, будучи неповнолітнім звернувся до суду із заявою про надання йому повної цивільної дієздатності. Однак суд відмовив у відкритті провадження у справі посилаючись на те, що у заяві про надання повної цивільної дієздатності не вказана мета надання судом повної цивільної дієздатності. Крім того, як було зазначено в ухвалі про відмову у відкритті провадження у справі заявником не було вказано, чи звертався він із цим проханням до органів опіки та піклування відповідної територіальної громади.

Дайте правову оцінку діям суду. Відповідь обґрунтуйте.

7. Веселівська селищна рада звернулася до суду із заявою у якій просить визнати відумерлою спадщину, що відкрилась після померлої 27.04.2016 р. С. Серафими, а саме житловий будинок № 49 по вул. Південна (Кірова) смт. Веселе, який розташований на території Веселівської селищної ради Веселівського району Запорізької області та належав померлій на підставі договору купівлі-продажу від

26.04.2014 р. і передати територіальній громаді в особі Веселівської селищної ради Веселівського району Запорізької області.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі та її розгляду в порядку окремого провадження? Якщо так, то кого слід залучити в якості заінтересованих осіб та які факти мають охоплюватися предметом доказування по цій категорії справ? Відповідь обґрунтуйте.

8. Долинська ОТГ здійснюючи облік нерухомого майна, яке знаходиться на її території виявила водоочисні споруди у незадовільному стані. Після цього на своєму засіданні прийняла рішення звернутися до суду про визнання їх безхазяйним нерухомим майном і їх передачу у комунальну власність.

Чи є підстави для звернення Долинської ОТГ до Долинського районного суду із заявою про передачу відповідних водоочисних споруд як безхазяйного нерухомого майна у комунальну власність даної територіальної громади? Відповідь обґрунтуйте.

9. Укргазбанк як Банк гарант звернувся до Івано-Франківського міського суду із заявою про розкриття Приватбанком інформації щодо обігу грошових коштів за рахунками, які відкриті в цьому банку ТзОВ «Вісконт». Свою вимогу Укргазбанк аргументував тим, що він за виданою ним банківською гарантією виступає гарантом належного виконання взятих на себе зобов'язань ТзОВ «Вісконт». При цьому, останнє порушивши взяте на себе зобов'язання відмовляється надати інформацію щодо обсягу виконаних ним грошових зобов'язань перед кредиторами.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі? Якщо так, то кого слід залучити в якості заінтересованої особи і які факти будуть охоплюватися предметом доказування по цій справі? Відповідь обґрунтуйте.

10. Комунальне підприємство «Дніпропетровська клінічна психіатрична лікарня» Дніпропетровської обласної ради звернулася до суду із заявою про госпіталізацію С. Леніва до психіатричного закладу для надання психіатричної допомоги. Свої вимоги Комунальне підприємство «Дніпропетровська клінічна психіатрична лікарня» Дніпропетровської обласної ради обґрунтувала тим, що 19 січня 2021 року С. Ленів був госпіталізований до психіатричного стаціонару. За думкою комісії лікарів, хворий являє собою безпосередню небезпеку для себе та оточуючих, тому лікування можливе лише у стаціонарних умовах.

При обстеженні психічного стану в КП «ДКПЛ» ДОР комісія лікарів виявила, що хворий виказує маячні ідеї відношення на адресу рідних. Пам'ять знижена на поточні події. Хворому поставлено попередній діагноз: маячний розлад органічного походження.

Чи є підстава для відкриття провадження у справі? Якщо є, то які правила про підсудність слід використовувати при зверненні із відповідною заявою до суду, хто буде залучений в якості учасників цивільної справи, інших учасників цивільної справи і які факти, охоплюватимуться предметом доказування по цій категорії справ?

11. Київський міський протитуберкульозний диспансер № 1 звернувся до суду із заявою про примусову госпіталізацію В. Макаренка до протитуберкульозного закладу. Свої вимоги заявник обґрунтував тим, що В. Макаренко хворий на заразну форму туберкульозу та становить загрозу розповсюдження цієї хвороби.

Заявник зазначив, що В. Макаренку необхідно отримати стаціонарне лікування від туберкульозу, проте він відмовляється від його проходження. Оскільки В. Макаренко ставить під загрозу зараження туберкульозом інших осіб, з метою запобігання поширенню туберкульозу, заявник просив суд ухвалити рішення, яким примусово госпіталізувати В. Макаренка до Київського міського протитуберкульозного диспансеру № 1 на строк три місяці, починаючи з дня фактичної госпіталізації.

Чи є підстава для відкриття провадження у справі? Якщо є, то які правила про підсудність слід використовувати при зверненні із відповідною заявою до суду, хто буде залучений в якості учасників цивільної справи, інших учасників цивільної справи і які факти, охоплюватимуться предметом доказування по цій категорії справ?

12. 27.04.2021 року до Верхньодніпровського районного суду Дніпропетровської області із заявою про усиновлення малолітньої особи звернулися Особа 1 та Особа 2, будучи громадянами Аргентини.

Ухвалою Верхньодніпровського районного суду від 04.05.2021 року відкрите провадження у справі. В якості заінтересованих осіб у цій справі були залучені: служба у справах дітей Верхньодніпровської районної державної адміністрації, Міністерство соціальної політики України, комунальний заклад освіти «Верхньодніпровський навчально-реабілітаційний центр Дніпропетровської обласної ради» про усиновлення дитини.

Чи правильно дотримані заявниками вимоги щодо підсудності при зверненні ними до суду? Чи допущені судом помилки при визначенні кола заінтересованих осіб по цій справі? Визначте коло фактів, які можуть охоплюватися предметом доказування по цій категорії справ?

13. З січня 2021 р. Н. Семенишин зі своєю дочкою М. Семенишин окремо проживає від чоловіка (Д. Симинишина).

Проте Д. Семенишин зловживаючи спиртними напоями неодноразово вчиняв відносно кожної із них домашнє насильство. Зокрема 10.01.2023 року приїхавши до їх будинку, вчинив суперечку, з будинку повиносив побутові прилади та розбив їх.

Крім того, протягом 2022 року він неодноразово притягувався до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства.

З огляду на ситуацію, яка склалася, Н. Семенишин вирішила звернутися до суду із заявою про видачу обмежувального припису, в якій просить заборонити Д. Семенишину 24.06.1985 р. н., перебувати в їх із дочкою місці постійного проживання за адресою: Шевченка 43, 215 строком на 6 місяців; заборонити йому наблизитися на визначену відстань до місця їх проживання, роботи, навчання,

інших місць частого відвідування (магазини, сільська рада, школа) строком на 6 місяців.

Сама Н. Семенишин постійно проживає у м. Івано-Франківську, а Д. Семенишин у м. Коломиї.

Якими правилами про підсудність має керуватися Н. Семенишин при зверненні до суду? Визначте коло учасників справи у разі відкриття судом провадження? Які докази мають бути подані Н. Семенишин для задоволення її вимог? Чи передбачаються на сьогодні законодавцем відповідні обмеження щодо можливості за явлення водночас декілька вимог при зверненні до суду по такій категорії справ? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III URL : <http://rada.gov.ua>
2. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14.07.2020 р. № 768-IX URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97 URL : <http://rada.gov.ua>
8. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III URL : <http://rada.gov.ua>
9. Про протидію захворюванню на туберкульоз : Закон України від 05.07.2001 р. № 2586-III URL : <http://rada.gov.ua>
10. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III URL : <http://rada.gov.ua>
11. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 грудня 2017 р. № 2229-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
12. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 29.05.2006 р. № 3480-IV URL : <http://rada.gov.ua>
13. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III URL : <http://rada.gov.ua>
14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

15. Правила зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці : Постанова Правління Національного банку України від 14 липня 2006 року № 267 URL : <http://rada.gov.ua>

16. Про деякі питання практики розгляду спорів, пов'язаних з обігом векселів : Постанова Пленуму Верховного суду України № 5 від 08.06.2007 року URL : <http://rada.gov.ua>

17. Рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 року №2-рп/2016 URL : <https://ccu.gov.ua/index.php>

18. Про судову практику в цивільних справах про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.09.2011 № 10 URL : <http://rada.gov.ua>

19. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

20. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

21. Окреме провадження: монографія/ В. В. Комаров, Г.О.Світлична, І. В, Удальцова; за ред.. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 312 с.

22. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

23. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

24. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

25. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

26. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

27. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 18. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ (2 год.)

Дана тема присвячена одній із форм інстанційного перегляду судових рішень у цивільному процесі, а саме перегляду справ у порядку апеляційного провадження. В контексті цієї тематики особливу увагу слід звернути на

природу апеляційного провадження, його ознаки. Заслужують також на увагу питання, які пов'язані із природою права апеляційного оскарження, його суб'єктивним, об'єктивним та формальним передумовам реалізації.

Не менш важливими у контексті цієї тематики є також питання, які стосуються процесуальних аспектів розгляду справ судами апеляційної інстанції та повноважень, якими вони наділені за наслідками розгляду цих справ тощо.

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та суть апеляційного провадження
2. Право апеляційного оскарження: суб'єктивні, об'єктивні та формальні передумови його реалізації
3. Відкриття апеляційного провадження
4. Процесуальна форма розгляду справи судами апеляційної інстанції
5. Повноваження суду апеляційної інстанції
6. Постанови та ухвали суду апеляційної інстанції

Термінологічні завдання: право апеляційного оскарження; апеляційне провадження; суди апеляційної інстанції; повноваження суду апеляційної інстанції

Питання для самоконтролю

1. Назвіть ознаки, які є характерними для апеляційного провадження?
2. Чи усі судові рішення підлягають оскарженню в апеляційному порядку?
3. Чи може ухвала суду першої інстанції про забезпечення доказів бути самостійно оскарженою та переглянutoю від рішення по справі в апеляційному порядку?
4. В чому полягає відмінність зміни апеляційної скарги від її доповнення?
5. З якого моменту починається обчислення строку на апеляційне оскарження : з моменту проголошення рішення чи з моменту його отримання ?
6. Чи можливо в суді апеляційної інстанції заявляти вимоги, які не заявлялися в суд першої інстанції?
7. Чи можливе в апеляційному порядку оскарження судових рішень позивачами вимоги яких судами першої інстанції були задоволені в повному обсязі?
8. У якому випадку суд апеляційної інстанції може скасувати рішення суду першої інстанції та закрити провадження у справі?
9. У якому випадку суд апеляційної інстанції може скасувати рішення, яке прийняте судом першої інстанції і прийняти нове?
10. У чому полягає відмінність між зміненням рішенням судом апеляційної інстанції та новим, яке приймається цим судом?
11. Назвіть підстави за наявності яких суд апеляційної інстанції може скасувати ухвалу суду першої інстанції, яка перешкоджає розгляду справи і повернути справу для продовження її розгляду до суду першої інстанції?

12. Чи дозволяє на сьогоднішній день цивільне процесуальне законодавство судам апеляційної інстанції виходити за межі апеляційної скарги?

13. У яких випадках порушення норм процесуального права може бути підставою для скасування рішення суду першої інстанції чи його зміни?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему : «Сутність і значення апеляційного провадження»

2. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Право апеляційного оскарження: суб'єктивні, об'єктивні та формальні передумови його реалізації» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

3. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Відкриття апеляційного провадження» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

4. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Особливості розгляду справ судами апеляційної інстанції»

5. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Повноваження суду апеляційної інстанції» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. Адвокат Л. Л. Курч будучи представником С. С. Ленька у справі про розірвання шлюбу та поділ майна звертаючись з апеляційною скаргою до апеляційного суду подав також клопотання про допит його у цій справі як свідка, зокрема про відомі йому факти, які можуть безпосередньо вплинути на вирішення цієї справи.

Л. Л. Курч жив по сусідству із подружжям С. С. Ленько та К. М. Ленько. Водночас з таким клопотанням адвокат Л. Л. Курч не звертався до районного суду.

Чи може таке клопотання бути задоволеним судом апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

2. У справі за позовом фізичної особи до юридичної особи про визнання права власності та скасування арешту, предметом якого є майно, передане в іпотеку, суд відмовився об'єднати в одне провадження зустрічний позов юридичної особи про визнання неукладеним договору позики та визнання недійсним договору іпотеки.

Як наслідок фізична особа звернулася із апеляційною скаргою на ухвалу суду першої інстанції якою відмовлено в об'єднанні цих два позови в одне провадження.

Чи є достатніми у даному випадку об'єктивні передумови для відкриття апеляційного провадження у цій справі? Відповідь обґрунтуйте.

3. Ознайомившись із апеляційною скаргою на рішення Івано-Франківського міського суду у справі про захист прав інтелектуальної власності, а саме виплату грошової компенсації за порушення ліцензійного договору Івано-Франківський апеляційний суд відкрив апеляційне провадження і розглянув справу без залучення її учасників.

В апеляційній скарзі апелянт просив скасувати рішення Івано-Франківського міського суду, на підстави якого стягнуто із нього грошову компенсацію за порушення ним ліцензійного договору і закрити провадження у справі у зв'язку із порушенням Івано-Франківським міським судом правил про підсудність.

Чи були достатніми підстави для розгляду цієї справи судом апеляційної інстанції без залучення її учасників? Відповідь обґрунтуйте.

4. Апеляційний суд Івано-Франківської області розглянувши в апеляційному порядку справу за апеляційною скаргою Г. Семкулич на рішення Коломийського міськрайонного суду у справі за позовом Г. Семкулич до М. Гелин про розірвання договору довічного утримання (догляду), скасував рішення суду першої інстанції, яким було відмовлено Г. Семкулич у задоволенні позовних вимог та прийняв нове рішення, яким визнано такий договір недійсним на підставі ч. 1 ст. 203 ЦК України.

Звертаючись з апеляційною скаргою до апеляційного суду Івано-Франківської області Г. Семкулич просив суд скасувати рішення Коломийського міськрайонного суду, яким відмовлено йому у задоволенні позовних вимог та прийняти нове рішення про розірвання договору довічного утримання (догляду).

Чи правомірними є дії суду апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

5. К. Шевченко, будучи неповнолітнім уклав ліцензійний договір з АТ «Конвалія» за яким надав дозвіл на використання його винаходу у підприємницькій діяльності даної юридичної особи. Проте з часом АТ «Конвалія» перестало виконувати взяті на себе зобов'язання щодо сплати грошових коштів в розмірі і в строки, які визначені договором. Тому К. Шевченко звернувся до Івано-Франківського міського суду про виконання АТ «Конвалією» обов'язку в натурі, а також виплату штрафу та пені за неналежне виконання взятого на себе за ліцензійним договором зобов'язання.

Розглянувши цивільну справу по суті Івано-Франківський міський суд задовольнив позовні вимоги К. Шевченка у повному обсязі, за яким стягнув з АТ «Конвалія» суму боргу за невиконання взятого на себе за ліцензійним договором зобов'язання, а також штраф та пеню.

Будучи незадоволеним рішенням Івано-Франківського міського суду АТ «Конвалія» звернулося із апеляційною скаргою на це рішення до апеляційного суду Івано-Франківської області в якій просила змінити рішення суду першої інстанції в частині зменшення розміру штрафу та пені за порушення ним ліцензійного договору.

Апеляційний суд Івано-Франківської області розглянувши апеляційну скаргу скасував рішення Івано-Франківського міського суду як суду першої

інстанції і залишив позов без розгляду на підставі п. 1 ч. 1 ст. 257 ЦПК України (позов подано особою, яка не має повної цивільної дієздатності).

Дайте правову оцінку діям суду апеляційної інстанції. Відповідь обґрунтуйте.

6. Апеляційний суд Івано-Франківської області за апеляційною скаргою С. Васишин на рішення Івано-Франківського суду про позбавлення батьківських прав К. Васишин скасував рішення суду першої інстанції, яким було позбавлено останнього батьківських прав і направив справу за підсудністю до Коломийського міськрайонного суду.

Приймаючи таке рішення суд апеляційної інстанції виходив із того, що розглядаючи справу як суд першої інстанції Івано-Франківський міський суд порушив правила територіальної підсудності, оскільки з 21.02.2018 р. відповідач зареєстрований та проживає у м. Коломиї, що відноситься до території Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області.

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

7. Апеляційний суд Івано-Франківської області розглянувши в апеляційному порядку справу за апеляційною скаргою Н. Петренка на рішення Калуського міськрайонного суду у справі за позовом Н. Петренко до банку «Аваль» про визнання договору кредиту недійсним залишив рішення суду першої інстанції, яким відмовлено Н. Петренку у задоволенні позовних умов, без змін.

З якого моменту ухвала апеляційного суду Івано-Франківської області, якою відмовлено у задоволенні апеляційної скарги, а рішення суду першої інстанції залишено без змін набере законної сили? Відповідь обґрунтуйте

8. Апеляційний суд Івано-Франківської області розглянувши апеляційну скаргу П. Іванова на рішення суду першої інстанції, яким відмовлено йому частково у задоволенні позовних умов за клопотанням учасників цивільної справи затвердив умови мирової угоди, на підставі чого закриття провадження у справі.

Дане процесуальне рішення суду апеляційної інстанції буде оформлятися у формі постанови чи ухвали? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

3. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

5. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссаk В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

7. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

8. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

9. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 19. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ (2 год.)

Дана тема присвячена одній із форм інстанційного перегляду судових рішень у цивільному процесі, а саме перегляду справ у порядку касаційного провадження. В контексті цієї тематики особливу увагу слід звернути на проблематику правової природи даного виду провадження, його ознаки, відмінності від апеляційного провадження тощо.

Заслужують також на увагу питання, які пов'язані із природою права касаційного оскарження, його суб'єктивними, об'єктивними та формальними передумовам реалізації тощо.

Не менш важливими у контексті цієї тематики є також питання, які стосуються процесуальних аспектів розгляду справ у порядку касаційного провадження, а також повноважень, якими наділений суд касаційної інстанції

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та суть касаційного провадження
2. Право касаційного оскарження: суб'єктивні, об'єктивні та формальні передумови його реалізації
3. Відкриття касаційного провадження
4. Процесуальна форма розгляду справи судом касаційної інстанції
5. Повноваження суду касаційної інстанції
6. Постанови та ухвали суду касаційної інстанції

Термінологічні завдання: право касаційного оскарження; касаційне провадження; суд касаційної інстанції; повноваження суду касаційної інстанції

Питання для самоконтролю

1. Що таке касаційне провадження та в чому полягає його відмінність від апеляційного?
2. Назвіть основні завдання, які покладені на Верховний Суд як суд касаційної інстанції?
3. Назвіть стадії касаційного провадження?
4. Чи усі судові рішення можуть оскаржуватися в касаційному порядку?
5. Який порядок розгляду справ у суді касаційної інстанції?
5. У яких випадках велика палата Верховного суду вправі розглядати касаційну скаргу?
6. Чи може суд касаційної інстанції вийти за межі вимоги, заявленої в касаційній скарзі?
7. Чи наділений повноваженнями суд касаційної інстанції направляти справу на розгляд до нижчестоящої інстанції?
8. Які види судових рішень може приймати суд касаційної інстанції?
9. З якого моменту судові рішення суду касаційної інстанції набувають законної сили?
10. У яких випадках суд касаційної інстанції може визнати рішення суду нижчестоящої інстанції нечинним?

Індивідуальні завдання

1. Здійсніть порівняльно-правову характеристику апеляційного та касаційного провадження у формі презентації
2. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Право касаційного оскарження: суб'єктивні, об'єктивні та формальні передумови його реалізації» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
3. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Відкриття касаційного провадження» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
4. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Особливості розгляду справ судами касаційної інстанції» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
5. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Повноваження суду апеляційної інстанції» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
6. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Постанови та ухвали суду касаційної інстанції»

Практичні завдання

1. Верховний суд ознайомлюючись із матеріалами справи, що перебувала у його провадженні дійшов висновку про те, що судом першої інстанції при розгляді

справи по суті було здійснено допит свідків з порушенням обумовлених ЦПК України вимог. Зокрема перед початком здійснення допиту не усі свідки були видалені із зали судового засідання, а також перед дачею ними показань їх не було приведено до присяги. Тому Верховний суд прийняв ухвалу на підставі якої зобов'язав цих свідків надати у письмовій формі пояснення щодо поставлених їм запитань при розгляді справи по суті.

Чи правомірними є дії Верховного суду як суду касаційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

2. Оскаржуючи в касаційному порядку рішення суду першої інстанції, яке залишено без змін ухвалою суду апеляційної інстанції С. Миколенко просив скасувати рішення суду першої інстанції, яким йому було відмовлено у задоволенні позовних вимог у повному обсязі та прийняти нове рішення щодо виплати йому видавництвом як відповідачем у справі грошової компенсації у розмірі 56000 грн. за невиконані ним зобов'язання щодо друку монографії у розмірі 300 примірників.

Суд касаційної інстанції відкрив провадження у справі і призначив попередній розгляд справи у порядку письмового провадження без повідомлення учасників справи.

Чи законними є дії суду касаційної інстанції в частині призначення попереднього розгляду справи у порядку письмового провадження без повідомлення учасників справи? Відповідь обґрунтуйте.

3. Оскаржуючи в касаційному порядку рішення суду першої інстанції, яке залишено без змін ухвалою суду апеляційної інстанції К. Мартинів просив скасувати рішення суду першої інстанції, яким йому було відмовлено у задоволенні позовних вимог у повному обсязі та прийняти нове рішення щодо поновлення його на посаді старшого дослідника Науково-дослідного інституту та виплатити йому грошову компенсацію за вимушений прогул у розмірі 86000 грн.

Суд касаційної інстанції відкрив провадження у справі і призначив попередній розгляд справи у порядку письмового провадження без повідомлення учасників справи.

За наслідками попереднього розгляду справи колегія Касаційного цивільного суду виходячи з матеріалів цивільної справи дійшла висновку про те, що в пред'явленому К. Мартиновим позові мають ознаки тотожного позову у зв'язку із чим на підставі п. 3 ч. 1 ст. 255 ЦПК України закрила провадження у справі.

Чи законними є дії суду касаційної інстанції щодо закриття провадження у справі на даній стадії касаційного оскарження? Якими повноваженнями наділений суд касаційної інстанції на стадії її попереднього розгляду? Відповідь обґрунтуйте.

4. Не погоджуючись із правовою позицією апеляційного суду С. Гаврилишин звернувся до касаційного суду і просив скасувати рішення суду першої інстанції та прийняти нове про зменшення розмір сплати виконавчого

збору. Крім того, у касаційній скарзі звернувся із клопотання до суду про розгляд справи за його присутності.

Суд касаційної інстанції відкрив провадження у справі і призначив попередній розгляд справи у порядку письмового провадження без повідомлення учасників справи. Тим самим відмовив у задоволенні клопотання С. Гаврилишина про розгляд справи за його присутності.

За наслідками розгляду справи колегія касаційного цивільного суду відмовила у задоволенні касаційного скарги і залишила у силі ухвалу суду першої інстанції, якою було закрито провадження у справі у зв'язку неналежністю вирішення даного спору до цивільної юрисдикції.

Чи порушено судом касаційної інстанції норми процесуального права у частині розгляду відповідної справи без залучення учасників цієї справи? Відповідь обґрунтуйте.

5. Оскаржуючи в касаційному порядку рішення суду першої інстанції, яке залишено в силі ухвалою апеляційної інстанції С. Іванов просив Велику палату Верховного Суду прийняти нове рішення та сформулювати правову позицію у його справі, яка би була обов'язковою для врахування судами нижчестоящих інстанцій при розгляді подібних справ.

Чи дозволяє цивільне процесуальне законодавство звертатися із касаційними скаргами безпосередньо до Великої палати Верховного Суду? Яке рішення у цій ситуації має прийняти Верховний Суд? Відповідь обґрунтуйте.

6. Розглядаючи попередньо касаційну скаргу на рішення суду першої інстанції, яке залишене без змін судом апеляційної інстанції касаційний цивільний суд у зв'язку із відсутністю підстав для скасування судового рішення залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення суду першої інстанції без змін.

Дане процесуальне рішення суду касаційної інстанції буде оформлятися у формі постанови чи ухвали? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с. "

3. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

5. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

6. Цивільне процесуальне право України [Текст] : академічний курс: Підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М. Й. Штефан. К. : Видавничий дім "Ін Юре", 2005. 622 с.

7. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

8. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

9. Цивільне процесуальне право України [Текст] : підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М. Й. Штефан. К. : Видавничий дім "Ін Юре", 2005. 624 с.

10. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 20. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НОВОВІЯВЛЕНИМИ ТА ВИНЯТКОВИМИ ОБСТАВИНАМИ (2 год.)

Дана тема присвячена одній із форм перегляду судових рішень у цивільному процесі, а саме провадженню у справах у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами. В контексті цієї тематики особливу увагу слід присвятити аналізу правової природи даного виду провадження, поняттю нововиявлених та виняткових обставин, а також їх співвідношенню з іншими суміжними категоріями.

Не менш важливим питанням в контексті цієї тематики є також питання, які пов'язані з особливостями розгляду справ в межах цього виду провадження та повноваженнями, якими наділені суди за наслідками їх розгляду.

Питання для обговорення

1. Сутність та значення перегляду судових рішень у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами

2. Підстави перегляду судових рішень у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами

3. Об'єкти перегляду та суб'єкти звернення із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами

4. Особливості розгляду судом справ у зв'язку із нововиявленими та виключними обставинами

5. Повноваження якими наділений суд за наслідками перегляду справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами

Термінологічні завдання: нововиявлені обставини; виняткові обставини; нові обставини; нові докази

Питання для самоконтролю

1. Яка правова природа нововиявлених обставин та в чому їх відмінність від нових?

2. Які суди загальної юрисдикції вправі здійснювати перегляд справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами?

3. Якими повноваженнями наділені суди за наслідками розгляду справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами?

4. Чи є правозастосовна діяльність Верховного Суду підставою для перегляду справи у зв'язку із нововиявленою обставиною?

5. Повернення судом позовної заяви і не усунення її недоліків може вважатися підставою для перегляду справи у зв'язку із нововиявленими обставинами?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Поняття та значення нововиявлених обставин у цивільному процесі»

2. Скласти список бібліографічних джерел із долучення відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Об'єкти перегляду та суб'єкти звернення із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами»

3. Підготуйте презентацію на тему : «Особливості розгляду судом справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами»

4. Підготуйте 10 тестових завдань із теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. Івано-Франківський міський суд відкриваючи провадження у справі у зв'язку із нововиявленою обставиною факт відсутності відповідача у справі під час її розгляду по суті, який був неналежним чином повідомлений про час і місце її розгляду, кваліфікував як нововиявлену обставину. Тому відкрив провадження у справі і призначив її до розгляду.

Чи є підстави у даному випадку розглядати дану обставину нововиявленою? Відповідь обґрунтуйте.

2. Івано-Франківський міський суд відкриваючи провадження у справі у зв'язку із нововиявленою обставиною ухвалою про відкриття провадження

водночас скасував відповідне рішення по справі, після чого призначив її до розгляду (підготовчого судового засідання)?

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте

3. Справа за позовом Іванова до Сидорова про усунення перешкоди у здійсненні права власності переглядалася в апеляційному порядку. Однак судом апеляційної інстанції було залишено у силі рішення суду першої інстанції, яким було відмовлено у задоволенні позовних вимог Іванова до Сидорова.

Через деякий час за дачу завідомо неправдивих показань по цій справі свідки Т. та К. були притягнуті до кримінальної відповідальності. Це дало можливість Іванову звернутися до суду апеляційної інстанції щодо перегляду рішення суду першої інстанції у зв'язку із нововиявленою обставиною (неправдивість показань свідків).

Судом апеляційної інстанції було відкрито провадження у справі і справу було призначено до розгляду.

Чи правомірними є дії суду апеляційної інстанції? У яких випадках можна звертатися до суду апеляційної інстанції із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку із нововиявленими чи винятковими обставинами? Відповідь обґрунтуйте.

4. Через деякий час після прийняття рішення по справі С. Петренко звернувся до суду із позовом про перегляд її у зв'язку із тим, що правова позиція, яку обійняв Конституційний суд України за наслідками тлумачення відповідної правової норми, яка було застосована судом першої інстанції при розгляді справи по суті йде в розріз із правовою позицією, яка була підготовлена великою палатою ВС у подібних правовідносинах.

Суд, яким ця справа розглядалася, відкрив провадження у справі. Дайте правову оцінку його діям? Відповідь обґрунтуйте.

5. Сидоров, вважаючи, що судом апеляційної інстанції було порушено норми процесуального права при дослідженні нових доказів, звернувся до цього ж апеляційного суду про перегляд його постанови, якою було змінено рішення суду першої інстанції, за нововиявленою обставиною. Про порушення норми процесуального права Сидорову стало відомо коли він ознайомився із повним текстом судового рішення по його справі. Сам Сидоров не був присутнім під час її розгляду, оскільки хворів. Був присутнім його представник.

Суд апеляційної інстанції відкрив провадження у справі.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? Відповідь обґрунтуйте.

6. У справі про відшкодування шкоди, яка заподіяна картині із приватної колекції Потапенка суд касаційної інстанції змінив рішення суду першої інстанції, яке було залишеним без змін судом апеляційної інстанції, і збільшив розмір грошової компенсації її власнику за заподіяну їй шкоду.

Через деякий час експерт, який готував експертний висновок щодо обсягу пошкодження цієї картини, був притягнутий до кримінальної відповідальності за дачу завідомо неправдивого висновку.

Шпільман відшкодувавши заподіяну ним шкоду власникові картини вирішив звернутися до суду про перегляд відповідного рішення у зв'язку із нововиявленою обставиною.

До якого суду Шпільман має звертатися, до суду першої інстанції, апеляційної чи касаційної? Відповідь обґрунтуйте.

7. Звертаючись до суду першої інстанції із заявою про перегляд рішення цього суду у справі про захист честі і гідності у зв'язку із нововиявленою обставиною (встановлені вироком суду завідомо неправдиві показання свідків) заявник окрім вимоги про спростування недостовірної інформації, звернувся також із вимогою про відшкодування моральної шкоди у зв'язку із поширенням такої інформації.

Чи будуть у даному випадку підстави для перегляду цієї справи у зв'язку із нововиявленою обставиною? Відповідь обґрунтуйте.

8. Івано-Франківський апеляційний суд переглядаючи своє судове рішення, яке він прийняв за наслідками розгляду апеляційної скарги у зв'язку із нововиявленими обставинами скасував його і прийняв нове.

Своє судове рішення Івано-Франківський апеляційний суд оформлюватиме постановою, рішенням чи ухвалою? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477- IV URL : <http://rada.gov.ua>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ № 4 від 30.03.2012 р. URL : <http://rada.gov.ua>

4. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

5. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

8. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

9. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

10. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 21. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ (4 год.)

Дана тема розрахована на 4 год. На перше семінарське заняття виносяться перші три теоретичні питання, а також задачі номер 1, 2, 3. Усі інші завдання на наступне заняття.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про виконавче провадження» виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) - це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню.

Так, готуючись до цієї теми необхідно проаналізувати не тільки правову природу даного виду провадження, але й також його співвідношення із предметом цивільного процесуального права. Слід також визначити роль державного (приватного) виконавця у процесі примусового виконання судових рішень, його правовий статус, порядок виконання судових рішень тощо. Важливими також є питання щодо порядку видачі виконавчих листів та вимогам, яким вони мають відповідати.

Не менш важливим питанням в межах даної теми є також роль суду у процесі примусового виконання судових рішень.

При підготовці до цієї теми слід уважно проаналізувати Закон України «Про виконавче провадження», а також положення інших нормативно-правових актів України, які стосуються правового регулювання питань цієї тематики.

Питання для обговорення

1. Поняття і сутність виконавчого провадження
2. Учасники виконавчого провадження
3. Загальні правила виконання судових рішень

4. Відстрочення та розстрочення виконання судових рішень. Зміна порядку та способу їх виконання.
5. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
6. Судові рішення, які підлягають негайному виконанню

Термінологічні завдання: виконавче провадження; боржник; стягувач; виконавчий лист; дублікат виконавчого листа; відстрочка виконання судового рішення; розстрочка виконання судового рішення; порядок і спосіб виконання судового рішення; оцінка майна; арешт майна

Питання для самоконтролю

1. Чи погоджуєтесь Ви із тезою про те, що виконавче провадження не може вважатися завершальною стадією цивільного процесу?
2. Хто є учасниками виконавчого провадження?
3. Яка роль суду у виконавчому провадженні?
4. Яка роль державного та приватного виконавців у виконавчому провадженні?
6. Яким вимогам мають відповідати виконавчі листи і у якому порядку вони видаються?
7. У яких випадках видається дублікат виконавчого листа?
8. Хто такі поняті і яка їх роль у виконавчому провадженні?
9. Хто такий експерт та спеціаліст і в чому полягає їх участь у виконавчому провадженні?
10. В якому порядку звертається стягнення на майно боржника, яке знаходиться в інших осіб?
11. Які особливості у зверненні стягнення на майно боржника залежно від того, чи йдеться про боржника фізичну особу чи юридичну?
12. За яких умов є можливим укладення мирових угод у процесі виконання судових рішень?
13. Що таке поворот виконання у виконавчому провадженні і у яких випадках він є можливим?
14. Чи можливим є повернення стягувачеві виконавчого документа у зв'язку із неможливістю його виконання?
15. За яких умов є можливим виправлення судових помилок у виконавчому документі?
16. Чи є підстави вважати окремі ухвали суду виконавчими документами?
17. Які завдання і функції покладені на Єдиний державний реєстр виконавчих документів?
18. Які правила про підсудність використовуються при оскарженні в судовому порядку, рішень, дій чи бездіяльності державного та приватного виконавців у процесі примусового виконання судових рішень?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Щодо можливості розгляду виконавчого провадження самостійною стадією цивільного процесу: актуальні питання сьогодення»

2. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Судовий контроль при примусовому виконанні судових рішень»

3. Підготуйте презентацію на тему : «Загальні правила виконання судових рішень у цивільному процесі»

4. Підготуйте 10 тестових завдань з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

5. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Зміна порядку та способу виконання судових рішень, їх відстрочення та розстрочення» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

6. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Негайне виконання судових рішень у цивільному процесі»

Практичні завдання

1. У справі за позовом «Приватбанку» до позичальника за кредитним договором Макаренка та поручителя Свідерського було стягнуто на солідарній основі з кожного із них грошову заборгованість за невиконання позичальником за кредитним договором взятих на себе зобов'язань.

За яким принципом у даному випадку буде видаватися судом виконавчий лист? Відповідь обґрунтуйте.

2. С. Васишин було утрачено виконавчий лист, який був виданий Івано-Франківським міським судом 21.01.2019 р. у справі про його поновлення у зв'язку із незаконним звільненням та виплати заробітної плати за вимушений прогул. Після чого 01.02.2022 р. він повторно звернувся із заявою до Івано-Франківського міського суду про видачу йому дублікату виконавчого листа.

Чи будуть у даному випадку підстави для видачі дублікату виконавчого листа С. Васишин? Відповідь обґрунтуйте.

3. ТЗОВ «Конвалія» будучи боржником у виконавчому провадженні змінило свою організаційно-правову форму після чого було внесені відповідні зміни до установчих документів. Керуючись цими змінами уже АТ «Конвалія» звернулося до суду із заявою про втрату нею статусу сторони у виконавчому провадженні.

Яке рішення у цій ситуації має прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

4. У виконавчому листі судом було вказано спосіб і порядок його виконання. Зокрема йшлося про звернення стягнення на транспортний засіб. Однак виходячи із того, що транспортний засіб боржника перебував у несправному стані державний виконавець звернув стягнення на інший транспортний засіб, який перебував на праві власності у боржника за виконавчим документом.

Чи правомірними є дії державного виконавця. Відповідь обґрунтуйте.

5. Ю. Венжин будучи боржником у виконавчому провадженні звернувся до Івано-Франківського міського суду із позовом в порядку ст. 447 ЦПК України до приватного виконавця С. Петришин про скасування постанови про арешт його коштів.

Однак керуючись положеннями ст. ст. 447-453 ЦПК України Івано-Франківський міський суд дійшов висновку про те, що дана справа в силу п. 1 ч. 1 ст. 186 ЦПК України не може розглядатися у порядку здійснення цивільного судочинства.

Чи погоджуєтесь Ви із правовою позицією, яка була обрана судом при відмові у відкритті провадження у справі? Відповідь обґрунтуйте.

6. Спадкоємець боржника у виконавчому провадженні звернувся із позовом до органу державної виконавчої служби з приводу зняття арешту, накладеного на майно спадкодавця.

Чи є підстави у даному випадку для розгляду судом цього позову у порядку судового контролю за виконанням судових рішень (Розділ VII)? Відповідь обґрунтуйте.

7. Суд у справі за позовом С. Іванова до К. Петренка про відшкодування матеріальної та майнової шкоди у повному обсязі задовільнив позовні вимоги, зокрема стягнув на користь С. Іванова 30 тис. матеріальної шкоди та 20 тис. майнової шкоди. Однак після відкриття провадження у справі приватний виконавець звернувся до суду із клопотанням про відстрочення К. Петренком виконання судового рішення.

У випадку прийняття ним позитивного рішення за наслідками поданого приватним виконавцем клопотання таке рішення судом буде оформлятися у формі рішення чи ухвали? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень від 05.06.2012 р. № 4901-VI URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06. 2016 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>

4. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

5. Про практику розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби під час виконання судових рішень у цивільних справах : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 6 URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про практику розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби під час виконання судового рішення у цивільній справі : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28.01.2013 своєму № 24-152/0/4-13 URL : <http://rada.gov.ua>

7. Інструкція з організації примусового виконання рішень: наказ Міністерства юстиції України від 02.2012 р. № 512/5 URL : <http://rada.gov.ua>

8. Положення про автоматизовану систему виконавчих проваджень: наказом Міністерства юстиції України 05 серпня 2016 №2432/5 URL : <http://rada.gov.ua>

9. Рішення Конституційного Суду України від 26.06.2013 №5-рп/2013 URL : <https://ccu.gov.ua/index.php>

10. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

11. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

12. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

13. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

14. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

15. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

16. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

17. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 22. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ, МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ, НАДАННЯ ДОЗВОЛУ НА ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ (2 год.)

В окремих випадках захист порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб може здійснюватися не тільки національними судами України, але й також іноземними судами. Крім того, за

певних умов такий захист може здійснюватися й міжнародними комерційними арбітражами та третейськими судами. Тому цілком природно виникає запитання щодо визнання в Україні рішень цих судових установ та надання дозволу на їх виконання. Саме відповідям на ці запитання й покликає надати дана тема семінарського заняття. Як наслідок в межах даного заняття слід передусім звернути увагу на підстави та умови, за наявності яких є можливим визнання в Україні рішень іноземних судових установ та надання дозволу на їх виконання. Крім того, не менш важливим є також питання щодо порядку розгляду таких клопотань та рішень, які можуть бути прийняті судами загальної юрисдикції за наслідками їх розгляду.

Питання для обговорення

1. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню
2. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню
3. Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу
4. Проведення у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів

Термінологічні завдання: іноземна судова установа; екзекватура; порушення публічного порядку; визнання іноземного судового рішення; надання дозволу на виконання іноземного судового рішення; арбітражна угода; третейська угода

Питання для самоконтролю

1. З якою метою рішення іноземного суду підлягає визнанню в Україні?
2. До юрисдикції якого суду в Україні належить вирішення питання щодо визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу?
3. Які правила про підсудність застосовуються при зверненні до суду щодо визнання та надання дозволу на виконання рішень іноземних судів?
4. В якому порядку має визнаватися рішення іноземного суду і надаватися дозвіл на його виконання, якщо звернення стягнення має відбуватися в тому числі і на майно іноземного громадянина?
5. Назвіть види рішень іноземних судів, які підлягають визнанню без надання дозволу на їх виконання в Україні?
6. Чи підлягають застосуванню відповідні положення ЦПК України, якими передбачається порядок і підстави визнання та надання дозволу на виконання рішень іноземних судів щодо виконання рішень ЄСПЛ?
7. Назвіть чинні на сьогодні іноземні міжнародні комерційні арбітражі?

8. Яким вимогам має відповідати клопотання про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу?

9. В якому порядку розглядається клопотання про надання дозволу на виконання рішення третейського суду в Україні?

10. Якими повноваженнями наділені суди за наслідками розгляду клопотання про визнання та надання дозволу на виконання рішення іноземного суду в Україні?

11. У яких випадках судом може бути відмовлено у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу?

12. Як визначитися із приводу того, чи принцип взаємності існує, чи його не існує при прийнятті рішення про визнання та надання дозволу на примусове виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів та третейських судів?

13. В чому полягає сутність застереження про публічний порядок при вирішенні питання щодо визнання та надання дозволу на примусове виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів та третейських судів?

14. У разі, якщо у державного чи приватного виконавця виникнуть запитання щодо роз'яснення рішення іноземного суду, то у якому порядку належить вирішення цього питання?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Процесуально-правові аспекти виконання рішень Міжнародного комерційного арбітражу при Торгово-промисловій палаті України»

2. Підготуйте 10 тестових завдань з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

3. Підготуйте 5 фабул задач з теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

4. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу»

5. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Застосування статті 1 протоколу 1 Конвенції про захист прав людини і основних свобод при розгляді цивільних справ судами України»

Практичні завдання

1. Н. Гладій 01.09.2021 р. звернулася до Івано-Франківського міського суду із клопотанням про визнання рішення суду м. Градець-Кралево (Республіка Чехія)

від 15.08.2021 р., яке не підлягає примусовому виконанню в Україні, а саме рішення про розірвання шлюбу між нею та М. Гладій.

Визнання вищевказаного рішення суду в Україні потрібно для отримання у органах реєстрації актів цивільного стану документального підтвердження того, що в Україні немає зареєстрованого шлюбу.

Рішенням суду м. Градець-Кралево (Республіка Чехія) від 15.08.2021 р. було розірвано шлюб між Н. Гладій та М. Гладій, який зареєстровано Івано-Франківським відділом державної реєстрації актів цивільного стану 11.05.2016, актовий запис № 573.

Чи дотримані Н. Гладій правила про підсудність при зверненні в Україні із відповідним клопотанням про визнання рішення суду м. Градець-Кралево (Республіка Чехія)? Хто має бути залучений в якості заінтересованої особи по цій справі? За яких умов дане рішення іноземного суду підлягатиме визнанню в Україні?

2. 20 вересня 2021 року компанія Індумет СА (Indumet SA), юридична особа, створена відповідно до законів Великого Герцогства Люксембург, звернулася до Київського апеляційного суду із заявою про визнання та надання дозволу на виконання на території України рішення Лондонського Міжнародного Арбітражного Суду, винесеного у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії 25 березня 2019 року у справі № 173823 про стягнення грошових коштів із ПАТ «Алчевський металургійний комбінат».

Представник ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» в запереченні проти визнання та надання дозволу Київським апеляційним судом на території України рішення Лондонського Міжнародного Арбітражного Суду повідомив, що ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 31 травня 2019 року по справі № 904/2104/19 стосовно ПАТ «ДМК» відкрито провадження у справі про банкрутство, запроваджено процедуру розпорядження майном боржника та введено мораторій на задоволення вимог кредиторів. Тому відсутніми є на думку представників ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» підстави для розгляду цього питання в межах цивільної юрисдикції.

Чи належить до повноважень Київського апеляційного суду розгляд цього клопотання? Відповідь обґрунтуйте.

3. 01.02.2022 р. ТзОВ «Вікторія» звернулася із заявою до Харківського апеляційного суду про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду при товарній біржі «Санвест» від 25 червня 2021 року у справі за позовом ТзОВ «Вікторія» до ТзОВ «Марина» про стягнення 499870, 55 грн. за договором позики.

Товарна біржа зареєстрована у м. Харкові.

Проаналізуйте фабулу задачі. Чи є підстави для відкриття провадження у справі і видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду? Відповідь обґрунтуйте

4. За наслідками розгляду яких із нижче вказаних справ суди відповідних інстанцій прийматимуть ухвали. Відповідь обґрунтуйте.

- а) Розглядаючи клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню;
- б) Розглядаючи клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду;
- в) Розглядаючи заяву про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу;
- г) Розглядаючи заяву про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Європейської конвенції про визнання та приведення до виконання рішень іноземних арбітражів від 10 червня 1958 року URL : <http://rada.gov.ua>
2. Про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності: багатостороння угода ратифікована 19 грудня 1992 року та підписана Україною 20 березня 1992 року URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах: Конвенція ратифікована 10 листопада 1994 року та підписана Україною 22 січня 1995 року URL : <http://rada.gov.ua>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.02.2005 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII URL : <http://rada.gov.ua>
7. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV URL : <http://rada.gov.ua>
8. *Про визнання та виконання арбітражних рішень : Нью-Йоркська Конвенція від 10.06.1958 р. URL : <http://rada.gov.ua>*
9. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 № 12 URL : <http://rada.gov.ua>
10. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
11. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
12. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
13. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

14. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

15. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

16. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

17. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 23. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ, ОСПОРЮВАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ (1 год.)

В окремих випадках як уже зазначалося, суб'єктами спірних правовідносин вирішення свого спору може передаватися на розгляд третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні. При цьому як свідчить аналіз правозастосовної практики, може бути порушений сам порядок передачі ними такого спору на вирішення третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні, або його розгляд і вирішення. Це у свою чергу призведе до виникнення, в одного із учасників такого спору про право права на оскарженні в судовому порядку рішення третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні.

Як наслідок, готуючись до заняття слід уважно проаналізувати коло осіб, у яких виникає право на оскарження рішень третейських судів та міжнародних комерційних арбітражів, які знаходяться в Україні, порядок їх розгляду та повноважень, якими наділені суду загальної юрисдикції розглядаючи таку категорію справ.

Питання для обговорення

1. Порядок оскарження рішень третейських судів та оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів

2. Судовий розгляд справи про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних арбітражів

Термінологічні завдання: третейський суд; міжнародний комерційний арбітраж

Питання для самоконтролю

1. *За яких умов третейський суд або міжнародний комерційний арбітраж, який знаходиться в Україні, може розглядати той чи інший спір?*
2. *В якого кола осіб виникає право на звернення до суду про оскарження рішення третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні?*
3. *Яким вимогам мають відповідати заяви про оскарження рішень третейських судів та міжнародних комерційних арбітражів, які знаходяться в Україні?*
4. *Які правила про підсудність застосовуються при зверненні до суду про оскарження рішення третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні?*
5. *За якими правилами суд загальної юрисдикції розглядає справи про оскарження рішення третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні?*
6. *Чи обов'язково є явка усіх учасників цивільної справи при розгляді даної категорії справ у судовому засіданні?*
7. *Якими повноваженнями наділений суд за наслідками розгляду відповідних заяв про оскарження рішення третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу, який знаходиться в Україні?*

Практичні завдання

1. Розглянувши заяву ПАТ «Енергомашпецсталь» про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 24 травня 2022 року у справі № 284/2018 за позовом Компанії JODOVIT S.R.L. (Італія) до ПАТ «Енергомашпецсталь» про стягнення боргу, неустойки та відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору, Київський апеляційний суд дійшов висновку про відсутність підстав для її задоволення.

Зокрема заявник просив про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражу при Торгово-промисловій палаті України, яким позов JODOVIT S.R.L. задоволено частково, а саме стягнуто з ПАТ «Енергомашпецсталь» на користь позивача 26 562,60 Євро заборгованості за договором та 2 004,77 Євро витрат зі сплати арбітражного збору як таке, яке суперечить публічному порядку України в частині його виконання.

Відмовляючи у задоволенні заяви Київський апеляційний суд виходив із наступного,

а) виконання зазначеного Арбітражного рішення не суперечить публічному порядку України, її незалежності, цілісності, самостійності та недоторканості, конституційним правам, свободам, гарантіям, оскільки це рішення ухвалено виключно стосовно боржника як окремої юридичної особи та самостійного учасника господарського обороту, відповідно це рішення поширює свою дію тільки на боржника.

б) спірні правовідносини у межах розгляду справи ґрунтуються на домовленості сторін (на договірних засадах), зі змісту договору не вбачається факту застосування норми права іноземної держави, яка суперечить та вступає в колізію з чинним цивільним законодавством України, тому публічний порядок України в цьому випадку не зачіпається.

в) заявник не надав суду доказів, що арбітражне рішення впливає на суспільні, економічні та соціальні основи діяльності держави Україна або вказане рішення заподіє шкоду суверенітету чи безпеці держави Україна.

Дайте правову оцінку позиції, яку обійняв Київський апеляційний суд по цій справі щодо його розуміння «публічного порядку» як однієї із підстав для скасування рішень міжнародного комерційного арбітражу при Торгово-промисловій палаті України? Чи належить вирішення цієї справи до його компетенції? Відповідь обґрунтуйте.

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Підстави для скасування рішення третейського суду»

2. Підготуйте презентацію на тему: «Підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу»

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Арбітражний регламент ЮНІСТРАЛ: багатостороння угода від 15.06.1976 р. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU76001R>

2. Про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності: багатостороння угода ратифікована 19 грудня 1992 року та підписана Україною 20 березня 1992 року URL : <http://rada.gov.ua>

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

4. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.02.2005 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>

5. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV URL : <http://rada.gov.ua>

7. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

8. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

9. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

11. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

12. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

13. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

14. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 24. ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ (1 год.)

За певних об'єктивних умов судом може бути втрачено судове провадження по тій чи іншій справі у зв'язку із чим це може призвести до ускладнення виконання рішень по цих справах. Як наслідок законодавцем передбачений правовий механізм, який за певних умов може відновити втрачене судове провадження повністю або частково.

Тому готуючись до цієї теми слід звернути увагу на правову природу інституту відновлення втраченого судового провадження, за яких умов та в якому порядку суд може відновити втрачене судове провадження тощо.

Крім того, не менш актуальним є питання щодо повноважень, якими наділений суд за наслідками розгляду даної категорії справ.

Питання для обговорення

1. Відновлення втраченого судового провадження як інститут цивільного процесуального права: поняття, значення та зміст.

2. Право на звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження

3. Розгляд справи та постановлення рішення про відновлення втраченого судового провадження

Термінологічні завдання: втрачене судове провадження; відновлення втраченого судового провадження

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає роль і значення інституту відновлення втраченого судового провадження?
2. В якого кола осіб виникає право на звернення до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження?
3. Яким вимогам має відповідати заява про відновлення втраченого судового провадження?
4. Визначте коло учасників даної категорії справ?
5. За якими правилами суд розглядає справи про відновлення втраченого судового провадження?
6. Якими повноваженнями наділений суд за наслідками розгляду даної категорії справ?

Практичне завдання

1. Ухвалою Кіровського районного суду м. Дніпропетровська від 21.02.2023 року за заявою Приватного акціонерного товариства «БАНК ФАМІЛЬНИЙ» (місце знаходження: 03039, м. Київ, пр.-т Голосіївський, 26а.), боржник ОСОБА_1 (адреса: АДРЕСА_1 , рнкопп НОМЕР_1) про видачу дублікату виконавчого документу та поновлення строку для пред'явлення виконавчого документу до примусового виконання - ініційовано розгляд справи про відновлення втраченого судового провадження у цивільній справі №2-1363/2011 за позовом ПАТ «БАНК ФАМІЛЬНИЙ» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором, яку було розглянуто Першотравневим районним судом Донецької області 29.11.2021 року.

Чи дотримано правила про підсудність Кіровським районним судом м. Дніпропетровська при відкритті провадження у даному випадку? Відповідь обґрунтуйте.

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Відновлення втраченого судового провадження як інститут цивільного процесуального права»
2. Підготуйте презентацію на тему: «Розгляд справи та постановлення рішення про відновлення втраченого судового провадження»

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції: Закон України від 15.12.2017 р. № 1632-VII URL : <http://rada.gov.ua>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 29.09.2022 р. № 389-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
5. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
6. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
8. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
9. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
10. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
11. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
12. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 25. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ (2 год.)

Справи, які розглядаються в судах загальної юрисдикції можуть стосуватися захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів не тільки громадян України чи юридичних осіб, які зареєстровані на території України. Цивільним процесуальним законодавством передбачена можливість захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав та інтересів й іноземців чи осіб без громадянства, а також іноземних юридичних осіб або за їх участю. Тому виникає запитання щодо особливостей цивільної процесуальної форми розгляду та вирішення цивільних справ за участю іноземних осіб. Саме відповідям на ці запитання й покликана надати дана тема.

Особливу увагу з точки зору цієї тематики слід звернути на підсудність справ з участю іноземного елемента, питання, які пов'язані із судовим

представництвом та імунітетом суб'єктів міжнародного права, порядком звернення із судовим дорученням та їх виконанням.

Готуючись до заняття слід особливу увагу звернути на положення Закону України «Про міжнародне приватне право».

Питання для обговорення

1. Процесуальне становище іноземців у цивільному процесі
2. Підсудність судам загальної юрисдикції цивільних справ з іноземним елементом
3. Позови до іноземних держав та міжнародних організацій. Дипломатичний імунітет.
4. Судове представництво іноземців в судах загальної юрисдикції України
5. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави
6. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів

Термінологічні завдання: міжнародний цивільний процес; іноземний елемент; міжнародна організація; дипломатичне представництво (консульство); судовий імунітет; національний правовий режим; екзекватура; конкуренція юрисдикцій; судове доручення іноземному суду.

Питання для самоконтролю

1. *Чи є підстави вважати міжнародний цивільний процес самостійною галуззю права?*
2. *Чи мають право іноземці звертатися до суду загальної юрисдикції з метою захисту своїх порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів?*
3. *У чому полягають відмінності у цивільному процесуальному становищі іноземців у судах загальної юрисдикції від цивільного процесуального становища громадян України?*
4. *Чи дозволяє на сьогодні цивільне процесуальне законодавство України при визначення процесуального становища іноземців чи осіб без громадянства користуватися поряд із колізійною прив'язкою «закон суду» «особистий закон»?*
5. *Назвіть види судового представництва іноземців в судах загальної юрисдикції України?*
6. *В чому полягає сутність судового представництва іноземців чи осіб без громадянства консулом?*
7. *За яких умов є можливим залучення іноземної держави як відповідача у цивільний процес?*
8. *За яких умов є можливим виконання судового доручення іноземного суду в Україні?*
9. *З яких питань і в якому порядку суди загальної юрисдикції України можуть звертатися із судовими дорученнями до іноземних судів?*

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Процесуальне становище іноземців у цивільному процесі»

2. Підготуйте 5 фабул задач з теми: «Підсудність судам загальної юрисдикції цивільних справ з іноземним елементом» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

3. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Судове представництво іноземців в судах загальної юрисдикції України»

4. Підготуйте 10 тестових завдань з теми: «Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

5. Підготуйте презентацію на тему: «Виконання в Україні судових доручень іноземних судів»

Практичні завдання

1. Громадянин України С. Кава тимчасово перебуваючи на території Польщі 25.08.2021 р. потрапив у ДТП. 01.10.2021 р. приїхавши з Польщі звернувся до Івано-Франківського міського суду із позовом про відшкодування майнової та моральної шкоди до громадянина Польщі Пьотра Грешки, який вчинив ДТП. С. Кава зареєстрований у м. Івано-Франківську.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі та її розгляду Івано-Франківським міським судом? Дайте правову оцінку ситуації.

2. Водій дипломатичного представництва Європейського Союзу в Україні громадянин України А. Прокопів везучи у Міністерство закордонних справ України дипломатичного представника Громадянина Франції Луї Саркозі у Печерському районі суді м. Києва вчинив ДТП. За наслідками вчиненого ДТП було заподіяно шкоду здоров'ю та майну громадянина Білорусії, який у той час переходив пішохідний перехід.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? В якому порядку громадянин Білорусії може захистити своє право в Україні у зв'язку із заподіяною йому шкодою здоров'ю та майну?

3. Приморський районний суд м. Одеси відкриваючи провадження у справі за позовом Ж. Мінченко до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення майнової та моральної шкоди, яка їй заподіяна внаслідок збройної агресії Російської Федерації в ухвалі про відкриття провадження у справі вирішив наступні питання : прийняв до розгляду та відкрив загальне позовне провадження у цивільній справі за позовом Ж. Мінченко до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення моральної шкоди, призначивши підготовче судове засідання на 13.00 год. 30 листопада 2021 року.

Залучив до участі у справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Міністерство закордонних справ України (01018, м. Київ, Михайлівська площа).

Крім того, в ухвалі було також зазначено, що інформацію щодо даної справи сторони можуть отримати в мережі Інтернет за веб-адресою сторінки на офіційному веб-порталі судової влади України - <http://gtk.dp.court.gov.ua/sud0413/gromadyanam/csz/>.

Чи усі потрібні процесуальні питання було вирішено судом в ухвалі про відкриття провадження у справі? Відповідь обґрунтуйте.

4. Громадянин України Татарченко три місяці (01.10.2021 р. по 30.12.2021 р.) працював на підприємстві «Меркурій» у м. Кракові у Республіці Польща. Проте дане підприємство нарахувало йому, але не виплатило заробітну плату. По приїзді в Україну Татарченко, постійно проживаючи і будучи зареєстрованим у м. Івано-Франківську звернувся до Івано-Франківського міського суду із заявою про видачу судового наказу щодо стягнення нарахованої, але невиплаченої підприємством «Меркурієм» заробітної плати.

Івано-Франківський міський суд відмовляючи у видачі судового наказу послався на наступне: заявником не додано доказів, які б підтвердили, що дана справа з іноземним елементом підсудна суду України, відсутні письмові докази того, що юридична особа – відповідач зареєстрована в Україні або має місцезнаходження в Україні, не доведена документально можливість застосування сторонами договірної підсудності, відсутні письмові докази про домовленість сторін щодо підсудності у судах України.

Чи можна у даному випадку погодитися і правовою позицію, яку обійняв Івано-Франківський міський суд відмовляючи Татарченку у видачі судового наказу? Відповідь обґрунтуйте

5. 21 грудня 2018 року до Івано-Франківського міського суду надійшло доручення суду Турецької Республіки про вручення документів В. Коваленко, яка мешкає у м. Івано-Франківську за адресою вул. Шевченка 43/12

Суд відкрив провадження у справі і надіслав за вказаною адресою судовий виклик рекомендованим листом із повідомленням про вручення. Однак як виявилось, за вказаною адресою вказана особа не проживала. Після чого суд закриття провадження у справі і повернув документи відповідному суду Турецької республіки у зв'язку із неможливістю виконання судового доручення.

Дайте правову оцінку діям суду. У якому порядку виконуються судові доручення в Україні? Відповідь обґрунтуйте.

6. Івано-Франківський міський суд відкрив провадження у справі про розірвання шлюбу. В ухвалі про відкриття провадження у справі він звернувся до міського суду м. Гданськ із проханням доручити відповідному компетентному органу у Польщі вручити Ж. Мікаель, місце проживання якого: Польща, Гданськ, ОСОБА_3, 54191 (Sverige, Skovde, Sater Molyskan, 54191), ухвалу про відкриття провадження у справі, копію позовної заяви, та 2 судові повістки про виклик до суду.

Якого порядку має дотриматися Івано-Франківський міський суд при зверненні із судовим дорученням до міського суду м. Гданськ? Відповідь обґрунтуйте.

7. У Приморський районний суд м. Одеси С. Григоришин звернулася із позовом до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення майнової та моральної шкоди, яка їй заподіяна внаслідок збройної агресії.

Якого порядку має дотриматися Приморський районний суд для залучення Російської Федерації як відповідача у даній справі? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1986 року. Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1986. - N 17. - Ст. 343 URL : <http://rada.gov.ua>

2. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, ратифікована із застереженнями Законом № 240/94-ВР (240/94-ВР) від 10.11.94 URL : <http://rada.gov.ua>

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах : Гаазька Конвенція від 15.11.1965 URL : <http://rada.gov.ua>

7. Конвенцією про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах від 18.03.1970, ратифікована Законом про приєднання до Конвенції із заявами та застереженнями див. Закон N 2051-III (2051-14) від 19.10.2000 URL : <http://rada.gov.ua>

8. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.02. 2005 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>

9. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18 січня 2018 р. № 2268-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI URL : <http://rada.gov.ua>

11. Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном: Наказ Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 року № 113 URL : <http://rada.gov.ua>

12. Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України : Указ Президента України від 25.06.2002 р. № 581/2002 URL : <http://rada.gov.ua>

13. Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів: Наказ

Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 27.06.2008 р. № 1092/5/54 URL : <http://rada.gov.ua>

14. Про практику розгляду судами цивільних справ з іноземним елементом: лист Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.04.2019 року №24-754/0/-13 URL : <http://rada.gov.ua>

15. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

16. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

17. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

18. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

19. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

20. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

21. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

22. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

ТЕМА 1. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ

Одним із юрисдикційних судових органів, який згідно із відповідними положеннями Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вправі здійснювати захист порушених, невизнаних чи оспорюваних суб'єктивних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб є суд загальної юрисдикції. Тому готуючись до цієї теми слід передусім проаналізувати поняття та сутність цивільної юрисдикції, її види, критерії, якими слід керуватися при визначенні належності вирішення тих чи інших справ до судів цивільної юрисдикції, а також питання, які стосуються відмежування цивільної юрисдикції від інших суміжних, зокрема адміністративної, господарської тощо.

Не менш важливими питаннями в межах цієї теми є також питання щодо поняття підсудності та її видів, а також їх характеристика.

Особливу увагу слід також звернути й на питання передачі справи з одного суду до іншого та недопустимості спорів про підсудність

Питання для обговорення

1. Поняття цивільної юрисдикції та її характеристика. Співвідношення цивільної юрисдикції з іншими суміжними : конституційною, адміністративною та господарською

2. Види цивільної юрисдикції

3. Територіальна цивільна юрисдикція : види та їх характеристика

4. Передача справи з одного суду до іншого

Термінологічні завдання: цивільна юрисдикція; конкуренція юрисдикцій; інстанційна цивільна юрисдикція; територіальна цивільна юрисдикція; підсудність справ цивільного судочинства.

Питання для самоконтролю

1. Що таке цивільна юрисдикція і як вона співвідноситься із таким поняттям як компетенція, підвідомчість та повноваження суду?

2. Назвіть критерії визначення цивільної юрисдикції?

3. Назвіть і охарактеризуйте види цивільної юрисдикції?

3. Що таке підсудність у цивільних справах і як вона співвідноситься із цивільною юрисдикцією?

4. Назвіть види підсудності?

5. Як між собою співвідносяться загальна територіальна підсудність та альтернативна?

6. В чому полягає сутність виключної територіальної підсудності?

7. Чи передбачені випадки в діючому цивільному процесуальному законодавстві, коли суд апеляційної інстанції може розглядати відповідні справи як суд першої інстанції?

8. В яких випадках є можливою передача справи з одного суду до іншого?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Відмежування цивільної юрисдикції від юрисдикції адміністративних та господарських судів»

2. Підготуйте презентацію на тему: «Види цивільної юрисдикції»

3. Підготуйте презентацію на тему: «Територіальна цивільна юрисдикція»

Практичні завдання

1. Громадянин К. Іванов уклав договір на будівництво житлового будинку із підрядною організацією «Едем» в Обухівському районі м. Києва. В обумовлений договором строк підрядна організація «Едем» не приступила до виконання робіт. Більше того, звернулася із листом до К. Іванова про зміну кошторисної документації в частині збільшення вартості виконуваних робіт.

З огляду на ситуацію, яка склалася К. Іванов прийняв рішення звернутися до суду із позовом про розірвання договору. Сам К. Іванов постійно проживає в м. Івано-Франківську, підрядна організація зареєстрована в Сихівському районі м. Львова.

З огляду на природу договору, про який йдеться, постійне місце проживання К. Іванова, а також місце реєстрації юридичної особи «Едем», до якого суду в даній ситуації може звернутися К. Іванов з відповідним позовом? Відповідь обґрунтуйте.

2. М. Максимів уклала договір майнового найму (оренди) квартири з К. Романко. Зі спливом строку договору К. Романко не звільнила взяту в майновий найм (оренду) квартиру. Як наслідок, М. Максимів вирішила в судовому порядку захищати свої права, які випливають із договору найму (оренди) квартири.

З огляду на ситуацію, яка склалася, якими правилами територіальної (цивільної) юрисдикції має користуватися М. Максимів при зверненні до суду з відповідним позовом, а саме правилами загальної (територіальної) цивільної юрисдикції чи виключної територіальної цивільної юрисдикції? Відповідь обґрунтуйте.

3. Подружжя Михайло та Ганна Прокопиви уже пів року на законних підставах працюють у республіці Чехії. В силу обставин особистого характеру, які стосуються кожного із них подружжя прийняло рішення розлучитися і визначити долю майна, яке вони нажили за час подружнього життя (у шлюбі прожили 5 років). До виїзду у Республіку Чехія подружжя постійно проживало у м. Івано-Франківську проте основна частина їхнього нерухомого майна знаходилася саме у місті Калуші.

З огляду на наведену ситуацію у разі звернення одним із них до суду про розірвання шлюбу та розподіл майна, яке перебуває у їхній спільній власності який вид підсудності має бути застосований? Відповідь обґрунтуйте.

4. Складаючи заповіт С. Книгиницький визначив умову згідно якої його молодший син отримає в спадщину однокімнатну квартиру, яка знаходиться у м. Івано-Франківську, за адресою Шевченка 56/21 якщо на час відкриття спадщини у нього народиться дитина від шлюбу. Дізнавшись про таку умову після відкриття спадщини молодший син С. Книгиницького М. Книгиницький звернувся до апеляційного суду Івано-Франківської області як суду першої інстанції про визнання заповіту в цій частині недійсним.

Чи правильно визначена М. Книгиницьким інстанційна цивільна юрисдикція при зверненні з відповідним позовом до суду апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

5. 28 серпня 2020 р. С. Максимів звернувся до ПП «Едем» з проханням у наданні інформації щодо наявності вакантних посад на підприємстві та розміру посадових окладів таких посад згідно з штатним розписом. Однак директор ПП «Едем» відмовився надати таку інформацію посилаючись на те, що такі відомості віднесені до конфіденційної інформації підприємства. С. Максимів вирішив звернутися до суду цивільної юрисдикції із позовом про зняття режиму конфіденційності з такої інформації.

З огляду на ситуацію, яка склалася чи віднесено вирішення даного спору до судів загальної юрисдикції? Відповідь обґрунтуйте.

6. Виконуючи ремонтні роботи працівники акціонерного товариства «Ремсервіс» заподіяли шкоду майну, яке перебуває у власності Івано-Франківської обласної ради. Йдеться про пошкодження фасаду однієї із будівель, яка перебуває у комунальній власності цієї ради. Саме АТ «Ремсервіс» зареєстровано у Калуському районі.

До суду якої юрисдикції належатиме вирішення даного спору? Відповідь обґрунтуйте.

7. Директор «Івано-Франківського коледжу» відрахував студента четвертого року навчання за неуспішність. Студент навчався на заочній формі навчання. Його місце постійного проживання м. Калуш. Батьки студента вважаючи безпідставність наказу про відрахування свого сина директором «Івано-Франківського коледжу» вирішили його оскаржити в судовому порядку. Студент навчався на контрактній формі.

Які правила про територіальну цивільну юрисдикцію слід використовувати при зверненні із відповідним позовом?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <http://rada.gov.ua>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>
3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII URL : <http://rada.gov.ua>
4. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12. 2003 р. № 1382-IV URL : <http://rada.gov.ua>
5. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05. 2003 р. № 755-IV URL : <http://rada.gov.ua>
6. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 №807-IX URL : <http://rada.gov.ua>
7. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
8. *Курс цивільного процесу: Загальна частина*. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
9. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
10. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д.Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
11. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
12. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
13. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
14. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
15. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.
16. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 2. ДОКАЗУВАННЯ ТА ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дана тема присвячена з'ясуванню сутності та понять інституту доказування та доказів у цивільному судочинстві. Готуючись до заняття

особливу увагу слід приділити не тільки вивченню сутності судового доказування, але й також визначенню його етапів та суб'єктного складу. Важливе значення в межах цієї теми має також вивчення правової природи предмету доказування, визначенню фактів, які ним охоплюються, а також фактів, які не підлягають доказуванню.

Вивчаючи природу доказів у цивільному процесі слід не тільки приділяти увагу їх поняттю, класифікації, але й також їх належності, допустимості, достатності та їх достовірності.

Не менш важливими у межах цієї теми є питання, які стосуються забезпечення доказів у цивільному процесі. Тому слід достатню увагу приділити поняттю забезпечення доказів, способам їх забезпечення та правовим наслідкам.

Питання для обговорення

1. Поняття судового доказування та його стадії. Суб'єкти судового доказування. Місце судового доказування в досягненні цілей та завдань цивільного судочинства.

2. Предмет доказування у цивільних справах. Тягар доказування. Законні презумпції.

3. Факти, які не підлягають доказуванню: загальновідомі факти, факти, які визнані сторонами, преюдиційні факти.

4. Поняття доказів та їх види.

5. Належність, допустимість, достатність та достовірність доказів.

6. Засоби процесуального доказування та їх види:

6.1. Пояснення сторін, третіх осіб як свідків

6.2. Показання свідків

6.3. Письмові докази

6.4. Речові докази

6.5. Електронні докази

6.6. Висновок експерта

7. Забезпечення доказів

Термінологічні завдання: *судове доказування; судове доведення; предмет судового доказування; правові презумпції; преюдиційні факти; загальновідомі факти; факти, які визнані сторонами; докази; забезпечення доказів; належність доказів; допустимість доказів; достатність доказів; достовірність доказів; оцінка доказів.*

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає відмінність судового доказування від судового доведення?

2. Чому інші учасники цивільної справи не є суб'єктами судового доказування?

3. Яку функцію у цивільному процесі виконують докази?

4. Яким чином співвідносяться докази та предметом доказування?

5. Чи вправі учасники цивільної справи визнати факти, яких не існувало?
6. За яких умов той чи інший факт вважається преюдиційним?
7. В чому полягає відмінність преюдиційних фактів від презюмуючих?
8. В чому полягає належність доказів від їх допустимості?
9. Назвіть види засобів процесуального доказування?
10. В чому полягає відмінність електронних доказів від речових?
11. За яких умов пояснення сторін, третіх осіб та їх представників можуть вважатися допустимими доказами у цивільному процесі?
12. За яких умов показання свідка може вважатися допустимим доказом у цивільному процесі?
13. Яке має значення для цивільного судочинства інститут забезпечення доказів?
14. Назвіть способи забезпечення доказів?
15. Чи надає суд оцінку доказам на предмет їх належності та допустимості при прийнятті рішення про їх забезпечення?

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Суб'єкти судового доказування»
2. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Предмет доказування у цивільному процесі»
3. Підготуйте презентацію на тему: «Поняття доказів та їх види»
4. Підготуйте презентацію на тему: «Види засобів доказування у цивільному процесі»
5. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Електронні докази у цивільному процесі»
6. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Способи забезпечення доказів у цивільному процесі»
7. Підготуйте презентацію на тему: «Поняття та види судової експертизи у цивільному процесі»

Практичні завдання

1. Д. Д. Марків, Р. М. Максимів, В. В. Горін та К. Л. Дмитриченко як працівники підприємства «Калина» були звільнені 04. 04. 2020 р. з роботи за прогул без поважних причин.

Зазначені працівники 01.04. 2020 р. з'явилися на прохідній підприємства тільки о 10.00 год. (робочий день розпочинається згідно із правилами внутрішнього трудового розпорядження о 08.00 год.) у зв'язку із тим, що в гуртожитку, який їм виділений зазначеним підприємством для проживання, а саме в їхньому блоці сталася аварія трубопроводних мереж, у зв'язку із чим стався витік води, яким почалося підтоплення сусідніх блоків.

Зазначені працівники працювали зварщиками 6 розряду.

З огляду на ситуацію, яка склалася, наведені працівники вирішили звернутися до суду із позовом про їх поновлення на роботі.

Визначте обставини, які мають охоплюватися предметом доказування по цій справі?

2. Адвокат К. Іванов, який спеціалізується на вирішенні сімейних спорів у приватній бесіді зі своїм другом також адвокатом Л. Бистрицьким розповів, що один із відомих підприємців міста (назвавши його прізвище) звернувся до нього за правовою допомогою. Як виявилось Л. Бистрицький перебував у дуже близьких стосунках із цією родиною у зв'язку із чим поцікавився в дружини підприємця про потреби в отриманні правової допомоги її чоловіка саме в адвоката К. Іванова, що спровокувало ще більший конфлікт в родині, оскільки між подружжям останнім часом особисті відносини були доволі загострені.

З огляду на ситуацію, яка склалася підприємець звернувся з позовом до суду про розірвання договору з К. Івановим про надання правової допомоги та відшкодування моральної шкоди у розмірі 50000 грн. за розголошення адвокатської таємниці.

Визначте обставини, які мають охоплюватися предметом доказування по цій справі

3. Будучи представником Н. Самійліва у цивільній справі С. Іваненко звернувся з адвокатським запитом до головного лікаря Комарівської центральної районної лікарні для отримання інформації щодо факту звернення відповідача у справі М. Петренка за отриманням медичної допомоги та його діагнозу. Однак головний лікар відмовив йому у наданні такої інформації.

Чи можна в такий спосіб забезпечити С. Іваненком отримання доказів у цивільній справі? Відповідь обґрунтуйте.

4. При зверненні із позовом до суду про визнання права власності позивачем були визначені наступні обставини, які охоплюються предметом доказування :

наявність спірного майна;

підстави набуття права власності;

обставини, що свідчать про володіння позивачем спірним майном як його власним;

підстави того, що позивач порушує, оспорує або не визнає право власності.

Визначте, чи правильно позивачем визначено предмет доказування у даній справі.

5. У справі про виключення майна з під-арешту позивачем було надані наступні докази:

копія свідоцтва про арешт (опис) і оцінку майна;

документи, на підставі яких накладено арешт (копія вироку або рішення суду, копія постанови слідчих органів, ухвала суду про забезпечення позову, виконавчий лист);

докази, що підтверджують право власності на майно, яке (витребовується) вимагається (договір купівлі-продажу, дарування; свідоцтво про спадщину; касовий чек, рахунки, заповіти, розписка, податкова накладна, гарантійний талон,

документи про придбання іншого майна в кредит; реєстраційне посвідчення, паспорт та технічні вироби; показання свідків та ін.).

Чи правильно є визначеними у даному випадку докази, які мають бути подані в обґрунтуванні позовних вимог? Відповідь обґрунтуйте.

6. Суд першої інстанції відкриваючи провадження у справі витребував у позивача відповідні докази, які стосуються обрахунку заявленої ним до відшкодування боржником суми заборгованості за порушення кредитного договору у зв'язку із чим постановив із цього приводу відповідну ухвалу.

Чи є підстави вважати у даному випадку витребування судом вказаних доказів по справі одним із способів їх забезпечення?

7. О. Петренко будучи очевидцем заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки майну С. Петріянчук збирався виїжджати за кордон на лікування. Тому С. Петріянчук звернулася до суду із заявою про його допит як свідка до початку розгляду справи по суті. На момент звернення із такою заявою С. Петріянчук ще не пред'явила відповідного позову до суду.

Проаналізуйте ситуацію. Чи є підстави для задоволення такої заяви про забезпечення доказів?

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.12.2017 р. № 2017-VIII
URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III
URL : <http://rada.gov.ua>

4. «Про Заяву Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків» Постанова ВР України від 21 квітня 2015 року № 337-VIII
URL : <http://rada.gov.ua>

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII
URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI
URL : <http://rada.gov.ua>

7. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII
URL : <http://rada.gov.ua>

8. Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 №53/5
URL : <http://rada.gov.ua>

9. Про судову експертизу у кримінальних і цивільних справах: постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 № 8
URL : <http://rada.gov.ua>

10. Білоусов Ю. В., Феннич В. П. Доказові презумпції у цивільному судочинстві : монографія / Ю. В. Білоусов, В. П. Феннич. – Х. : Харків юридичний, 2012. – 280 с.

11. Грабовська О. О. Теоретичні та практичні проблеми доказування у цивільному процесі України : монографія. Юрінком Інтер. 2018. 472 с.
12. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
13. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. 808 с.
14. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубева та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубевої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
15. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
16. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
17. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
18. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
19. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.
20. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ У ПОРЯДКУ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (2 год.)

Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження є однією із спрощених процедур у цивільному судочинстві. Тому готуючись до цієї теми слід передусім з'ясувати в чому полягає процесуальна сутність даної форми позовного провадження та в чому її відмінність від загального позовного провадження. Важливими є також питання, які стосуються категорії справ, які можуть розглядатися в межах даної форми спрощеного позовного провадження та порядку їх розгляду.

Питання для обговорення

1. Поняття та процесуально-правова сутність спрощеного позовного провадження

2. Справи, розгляд яких є можливим в порядку спрощеного позовного провадження та їх характеристика
3. Відкриття провадження у порядку спрощеного позовного провадження
4. Порядок розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження та прийняття судових рішень за наслідками їх розгляду

Термінологічні завдання: спрощене позовне провадження; малозначні справи

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає правова сутність спрощеного позовного провадження?
2. Розгляд яких справ є можливим у порядку спрощеного позовного провадження?
3. Чи передбачені законодавством України відповідні обмеження щодо неможливості розгляду тих чи інших цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження?
4. Який порядок відкриття провадження у порядку спрощеного позовного провадження?
5. Який порядок розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження?

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте 5 фабул задач на тему: «Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень
2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Роль і значення розгляду і вирішення цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження у сучасному цивільному процесі України»

Практичні завдання

1. У травні 2021 р. Захаров звернувся до суду з позовом до Проскурник про стягнення суми боргу за договором позики. Позивач посилався на те, що 29 квітня 2021 р. він позичив відповідачу 5 тис. доларів США, а 3 липня 2021 р. – ще 4 тис. доларів США, що підтверджено розписками відповідача.

Проте в обумовлені терміни Проскурник боргу не повернув, у зв'язку із чим Захаров просив стягнути з нього суму боргу 252 тис. грн., що є еквівалентною сумою зазначеній сумі в доларах, та 15 тис. 431 грн. за прострочення виконання грошового зобов'язання.

Чи можливим є вирішення даної справи в порядку спрощеного позовного провадження? Відповідь обґрунтуйте.

2. У. Вінтоняк в інтересах неповнолітнього сина звернувся до суду з позовом до М. Катрій про відшкодування шкоди, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що відповідач, керуючи автомобілем, наїхав на його сина 2014 р. н., чим завдав

хлопцю тяжких тілесних ушкоджень. Посилаючись на те, що у зв'язку з нещасним випадком його син отримав травму, позивач просив стягнути з відповідача на його користь 25 тис. 193 грн. та відшкодування моральної шкоди у сумі 50000 грн.

Чи можливим є вирішення даної справи в порядку спрощеного позовного провадження? Відповідь обґрунтуйте.

3. Відкриваючи провадження у справі за позовом Укргазбанку до С. Савченко про повернення тіла кредиту та відсотків за користування кредитом суд першої інстанції призначив її до розгляд у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням сторін. Проте після пред'явлення зустрічного позову позичальника про визнання кредитного договору недійсним суд об'єднав ці позови в одне провадження та здійснив **перехід щодо їх розгляду у загальне позовне провадження** (ч. 4 ст. 193 ЦПК).

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте

4. Суд розглянув цивільну справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами незважаючи на клопотання позивача про розгляд справи за його присутності. Справа стосувалася повернення позичальником 150.000 грн., які він узяв у позику. Договір позики був укладений у письмовій формі і нотаріально посвідчений 30 листопада 2020 р. Згідно договору позичальник мав повернути грошові кошти 01.09. 2021 р. чого не було зроблено.

За наявними у справі доказами письмового характеру, які підтверджують факт укладення цього договору і його невиконання однією із сторін суд 30.11.2021 р. прийняв позитивне рішення на користь позикодавця.

Чи правомірними є дії суду? За яких умов суд вправі розглядати справу у порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>

2. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

3. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

5. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи

України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

7. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

8. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівец. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

9. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

10. Теоретичні проблеми цивільного процесуального права: Підручник / М. М. Ясинок, М. П. Курило, О. В. Кіріяк, О.О. Карма за, С. І. Запара та ін.; За заг. ред. д.ю.н. професора М. М. Ясинка. Київ. Алеута, 2016. 734 с.

ТЕМА 4. СУДОВІ РІШЕННЯ (2 год.)

Розгляд і вирішення судами загальної юрисдикції цивільних справ є неможливим без прийняття відповідних судових рішень. Тому готуючись до цієї теми слід звернути увагу на існуючі наукові концепції, якими обґрунтовується процесуально-правова сутність судових рішень у цивільному процесі, їх форму та структуру.

Не менш актуальними в межах даної теми є також аналіз питань, які стосуються вимог, яким мають відповідати судові рішення та правових властивостей, яких вони набувають з моменту набрання ними законної сили.

Крім того, особливу увагу слід також звернути на вивчення способів усунення недоліків судових рішень і практику їх застосування.

Питання для обговорення

1. Поняття та процесуально-правова сутність судових рішень у цивільному процесі
2. Форми судових рішень та їх правова характеристика
3. Вимоги, яким мають відповідати судові рішення
4. Зміст судового рішення
5. Законна сила судових рішень
6. Недоліки судових рішень та способи їх виправлень
7. Судові ухвали у цивільному процесі: поняття та види

Термінологічні завдання: судове рішення; рішення суду; ухвала суду; окрема ухвала; постанова суду; законна сила судового рішення; роз'яснення рішення суду; додаткове рішення; виправлення описок і арифметичних помилок

Питання для самоконтролю

- 1. Назвіть існуючі в юридичній літературі наукові концепції, якими обґрунтовується процесуальна сутність судових рішень у цивільному процесі?*
- 2. Назвіть форми судових рішень та їх охарактеризуйте?*
- 3. Яким вимогам мають відповідати судові рішення?*
- 4. Що таке законна сила судових рішень та яких властивостей набуває судове рішення з моменту набрання ним законної сили?*
- 5. Назвіть способи усунення недоліків у судових рішеннях?*
- 6. Назвіть та поясніть властивості, які набувають ухвали суду з моменту набрання ними законної сили?*
- 7. В чому полягає процесуально-правова сутність окремих ухвал у цивільному процесі?*

Індивідуальні завдання

- 1. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Форми судових рішень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень*
- 2. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Законна сила судових рішень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень*
- 3. Підготуйте 10 тестових завдань на тему: «Недоліки судових рішень та способи їх виправлень» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень*
- 4. Підготуйте презентацію на тему: «Форми судових рішень у цивільному процесі»*

Практичні завдання

- 1. Яка процесуальна форма судового рішення має бути дотримана судом при вирішенні ним наступних процесуальних питань:*
 - а) відмова у відкритті наказного провадження за заявою заявника про видачу судового наказу;*
 - б) накладення штрафу на позивача як цивільну процесуальну санкцію за зловживання ним процесуальними правами;*
 - в) зупинення провадження у справі у зв'язку із смертю відповідача у правовідносинах, які допускають правонаступництво;*
 - г) стягнення із відповідача на користь позивача грошової компенсації за порушення ним прав інтелектуальної власності;*
 - д) затвердження умов мирової угоди та закриття на цій підставі провадження у справі;*
 - е) процесуальне рішення щодо зустрічного забезпечення;*
 - є) призначення комплексної експертизи;*
 - ж) часткове задоволення позовних вимог та закриття провадження у справі.*

2. Сформулюйте резулятивну частину рішення, яке прийнято Івано-Франківським міським судом 21.02.2022 р. у справі за позовом С. Николайчук до М. Петренюк про повернення боргу у сумі 25 тис. грн. за договором позики. Сам договір сторонами укладений був 18.06.2021 р.

Судом позовні вимоги були задоволені в повному обсязі. С. М. Николайчук проживає за адресою м. івано-Франківськ, Шевченка 43, кв. 81, а М. Я. Петренюк - м. Івано-Франківськ, Мазепи 24, кв. 1. Справа розглядалася без участі третіх осіб та свідків.

Інтереси С. Николайчук представляв її адвокат. Згідно акту виконаних робіт за договором про надання правничих послуг даний вид судових витрат становив 1200 грн.

3. У справі за позовом Іванова до Сидорова про визнання права авторства на твір літератури та відшкодування 50 тис. в якості грошової компенсації за порушення останнім права авторства суд оголосив тільки вступну та резулятивну частину.

Що стосується повного судового рішення, то судом було повідомлено про те, що повний текст рішення буде підготовлений 29 січня 2022 р. При цьому вступна та резулятивна частина рішення були проголошені 21 січня 2022 р.

Чи законним є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

4. Державний виконавець Івано-Франківської міської державної виконавчої служби після відкриття виконавчого провадження звернувся до Івано-Франківського міського суду щодо роз'яснення прийнятого ним рішення в частині звернення стягнення на виділену ним частку майна у натурі, яке належало відповідачу на праві спільної сумісної власності.

За наслідками розгляду відповідної заяви суд змінив прийняте ним рішення в частині розподілу майна між сторонами. Зокрема якщо в першому випадку було порівну розподілено між сторонами акції, які їм обом належали на праві спільної сумісної власності, то в другому випадку акції було передано у власність позивача, в той час як будинок площею у 380 м.кв. залишено за відповідачем чим самим було усунуто проблему щодо звернення стягнення на акції відповідача.

Оцініть ситуацію. Дайте правову оцінку діям суду?

5. Івано-Франківський міський суд задовольнивши частково позовні вимоги у справі про захист права власності здійснив розподіл судових витрат. Проте відповідач будучи не задоволеним рішенням суду у частині перерозподілу судових витрат звернувся із заявою до цього ж суду про зменшення розміру судових витрат, які він має сплатити позивачу на правничу допомогу.

Чи є підстави для прийняття у даному випадку додаткового рішення? Відповідь обґрунтуйте.

6. За наслідками розгляду справи про захист авторських прав на твір літератури суд першої інстанції у мотивувальній частині рішення не правильно вказав прізвище та по - батькові автора твору про захист права авторства якого йшлося. Зокрема замість Петрина Павло Теодорович було вказано Петрина Петро Федорович.

Чи можна усунути цей недолік? Якщо можна, то у який спосіб? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
URL : <http://rada.gov.ua>
2. Про судові рішення у цивільній справі: постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 року № 14 URL : <http://rada.gov.ua>
3. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
4. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
5. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д.Д. Луспенник, П.І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 552 с.
6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
8. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
9. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
10. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 5. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НОВОВІЯВЛЕНИМИ ТА ВИНЯТКОВИМИ ОБСТАВИНАМИ (2 год.)

Дана тема присвячена одній із форм перегляду судових рішень у цивільному процесі, а саме провадженню у справах у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами. В контексті цієї тематики особливу увагу слід присвятити аналізу правової природи даного виду провадження, поняттю

нововиявлених та виняткових обставин, а також їх співвідношенню з іншими суміжними категоріями.

Не менш важливим питанням в контексті цієї тематики є також питання, які пов'язані з особливостями розгляду справ в межах цього виду провадження та повноваженнями, якими наділені суди за наслідками їх розгляду.

Питання для обговорення

1. *Сутність та значення перегляду судових рішень у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами*
2. *Підстави перегляду судових рішень у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами*
3. *Об'єкти перегляду та суб'єкти звернення із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами*
4. *Особливості розгляду судом справ у зв'язку із нововиявленими та виключними обставинами*
5. *Повноваження якими наділений суд за наслідками перегляду справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами*

Термінологічні завдання: нововиявлені обставини; виняткові обставини; нові обставини; нові докази

Питання для самоконтролю

1. *Яка правова природа нововиявлених обставин та в чому їх відмінність від нових?*
2. *Які суди загальної юрисдикції вправі здійснювати перегляд справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами?*
3. *Якими повноваженнями наділені суди за наслідками розгляду справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами?*
4. *Чи є правозастосовна діяльність Верховного Суду підставою для перегляду справи у зв'язку із нововиявленою обставиною?*
5. *Повернення судом позовної заяви і не усунення її недоліків може вважатися підставою для перегляду справи у зв'язку із нововиявленими обставинами?*

Індивідуальні завдання

1. *Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Поняття та значення нововиявлених обставин у цивільному процесі»*
2. *Скласти список бібліографічних джерел із долучення відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Об'єкти перегляду та суб'єкти звернення із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами»*
3. *Підготуйте презентацію на тему : «Особливості розгляду судом справ у зв'язку із нововиявленими та винятковими обставинами»*

4. Підготуйте 10 тестових завдань із теми семінарського заняття на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

Практичні завдання

1. Івано-Франківський міський суд відкриваючи провадження у справі у зв'язку із нововиявленою обставиною факт відсутності відповідача у справі під час її розгляду по суті, який був неналежним чином повідомлений про час і місце її розгляду, кваліфікував як нововиявлену обставину. Тому відкрив провадження у справі і призначив її до розгляду.

Чи є підстави у даному випадку розглядати дану обставину нововиявленою? Відповідь обґрунтуйте.

2. Івано-Франківський міський суд відкриваючи провадження у справі у зв'язку із нововиявленою обставиною ухвалою про відкриття провадження водночас скасував відповідне рішення по справі, після чого призначив її до розгляду (підготовчого судового засідання)?

Чи правомірними є дії суду? Відповідь обґрунтуйте.

3. Справа за позовом Іванова до Сидорова про усунення перешкоди у здійсненні права власності переглядалася в апеляційному порядку. Однак судом апеляційної інстанції було залишено у силі рішення суду першої інстанції, яким було відмовлено у задоволенні позовних вимог Іванова до Сидорова.

Через деякий час за дачу завідомо неправдивих показань по цій справі свідки Т. та К. були притягнуті до кримінальної відповідальності. Це дало можливість Іванову звернутися до суду апеляційної інстанції щодо перегляду рішення суду першої інстанції у зв'язку із нововиявленою обставиною (неправдивість показань свідків).

Судом апеляційної інстанції було відкрито провадження у справі і справу було призначено до розгляду.

Чи правомірними є дії суду апеляційної інстанції? У яких випадках можна звертатися до суду апеляційної інстанції із заявою про перегляд судових рішень у зв'язку із нововиявленими чи винятковими обставинами? Відповідь обґрунтуйте.

4. Через деякий час після прийняття рішення по справі С. Петренко звернувся до суду із позовом про перегляд її у зв'язку із тим, що правова позиція, яку обійняв Конституційний суд України за наслідками тлумачення відповідної правової норми, яка було застосована судом першої інстанції при розгляді справи по суті йде в розріз із правовою позицією, яка була підготовлена великою палатою ВС у подібних правовідносинах.

Суд, яким ця справа розглядалася, відкрив провадження у справі. Дайте правову оцінку його діям? Відповідь обґрунтуйте.

5. Сидоров, вважаючи, що судом апеляційної інстанції було порушено норми процесуального права при дослідженні нових доказів, звернувся до цього ж апеляційного суду про перегляд його постанови, якою було змінено рішення суду першої інстанції, за нововиявленою обставиною. Про порушення норми

процесуального права Сидорову стало відомо коли він ознайомився із повним текстом судового рішення по його справі. Сам Сидоров не був присутнім під час її розгляду, оскільки хворів. Був присутнім його представник.

Суд апеляційної інстанції відкрив провадження у справі.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? Відповідь обґрунтуйте.

6. У справі про відшкодування шкоди, яка заподіяна картині із приватної колекції Потапенка суд касаційної інстанції змінив рішення суду першої інстанції, яке було залишеним без змін судом апеляційної інстанції, і збільшив розмір грошової компенсації її власнику за заподіяну їй шкоду.

Через деякий час експерт, який готував експертний висновок щодо обсягу пошкодження цієї картини, був притягнутий до кримінальної відповідальності за дачу завідомо неправдивого висновку.

Шпільман відшкодувавши заподіяну ним шкоду власникові картини вирішив звернутися до суду про перегляд відповідного рішення у зв'язку із нововиявленою обставиною.

До якого суду Шпільман має звертатися, до суду першої інстанції, апеляційної чи касаційної? Відповідь обґрунтуйте.

7. Звертаючись до суду першої інстанції із заявою про перегляд рішення цього суду у справі про захист честі і гідності у зв'язку із нововиявленою обставиною (встановлені вироком суду завідомо неправдиві показання свідків) заявник окрім вимоги про спростування недостовірної інформації, звернувся також із вимогою про відшкодування моральної шкоди у зв'язку із поширенням такої інформації.

Чи будуть у даному випадку підстави для перегляду цієї справи у зв'язку із нововиявленою обставиною? Відповідь обґрунтуйте.

8. Івано-Франківський апеляційний суд переглядаючи своє судове рішення, яке він прийняв за наслідками розгляду апеляційної скарги у зв'язку із нововиявленими обставинами скасував його і прийняв нове.

Своє судове рішення Івано-Франківський апеляційний суд оформлюватиме постановою, рішенням чи ухвалою? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477- IV URL : <http://rada.gov.ua>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

3. Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ № 4 від 30.03.2012 р. URL : <http://rada.gov.ua>

4. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.

5. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.

6. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.

7. Цивільне процесуальне право. Підручник. Косак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.

8. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.

9. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.

10. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

11. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.

ТЕМА 6. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ (2 год.)

Справи, які розглядаються в судах загальної юрисдикції можуть стосуватися захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів не тільки громадян України чи юридичних осіб, які зареєстровані на території України. Цивільним процесуальним законодавством передбачена можливість захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав та інтересів й іноземців чи осіб без громадянства, а також іноземних юридичних осіб або за їх участю. Тому виникає запитання щодо особливостей цивільної процесуальної форми розгляду та вирішення цивільних справ за участю іноземних осіб. Саме відповідям на ці запитання й покликана надати дана тема.

Особливу увагу з точки зору цієї тематики слід звернути на підсудність справ з участю іноземного елемента, питання, які пов'язані із судовим представництвом та імунітетом суб'єктів міжнародного права, порядком звернення із судовим дорученням та їх виконанням.

Готуючись до заняття слід особливо увагу звернути на положення Закону України «Про міжнародне приватне право».

Питання для обговорення

1. Процесуальне становище іноземців у цивільному процесі

2. Підсудність судам загальної юрисдикції цивільних справ з іноземним елементом
3. Позови до іноземних держав та міжнародних організацій. Дипломатичний імунітет.
4. Судове представництво іноземців в судах загальної юрисдикції України
5. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави
6. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів

Термінологічні завдання: міжнародний цивільний процес; іноземний елемент; міжнародна організація; дипломатичне представництво (консульство); судовий імунітет; національний правовий режим; екзекватура; конкуренція юрисдикцій; судове доручення іноземному суду.

Питання для самоконтролю

1. Чи є підстави вважати міжнародний цивільний процес самостійною галуззю права?
2. Чи мають право іноземці звертатися до суду загальної юрисдикції з метою захисту своїх порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів?
3. У чому полягають відмінності у цивільному процесуальному становищі іноземців у судах загальної юрисдикції від цивільного процесуального становища громадян України?
4. Чи дозволяє на сьогодні цивільне процесуальне законодавство України при визначення процесуального становища іноземців чи осіб без громадянства користуватися поряд із колізійною прив'язкою «закон суду» «особистий закон»?
5. Назвіть види судового представництва іноземців в судах загальної юрисдикції України?
6. В чому полягає сутність судового представництва іноземців чи осіб без громадянства консулом?
7. За яких умов є можливим залучення іноземної держави як відповідача у цивільний процес?
8. За яких умов є можливим виконання судового доручення іноземного суду в Україні?
9. З яких питань і в якому порядку суди загальної юрисдикції України можуть звертатися із судовими дорученнями до іноземних судів?

Індивідуальні завдання

1. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Процесуальне становище іноземців у цивільному процесі»
2. Підготуйте 5 фабул задач з теми: «Підсудність судам загальної юрисдикції цивільних справ з іноземним елементом» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

3. Скласти список бібліографічних джерел із долученням відповідних витягів із наукових джерел на тему: «Судове представництво іноземців в судах загальної юрисдикції України»

4. Підготуйте 10 тестових завдань з тему: «Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави» на матеріалах судової практики з посиланням на судові рішення з Єдиного реєстру судових рішень

5. Підготуйте презентацію на тему: «Виконання в Україні судових доручень іноземних судів»

Практичні завдання

1. Громадянин України С. Кава тимчасово перебуваючи на території Польщі 25.08.2021 р. потрапив у ДТП. 01.10.2021 р. приїхавши з Польщі звернувся до Івано-Франківського міського суду із позовом про відшкодування майнової та моральної шкоди до громадянина Польщі Пьотра Грешки, який вчинив ДТП. С. Кава зареєстрований у м. Івано-Франківську.

Чи є підстави для відкриття провадження у справі та її розгляду Івано-Франківським міським судом? Дайте правову оцінку ситуації.

2. Водій дипломатичного представництва Європейського Союзу в Україні громадянин України А. Прокопів везучи у Міністерство закордонних справ України дипломатичного представника Громадянина Франції Луї Саркозі у Печерському районі суді м. Києва вчинив ДТП. За наслідками вчиненого ДТП було заподіяно шкоду здоров'ю та майну громадянина Білорусії, який у той час переходив пішохідний перехід.

Дайте правову оцінку ситуації, яка склалася? В якому порядку громадянин Білорусії може захистити своє право в Україні у зв'язку із заподіяною йому шкодою здоров'ю та майну?

3. Приморський районний суд м. Одеси відкриваючи провадження у справі за позовом Ж. Мінченко до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення майнової та моральної шкоди, яка їй заподіяна внаслідок збройної агресії Російської Федерації в ухвалі про відкриття провадження у справі вирішив наступні питання : прийняв до розгляду та відкрив загальне позовне провадження у цивільній справі за позовом Ж. Мінченко до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення моральної шкоди, призначивши підготовче судове засідання на 13.00 год. 30 листопада 2021 року.

Залучив до участі у справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Міністерство закордонних справ України (01018, м. Київ, Михайлівська площа).

Крім того, в ухвалі було також зазначено, що інформацію щодо даної справи сторони можуть отримати в мережі Інтернет за веб-адресою сторінки на офіційному веб-порталі судової влади України - <http://gtk.dp.court.gov.ua/sud0413/gromadyanam/csz/>.

Чи усі потрібні процесуальні питання було вирішено судом в ухвалі про відкриття провадження у справі? Відповідь обґрунтуйте.

4. Громадянин України Татарченко три місяці (01.10.2021 р. по 30.12.2021 р.) працював на підприємстві «Меркурій» у м. Кракові у Республіці Польща. Проте дане підприємство нарахувало йому, але не виплатило заробітну плату. По приїзді в Україну Татарченко, постійно проживаючи і будучи зареєстрованим у м. Івано-Франківську звернувся до Івано-Франківського міського суду із заявою про видачу судового наказу щодо стягнення нарахованої, але невиключеної підприємством «Меркурієм» заробітної плати.

Івано-Франківський міський суд відмовляючи у видачі судового наказу послався на наступне: заявником не додано доказів, які б підтвердили, що дана справа з іноземним елементом підсудна суду України, відсутні письмові докази того, що юридична особа – відповідач зареєстрована в Україні або має місцезнаходження в Україні, не доведена документально можливість застосування сторонами договірної підсудності, відсутні письмові докази про домовленість сторін щодо підсудності у судах України.

Чи можна у даному випадку погодитися і правовою позицію, яку обійняв Івано-Франківський міський суд відмовляючи Татарченку у видачі судового наказу? Відповідь обґрунтуйте

5. 21 грудня 2018 року до Івано-Франківського міського суду надійшло доручення суду Турецької Республіки про вручення документів В. Коваленко, яка мешкає у м. Івано-Франківську за адресою вул. Шевченка 43/12

Суд відкрив провадження у справі і надіслав за вказаною адресою судовий виклик рекомендованим листом із повідомленням про вручення. Однак як виявилось, за вказаною адресою вказана особа не проживала. Після чого суд закриття провадження у справі і повернув документи відповідному суду Турецької республіки у зв'язку із неможливістю виконання судового доручення.

Дайте правову оцінку діям суду. У якому порядку виконуються судові доручення в Україні? Відповідь обґрунтуйте.

6. Івано-Франківський міський суд відкрив провадження у справі про розірвання шлюбу. В ухвалі про відкриття провадження у справі він звернувся до міського суду м. Гданськ із проханням доручити відповідному компетентному органу у Польщі вручити Ж. Мікаель, місце проживання якого: Польща, Гданськ, ОСОБА_3, 54191 (Sverige, Skovde, Sater Molyckan, 54191), ухвалу про відкриття провадження у справі, копію позовної заяви, та 2 судові повістки про виклик до суду.

Якого порядку має дотриматися Івано-Франківський міський суд при зверненні із судовим дорученням до міського суду м. Гданськ? Відповідь обґрунтуйте.

7. У Приморський районний суд м. Одеси С. Григоришин звернулася із позовом до Російської Федерації в особі Посольства Російської Федерації в Україні, АТ «Сбербанк» про стягнення майнової та моральної шкоди, яка їй заподіяна внаслідок збройної агресії.

Якого порядку має дотриматися Приморський районний суд для залучення Російської Федерації як відповідача у даній справі? Відповідь обґрунтуйте.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1986 року. Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1986. - N 17. - Ст. 343 URL : <http://rada.gov.ua>

2. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, ратифікована із застереженнями Законом № 240/94-ВР (240/94-ВР) від 10.11.94 URL : <http://rada.gov.ua>

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL : <http://rada.gov.ua>

6. Про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах : Гаазька Конвенція від 15.11.1965 URL : <http://rada.gov.ua>

7. Конвенцією про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах від 18.03.1970, ратифікована Законом *про приєднання до Конвенції із заявами та застереженнями див. Закон N 2051-III (2051-14)* від 19.10.2000 URL : <http://rada.gov.ua>

8. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.02. 2005 р. № 36748-VI URL : <http://rada.gov.ua>

9. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18 січня 2018 р. № 2268-VIII URL : <http://rada.gov.ua>

10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI URL : <http://rada.gov.ua>

11. Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном: Наказ Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 року № 113 URL : <http://rada.gov.ua>

12. Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України : Указ Президента України від 25.06.2002 р. № 581/2002 URL : <http://rada.gov.ua>

13. Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів: Наказ Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 27.06.2008 р. № 1092/5/54 URL : <http://rada.gov.ua>

14. Про практику розгляду судами цивільних справ з іноземним елементом: лист Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16.04.2019 року №24-754/0/-13 URL : <http://rada.gov.ua>

15. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
16. Науково-практичний коментар. Цивільний процесуальний кодекс України [Текст] / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Київ : Юрінком Інтер, 2021. - 838 с.
17. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар/за загальною редакцією Василюк Н.В., Гулька Б.І., Кота О.О. – Київ : ВД «Дакор», 2021. – 1028 с.
18. Цивільне процесуальне право. Підручник. Коссак В. М., Лемик Р.Я., Навроцька Ю.В., Сенік С. В. Київ. Право. 2020. 752 с.
19. Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар. За заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії вищої школи України М. М. Ясинка (видання друге доповнене і перероблене) Київ. : Алерта. 2020 р. 810 с.
20. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид.2-ге, переробл. та допов. : у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572.
21. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондратьєва, Л.А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-ет ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
22. Цивільний процес : навч. посіб. / [К.В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін.]. Харків, 2020. 390 с.